Na Prahu věčnosti

Isuse, Marijo i Josipe,

pomozite mi u smrtnoj borbi!

Na Pragu Vječnosti

Razmišljanja Primjeri i Molitve

Talijanski napisao
Jedan Misionar u Oceaniji

Hrvatski priredio i izdao
Dr. Ivan Dujmušić

Sarajevo 1927.
Hrvatska Tiskara d. d.

IMPRIMATUR.

Sarajevi 19. Martii 1927.

† **Joannes**
Archiepiscopus.

PREDGOVOR PREVODIOCA.

U Crkvi, koju oživljava i vodi Duh Kristov, nikle su tolike pobožnosti, i sveudilj niču i nicat će, tako te je ona u tom pogledu prekrasan i miomirisan vrt srdaca i molitava Bogu ugodnih.

Nema ni dvadeset godina, da smo dobili novu pobožnost, naime apoštolstvo molitve za spasenje onih, što se nalaze na pragu vječnosti, a tih ima dnevno oko 150.000, od kojih su jedva jedna petina katolici. Bog se poslužio u to ime svojim slugom, koji se zvao Don Luigi Guanella. Njegov naum iz sve duše blagoslovište sv. Oci Pijo X. i Benedikt XV., i danas imamo Pobožno Društvo Smrti sv. Josipa, sa glavnim sjedištem u Rimu u veličanstvenoj Crkvi sv. Josipa, sa bezbrojnim podružnicama, sa više od 4 miliona članova, sa stotinu hiljada svećenika i nekoliko stotina biskupa.

Dobri Bog je uz to našao jednoga misionara u Oceaniji (on ne da, da mu se ime pronosi), koji svojim perom, punim Duha Božjega, nastoji proširiti ovo Pobožno Društvo, što tako divno ujedinjuje sveopću kršćansku ljubav sa vlastitim usavršivanjem i osiguranjem vlastite svete smrti. Između ostaloga napisao je »Dicembre consacrato al moribondi, Considerazioni ed esempi«, i »Alle Soglie dell' Eternità«. Oba djelca izdala je središnjica Po-

božnog Društva u Rimu zadnjih deset godina. Njegova se djela već čitaju u francuskom, njemačkom, španjolskom, engleskom, kineskom i drugim jezicima u Evropi i izvan Evrope.

Iz prvog djela su evo ovdje »Razmišljanja i Primjeri«, iz drugoga znatan dio »Molitava i Pobožnosti«.

Pobožni pisac hoće, da se mjesec Prosinac ili Decembar naročito posveti ovom apoštolstvu, no sama stvar kaže, da je korisno i spasonosno obavljati ova Razmišljanja, Molitve i Pobožnosti, kada kojoj duši bude zgodnije.

Da olakšam i gg. svećenicima i vjernicima upisivanje u ovo Pobožno Društvo i nabavljanje oglasa, o kojima se govori na str. 123., pripravan sam u tom pogledu ići na ruku; neka se dakle svaki slobodno obrati na mene, jer stojim u vezi sa glavnim središtem Pobožnoga Društva kao povjerenik.

Dao Bog na zagovor Zaštitnika umirućih, sv. Josipa, te po ovom Molitveniku zađe Pobožno Društvo u naš kler i narod, da i mi Hrvati kao katolici sudjelujemo pri najbožanstvenijem djelu, pri spasavanju onih hiljada i hiljada, što svaki dan ostavljaju vrijeme i prelaze u vječnost.

Sarajevo u Ožujku 1927.

Dr. Ivan Dujmušić.

PRVI DIO

RAZMIŠLJANJA I PRIMJERI

POGLAVLJE PRVO.

Slavlje smrti.

Ne treba navoditi mnogo razloga, da dokažemo jednu istinu, koja je svima po sebi očevidna. »Određeno je ljudima, da jedamput umru« (Hebr. 9, 27). To je općeniti zakon, što ga je vječni Stvoritelj dao odmah nakon prvoga grijeha naših praroditelja.

Naše će se tijelo rastvoriti u svoje dijelove i sastavine, jer je po svojoj naravi raspadljivo; to se događa i ponavlja svaki dan na naše oči. Ovaj svijet možemo usporediti nepreglednom bojnom polju, na kojem se vodi boj proti smrti, ali nijedan se ne vraća kao pobjednik. U svjetskom ratu žrtava je bilo neizbrojivo, ali su se ipak mnogi radosno vratili kućama svojim. No ima li ikoga, koji bi se smio nadati, da će izmaknuti nezasitnoj smrtnoj kosi? »Određeno je...« To je zakon, premudri zakon providnosti Božje; iza proljeća doći će jesen; svako jutro ima svoju večer; svako rođenje sigurno naviješta jednu smrt.

I doista, statistike ljudskoga života nijesu drugo nego li statistike smrti. Danas nama poznati svijet broji okruglo miljardu i pô ljudi; prema jednom novom proučavanju od Yuraschke (kod P. Krose D. I.) tačno 1.539,000.000. Po računu drugih učenjaka iznosi godišnji broj žrtava smrti od prilike 50 milijuna; to znači, da svaki dan umre oko 150.000, svaki sat 6000, svaku minutu 100, dakle svaku sekundu malne dva. Na svaki moj dah, na svaki kucaj moga srca jedan moj bližnji prestane disati, jedno ljudsko srce prestane kucati. Da se osvjedočimo o ovim brojevima, ne treba nam pomišljati na žrtve zaraznih bolesti niti na velike katastrofe.

Nesreće, pošasti, ratovi imadu to za sebe, što nose žrtve naglo i često puta neočekivano; no veći dio dnevnih slučajeva smrti nastaje od onih bolesti, što prate naš boravak u ovoj dolini boli i suza. »Sjeti se, čovječe, — govori nam mudro sv. Crkva na Pepelnicu dozivajuć nam u pamet osudu Stvoriteljevu — sjeti se, čovječe, da si prah i da ćeš se vratiti u prah.«

Ipak je veoma korisno promotriti značaj nagle smrti, koja je danas češća nego ikada prije; a bez dvojbe je osobiti prst Božji, da se vijesti o nagloj smrti, uslijed katastrofa, čudnovatom hitrinom brzojava po novinama i saobraćajem ljudi proširuju. Lađe, što sa svim osobljem potonu na dno mora; željeznički vlakovi, što sađu s tračnica ili se sukobe; rudnici, što se sruše i pokopaju radnika na jednom stotine i tisuće; strojevi, što se rasprsnu; potresi, što siju pustoš i smrt po čitavim zemljama i gusto napućenim gradovima; požari velikih zgrada: kod svih ovih nesreća tko bi mogao izbrojiti duše, koje naglo budu pozvane u vječnost! »Nasljeduj Krista« kaže: »Koliko si puta čuo: ovaj je poginuo od mača; onaj se utopio; onaj je opet pao nesretno i vrat slomio; ovaj je umro kod jela a onaj za igre; jedan je poginuo od vatre a drugi od željeza; ovaj je umro od kuge, onoga su ubili razbojnici.«

Čudnovato je, ali istinito: nikada kao danas nijesu se ljudi bojali smrti niti izmislili toliko sredstava da produlje život, a ipak nikada se smrt nije tako rugala kao danas

svima ljudskim nastojanjima i naporima, da ju ustave; nikada njezina kosa nije toliko harala među mladeži; nikada se nije mačem toliko zamahivalo kao u prošlom svjetskom ratu. Ljudi su mislili, da su radili za materijalno blagostanje, a oni su grozničavo podupirali napredovanje smrti. Današnja kultura slavila je divne svoje proizvode, a nije mislila, da će ih smrt za sebe upotrijebiti.

Ali mi kršćani treba da se brinemo ne toliko za tjelesa, što se vraćaju u zemlju, od koje su uzeta, koliko za sudbinu besmrtnih duša, što ostavljaju tjelesa. Stojeći na članku vjere o neumrlosti duše nastojat ćemo da riješimo tjeskobno pitanje: »Kamo idu sve ove duše?«

Primjer.

Sluga Božji Don Luigi Guanella († 1915.)
i
Pobožno Društvo Smrti sv. Josipa.

Don Guanella rodio se od pobožnih roditelja u Campodolcino, u provinciji Sondrio (u Italiji), godine 1842. Po izvanrednim znakovima i milostima bi on od Boga pozvan, da

pođe stopama blaženoga Cottolenga i časnoga sluge Božjega Don Bosca, posvetivši se dvostrukom apoštolstvu, naime odgajanju mladeži i skrbi za ostarjele. Progonjen od civilnih vlasti radi svojih katoličkih ideja, a nemajući potpore od svojih starijih morade gledati, kako propadaju prvi pokušaji njegove revnosti. Ali Božja providnost, u koju je imao neograničeno pouzdanje, bdjela je neprekidno nad njim tako, te je mogao godine 1881. udariti temelj prvim svojim željenim zavodima, koje povjeri družbama redovničkim, što ih je sâm bio osnovao, naime »Slugama kršćanske ljubavi« i »Kćerima Naše Gospe od Providnosti«.

Pod konac svojega dugog i radinog života osjeti on poziv Božji, da priteče najpotrebnijima među ljudima, to jest onima 150.000, što svaki dan umre. Ali kako ćeš pomoći tolikim dušama, koje nijesu na dohvatu službenicima Božjim? Don Guanella dignut će u svijetu nepreglednu vojsku križarâ, složenu od onih, koji će se Bogu moliti, a pod okriljem Zaštitnika umirućih. On će samo malo tražiti od križarâ: samo jednu kratku strjelovitu mo-

litvicu u jutro i navečer: »O Sveti Josipe, poočime Isusa Krista i pravi zaručniče Djevice Marije, moli za nas i za one, koji danas (noćas) umiru«. Ovo je zaista malo; ali sveti misnik znao je dobro, da i najbolje molitve postanu teške ljudskoj slaboći, ako su dugačke; a onda, mislio je on, ne nastaje li od sjedinjenih kapljica ocean, iz kojeg se onda dižu u vis vodene pare, što se gore zgusnu i nastanu kiše, što osvježuju? Dignimo dakle k Bogu milijone mističnih kapljica pare, to jest milijone kratkih žarkih molitvica, i dobit ćemo jednu poplavu milosti za siromašne, što su u smrtnoj borbi i sami sebi ne mogu pomoći.

»Pobožno Društvo Smrti sv. Josipa« (tako ga nazva pobožni osnovatelj) bi osnovano dekretom kardinala-vikara 17. veljače 1913. u novoj crkvi sv. Josipa u Rimu, Porta Trionfale. Dekretom od 12. veljače 1914. Sv. Kongregacija koncila podiže ovu bratovštinu na »Primaria« za cio svijet (Nadbratovština). Svrha je ovoj udrugi, da uvede u čitavom kršćanstvu pobožan običaj pomagati molitvom i dobrim djelima bijedne na umoru, kao što

je po čitavom svijetu zavladala pobožnost za siromašne duše u čistilištu. Da budeš član ovog društva, dosta je da budeš upisan u imenik Primarije u Rimu ili jedne zakonito osnovane Filiale (Podružnice), te da moliš svaki dan jutrom i večerom spomenutu molitvicu.

Rijetko se kad vidjelo, da se u Crkvi jedna pobožnost tako brzo raširila po čitavome svijetu i da je prihvaćena s tolikim oduševljenjem. Odmah u prvih 8 godina brojilo je »Pobožno Društvo« preko 3 milijuna članova, među ovima je bilo 25 kardinala, 350 biskupa i 80.000 svećenika. Svih pet dijelova svijeta poznaje već ovu svetu križarsku vojnu, i ako se ovako dalje bude širila, onda ćemo brzo vidjeti ostvarenu vruću želju osnovatelja, da svaka obitelj osim »Pokoj vječni...« za umrle moli i strjelovitu molitvicu za umiruće u čast sv. Josipu. Ovdje je doista prst Božji: Digitus Dei est hic.

Kako da protumačimo toliki uspjeh? Uspjeh valja pripisati bez dvojbe u prvom redu svetosti utemeljitelja, moćnoj zaštiti sv. Josipa, neumornom radu upravitelja Primarije i broj-

nih podružnica, a nijesu u ovom pogledu na zadnjem mjestu ni ratne prilike, u kojima je nastala ova pobožnost. Ali imamo razloga, da osobitu zaslugu za uspjeh ove pobožnosti tražimo i u ovom posebnom događaju. Jednom upitaše Don Guanella, na koga se treba obratiti, da se sa uspjehom počne širiti ovo »Pobožno Društvo«, a on pokaza na jednu poniznu kćer Marijinu od Providnosti, Sestru Tagnoni, redovnicu osobito pobožnu a vazda bolesnu, koja se već sa svetim svećenikom preselila u bolji život. Čudovitomu stablu, kojemu se danas divimo, zalijevan je korijen mističnom vodom patnje i molitve: eto tajne velikih djela.

POGLAVLJE DRUGO.

Žrtve grijeha.

Članak je naše sv. vjere, da se svi ljudi, izuzevši Blaženu Djevicu Mariju, radaju sa istočnim grijehom, jer su svi djeca naših praroditelja, Adama i Eve. Isto tako uči nas sv. vjera, da su djeca, što umiru sa istočnim grijehom, isključena od vječnoga blaženstva.

»Ako se tko ne preporodi vodom i Duhom Svetim, ne može uniči u kraljevstvo nebesko« (Iv. 3, 5).

Statistikom je dokazano, da treći dio djece umire između prve i sedme svoje godine, to jest prije nego dođu k razumu; s druge strane znamo, da broj nevjernikâ na zemlji iznosi danas dvije trećine svih ljudi, to jest oko jednu miljardu; odatle slijedi, da jedna trećina od te miljarde, to jest oko 333 milijuna djece umire bez krštenja. Makar da ova djeca ne budu osuđena u pakao, nego samo u pretpakao, gdje ne trpe osjetnih muka, ipak su isključena od vrhunaravnoga vječnoga blaženstva u nebu.

Gledom na odrasle, to jest one, koji su došli k razumu, bogoslovci jednodušno uče, da za njih nema trećega stanja, dakle da za njih nema pretpakla, nego ili vječno blaženstvo ili vječno prokletstvo.

Vratimo se na statistiku čovječanstva. Mi imamo po prilici 666 milijuna odraslih pogana, razasutih po čitavoj zemlji, naročito po širokim i dobro napučenim zemljama Azije i Afrike. Tko bi se usudio tvrditi, da velik broj

ili dapače veći dio ovih odraslih pogana, koji nemaju milosti sv. krštenja niti drugih obilnih sredstava spasenja, što ih imaju katolici, vrše cio svoj život velike zapovijedi Božje, koje im Bog javlja po naravnom zakonu, napisanu u srcima njihovim? Pa ako teško sagriješe i ne dobiju oproštenje po savršenom pokajanju, kako će izbjeći vječnoj osudi?

Iza strašnoga broja pogana dolazi ne manje žalostan broj krivovjernika i raskolnika, kojih ima gotovo toliko koliko i katolika. Samo Bog znade broj duša, što su ih Luter, Kalvin, Henrik VIII. i drugi začetnici krivovjerja i raskolništva survali u pakao. Istina, na našu utjehu treba priznati, da među krivovjercima i odmetnicima ima ih danas više nego u vrijeme, kad su nastala krivovjerja i odmetništva od katol. Crkve, koji su »u dobroj vjeri«, to jest u zabludi su a misle, da su u pravoj vjeri, te zaslugom katoličke vjere, koja se među njima još uzdržala, mogu voditi i doista vode život krjepostan. Tako oni pripadaju duši prave Crkve pa se mogu spasiti. No s druge strane nema dvojbe, da je broj osuđenih daleko veći među krivovjercima nego li među

katolicima, jer uistinu velik dio njih imaju vjeru samo izvana, na oči, živc nehajno i bez pomisli na Boga.

Međutim tko bi smio tvrditi, da je među katolicima smrtni grijeh rijetka stvar, i tako da nema baš pogibelji od nesretne smrti? Kako se danas vrše zapovijedi Božje i crkvene i kod naroda, koji su katolici od davnina? Gdje su u puku srca čista? Koliko ih ima među bogatima, učenima i mogućnicima, koji sagibaju glavu pred svojim Stvoriteljem? Kakova smrt čeka takav život?

Tkogod će pomisliti: Ima još vremena za obraćenje! Dok tko diše i živi, može jošte primiti svete Sakramente i s Bogom se pomiriti! Osim toga kod katoličkih naroda ima dosta svećenika pa će se naći jedan od tolikih, da u samilosti pohiti k smrtnoj postelji te dade proputnicu za nebo!

O ludosti, na kraju života htjeti uredivati račune sa savješću i s Bogom!

Da ne odemo daleko od našega predmeta, kažemo samo ovo, da među odraslima na zemlji jedan mali broj ide uskim putom, koji vodi u vječni život, a mnogi, premnogi, nebro-

jeni drugi, sudeći po vanjštini, idu šir‹kim putom, koji svršava sa osudom, jer govori sv. Pavao: »Plaća grijehu je smrt« (Rim. 6, 23.) ne samo tijelu nego i duši.

Primjer.

Đavao kod smrtne postelje.

God. 1914. napisa salezijanac Don Maggio‹rino Borgatello, misionar u Ognjenoj Zemlji (Patagoniji) ovo:

U dva groblja Dawson‹a i Candelarije počiva u Gospodinu više od 2000 Indijanaca, koji se obratiše na kršćanstvo i sveto umri‹ješe, jer su se odazivali milosti Božjoj. No među tolikima, koji poslušaše glas Božji, našla se jedna, koja ostade gluha na sve opomene. Bog hoće da nas spasi, ali ne na silu, proti našoj volji, on hoće da i mi sudjelujemo.

Jedna Indijanka sa otoka Dawson, po ime‹nu Lujza, od djetinjstva je bila odgajana u katoličkoj vjeri, ali je bila vrlo nestalna, nikada nije potpuno odgovarala milosti Božjoj. S toga se bilo bojati za njezinu budućnost. U svojoj 20. godini udade se za jednog Švaj‹

cara, čovjeka lakoumna, bez značaja i odlučnosti. Ona je gospodarila u kući potpuno, a muž je bio rob njezine samovolje. Kasnije su ostavili obadvoje otok Dawson, gdje su im rodaci i prijatelji savjetom pomagali, pa se nastaniše u Punta Arenas, da budu slobodniji. Tu je Lujza vodila raskalašen život tako, da se čitav grad sablažnjavao. Uzalud su je opominjali misionari, neka se okani takova života, koji vodi u vječnu propast; obećavala je, ali pravoga popravka nikada i nikako. Dapače, dva puta ju je milosrdni Bog htio spasiti poslavši joj tešku bolest, te je bila na rubu groba. U strahu bi obećala, da će se popraviti, ali čim bi se pridigla, još bi se žešće bacila na razuzdan život.

Studene jedne zimske noći začujem, kako netko žestoko kuca na moja vrata i gotovo zdvojno viče: »Oče, dodite brzo, brzo! Lujza je teško bolesna i zove Vas! Možda već izdiše!«

Skočim iz kreveta i hitro odem u crkvu, uzmem sv. Popudbinu i sv. Ulje, te podem što sam brže mogao kući bolesnice, kilometar daleko. Ušavši u kolibu bijede i sramote, nę

mogoh naći pristojna mjesta da postavim sv. Prilike niti da sjednem; sve je zaudaralo i bilo zamazano; stoga pristupih k postelji bolesnice i ostadoh stojeći. Ona se bila uspravila na postelji, i nitko ne bi rekao, da je blizu smrti, jer je govorila glasno i razgovijetno, te sam se čudio, što su me u ova doba tako žurno pozvali. Istom što joj spomenuh ispovijed, pogleda me ukočeno i povika: »Ne mogu, ne mogu. Imam jednoga sotonu, koji mi stišče grlo i ne da mi govoriti.«

»Šta to govoriš Lujza! Nemoj se šaliti! Ovdje nema sotone, nego je Božanski Spasitelj došao da te pohodi! Saberi se!«

»Ne mogu govoriti«, opet će ona, »ne mogu, ne mogu!«

»Ali vidiš da možeš, ti lijepo govoriš, ništa te ne smeta; nego daj ispovjedi se.«

»Bila sam odviše opaka, ja sam zlorabila milosrđe Božje, i sad me Bog kazni. Sa mnom je sve gotovo!«

»Lujza, ne govori tako, osokoli se, pouzdaj se u Boga! Izmolimo zajedno Zdravo Marijo u čast Presvete Djevice« — i ja počnem odmah glasno: Zdravo Marijo...

No ona me prekine i rekne oštro: »Ne, ne, čekajte malo, ja ne mogu!«

Kad sam vidio, da je njezino stanje sve opasnije, i da joj lice sve više poprima izgled lešine, povičem: »Lujza, reci samo: Isuse moj, milosrđe!« —

Bilo je već prekasno, više nije čula. Iskrivi usta puna pjene, i ostade lešina. Lice joj je bilo kao ugljen, jezik kao na silu ispružen van usta, oči izbuljene izvan šupljine očne, rekao bi čovjek, doista udavljena.

Kad sam od straha k sebi došao, dao sam joj jošte uvjetno odriješenje, ako bi joj što pomoglo, i napokon preporučih Bogu ovu jadnu dušu...

Tako pripovijeda misionar.

Učimo se strepiti pred pravednošću Božjom i nemojmo zlorabiti Božje milosrđe. No u isto vrijeme oživimo u sebi osjećaje dubokog saučešća i žarke revnosti prema onim siromašnim dušama, koje po našim krajevima u tolikom broju idu u susret smrti nepripravni.

POGLAVLJE TREĆE

Ima pakao.

Premda čitatelji ovih redaka vjeruju, da ima pakao, ipak ne će biti suvišno dozvati im u pamet neoborive razloge iz nauka sv. vjere i iz razuma, na kojima počiva ova vjerska istina, jer rađa u duši spasonosan strah i dobre odluke, a osim toga budi u srcu duboku sućut i djelotvornu revnost za one duše, koje su na rubu pakla.

Apoštol sv. Pavao, podsjetivši nas na zakon smrti, odmah nadodaje: »A poslije slijedi sud« (Hebr. 9, 27). U drugom listu izričito piše: »Mi svi moramo stupiti pred sud Kristov« (2. Kor. 5, 10). Istu nas istinu uči naš Gospodin u priči o bogatunu i siromašnom Lazaru (Lk. gl. 16.). Ako je siromašni Lazar poslije smrti odnesen po anđelima u krilo Abrahamovo, a bogatun naprotiv pokopan u pakao, onda je jasno, da je prije ovih tako različitih dviju osuda ispit i sud o njihovim djelima.

Veličanstveni a strašni prizor općenitoga suda, što će biti na koncu svijeta, nije drugo nego jeka onoga, što se zbiva odmah nakon

smrti svakoga pojedinca. »Kad bude došao Sin čovječji u svojoj slavi sa svima anđelima onda će sjesti na prijestolje svoje slave, i sakupit će se pred njim svi narodi, i on će razdijeliti jedne od drugih, kao što pastir razlučuje ovce od jaraca; i stavit će ovce sebi s desne a jarce s lijeve strane. Onda će Kralj reći onima na desnoj strani: Dođite, blagoslovljeni Oca mojega, primite kraljevstvo, koje vam je pripravljeno od postanka svijeta... A onima na lijevoj strani reći će: Idite od mene, prokleti, u oganj vječni, koji je pripravljen za đavola i njegove anđele... I otići će ovi u vječnu muku, a pravedni u život vječni« (Mt. gl. 25).

»Ja sam trs a vi ste loze«, rekao je Gospodin Isus Apoštolima, a i nama; »koji ostane u meni, i ja u njemu, onaj donosi mnogi rod, jer bez mene ne možete ništa učiniti. Koji ne ostane na meni, bit će odbačen, osušit će se, pokupit će ga i u oganj baciti i izgorjet će« (Iv. 15, 5. 6). Prispodobe o pšenici stavljenoj u žitnicu i o kukolju bačenu u vatru (Mt. gl. 13), pa prispodoba o svadbenoj haljini (Mt. gl. 15) i druge još jasno dokazuju, da ima

pakao i kazna za one, koji umiru u smrtnome grijehu, to jest u nemilosti Božjoj.

Uostalom, što uči Spasitelj, Vječna Istina, to kazuje i ljudska savjest. Uzalud su svi zakoni, ako se zakonodavac ne pobrine da osigura izvršivanje zakona prijetnjom kazne za prekršaje. Ako kraljevi i knezovi zemaljski imaju doživotne tamnice za neposlušne podanike, kako da ne bi Kralj nad svim kraljevima, vrhovni Gospodar nad svôm gospodom imao također tamnice za one, koji krše njegove zakone! — Umre jedan savjestan kršćanin, biser poštenja, a umre i jedan lopov, zločinac, smetlje roda ljudskoga: koja pamet, koja pravednost da stavi obadvojicu u nebo? Koji je učitelj ikada nagradio jednako đaka marljiva i najgoreg lijenčinu?

Je li jednom dokazano, da ima Bog, je li jednom utvrđena vjera, što uređuje odnošaje čovjeka prema Božanstvu, onda se mora priznati i nagrada za dobre i kazna za zle. Tko bi se usudio staviti zajedno Judu sa sv. Petrom, Nerona sa sv. Pavlom, Kaligulu s mučenima iz rimske dobe, Arija i Nestorija sa sv. Atanazijem, Lutera, Kalvina, Henrika VIII.

sa sv. Franjom Salcskim, sv. Terezijom, sv. Karlom Boromejskim? Osim toga valja promisliti, da na ovoj bijednoj zemlji vrlo često bivaju dobri tlačeni i za svoja krjeposna djela beru samo poruge i progonstva, dočim nije rijetkost, da strasti triumfiraju, i pakosti da žive ne samo nekažnjeno nego na ljudsku i srećno. Mora dakle da postoji drugi život, gdje će najviši Sudac neprevarljivo i nepristrano dati svakome, kako bude zaslužio.

Ako pak danas, kako smo vidjeli, ima toliko nepripravnih smrti, ako toliki nesretnici pri zadnjem dahu panu u krilo vječnoj kazni, tko da ne osjeti duboku sućut i samilost prema ovim jadnim dušama? Tko bi mogao, a ne bi bio ganut, da im priteče u pomoć u zadnjem času i tako ih izbavi od vječne propasti!?

Primjer.

Sveta Terezija († 1582.).

Serafinska svetica iz Španije, velika obnoviteljica reda karmelićana, daje svima, i duhovnicima i svjetovnjacima, najsjajniji pri-

mjer o divnom uspjehu apoštolstva molitve i trpljenja za spasenje duša.

Još u ranoj joj mladosti uspalio je bio Duh Sveti njezino srce svetim plamenom apoštolske revnosti. Dok je čitala mala Terezija djela mučenika, osjeti u duši dvije želje, jednu da obraća nevjernike, drugu da žrtvuje svoj život za Isusa. Premda je bila još sasvim mala, istom u sedmoj godini, zdogovori se ona sa svojim bratom Rodrigom, isto tako djetetom, da pođu u Afriku i ondje obraćaju Maure te steku mučeničku palmu. Kad ih je ujak doveo natrag kući, Terezija je tražila drugi način, da zadovolji neispunjene nade. I Bog je divno uslišio njezine želje; makar da nije prolila krvi za vjeru, ipak je umrla kao žrtva vječne ljubavi, nakon što je pribavila spasenje nebrojenim dušama.

Dok je sv. Terezija obnavljala u redu karmelitskom onaj prvotni duh Ilije proroka i sv. Alberta, dodade mu još jednu posebnu svrhu, o kojoj ne govore stara pravila. Pod njezinom upravom imao je žar apoštolstva da s temelja preudesi nutarnju sabranost, molitvu i pokoru, i da sve sile reda okrene u korist duša. »Dok

sam jednoga dana bila u molitvi — pripovijeda svetica u Životu, što ga je sama napisala — pričini mi se, iznenada, da se nalazim u paklu, ne znajuć ni sama, kako sam tamo dospjela... Viđenje je bilo vrlo kratko, ali da živim ne znam koliko godina, ne ću ga zaboraviti.« Pošto je potanko opisala mjesto strašnih muka, nastavlja sv. Terezija: »Prošlo je već oko šest godina, kad mi se ono dogodilo, pa ipak sam sva smetena, kad to opisujem, te mi se čini, da mi se krv ledeni u žilama od straha. Kakvo god zlo, kakvu god bol da trpim ovdje na zemlji, čini mi se sve ništa prema onomu, što sam tada podnijela... To je viđenje početak nevjerovatnoj boli, što ju trpim gledajući osobito tolike luterane, koji nesretno propadaju; moja želja, da se oni spase, tolika je, te mislim, kad bi imala trista života, sve bi rado žrtvovala, da se spasi makar jedna duša od onih groznih muka...«

Koncem godine 1566. neki redovnik franjevac, Alfonzo Maldonat, koji je bio nedavno prispio iz zapadnih Indija, pokuca na vrata samostana sv. Josipa u Avili i zamoli, da može govoriti sa č. Majkom, sv. Terezijom.

Govor je bio o bijednom stanju divljaka u Americi i o žalosnoj njihovoj smrti. Svetica, ganuta do suza, sakupi sve sestre u kapelici i zamoli redovnika, neka ponovi, što je njoj pripovijedao. Srca sviju sestara bila su tronuta, naročito srce Terezije, koja je po odlasku misionara otišla u kutić vrta, da se isplače. »Nijesam se mogla uzdržati — piše ona — vikala sam Gospodinu i zaklinjala ga, da mi dade način, kako da mu privedem duše, kad mu ih sotona tolike otimlje.« Kroz više dana neprekidno je tako vapila Spasitelju. Jedne večeri pod molitvom ukaže joj se Spasitelj i pun ljubavi reče joj: »Počekaj malo, vidjet ćeš velike stvari.«

»O sestre moje u Isusu — običavala je govoriti svojim kćerima duhovnim — pomozite me u molitvi za tolike duše, što propadaju. To je vaše zvanje, to je vaša dužnost, na to treba da smjeraju vaše suze, vaše molitve, vaša pokornička djela. Onoga dana, kad ne činite ovo što vam govorim, znajte, da nijeste upotrebile u svrhu, za koju vas je Bog ovdje sakupio.«

Koje su to »velike stvari«, što joj ih je Gospodin najavio? To su 32 samostana, što ih je svetica podigla na španjolskom tlu, to su napose nebrojene duše, spasene njezinim molitvama i pokorničkim djelima. Makar na drugi način, ipak je ona iz svojih samostana rasprostirala revnost apoštolsku kao sv. Franjo Ksaverij u Indiji. Poput Mojsija ona je dizala ruke prema nebu, dok su se evanđeoski radnici razasuti po svijetu borili protiv kneza tmina, i dok su hiljade i hiljade jadnih umirućih u dolini suza vojevale zadnji boj — boj za vječnu krunu.

POGLAVLJE ČETVRTO.

Vječnost muka.

Najstrašnije obilježje kazne, što čeka iza smrti grješnike, ako se prije ne obrate, jest vječnost. I ovdje vjera i razum složno potkrjepljuju ovu velevažnu katoličku nauku.

Osuda najvišega Suca nad prokletima izričito govori o »vječnom ognju« (Mt. 25, 41). Da nas odvrati od sablažnjavanja, Isus se prijeti isto tako »vječnim ognjem« (Mt. 18, 9)

to jest »ognjem neugasivim, gdje crv (savjesti) ne umire i vatra se ne gasi« (Mt. 9, 42. 43). Sv. Pismo ne dopušta dakle nikakove dvojbe.

Ako upitamo razum o tome, dobit ćemo isti odgovor. Samo misao i strah vječne kazne mogu s uspjehom zadržati čovjeka od nekih grijeha, na koje strast vuče i nagoni silovito.

Možda će tko reći: Pa i vremenita kazna ognjem kadra je sama, da nas očuva od zla i potakne na dobro! No svagdanje iskustvo dokazuje protivno. Općenito je mnijenje u katoličkoj Crkvi, da i duše u čistilištu trpe muke ognja, i prema objavama, danim nekim svecima, strašne su kazne u onoj tamnici okajavanja. A ipak kako je malo kršćana, koji nastoje da izbjegavaju lake grijehe, što dovode u čistilište!

Istina, ljubav prema Bogu čini svece, ali treba koji put tu ljubav da potkrijepi strah; ima časova, kada je to potrebito. Bez dvojbe, ima u nebu na hiljade, koji ne bi u nebo unišli, da se nijesu bojali vječne kazne. S toga je imao razloga O. Faber, kad je nazvao pakao »najsigurnijim pomagalom križa Isusova.«

Voltaire, prvak među bezbožnicima 18. vijeka, premda se rugao vjeri i njezinim službenicima, ipak u svojoj kući nije trpio drugih sluga nego kršćane, što su se bojali pakla; do toga je došao posve dosljedno, jer je mislio: Ako se moja služinčad Boga ne boji, još manje će se bojati mene pa će se ogriješiti o poštenje svaki put, kadgod budu mislili, da će izmaknuti ljudskoj pravdi.

Oduzmite paklu vječnost, i odmah ste umnožili kršitelje zakona Božjih i ljudskih.

Već je sveti kralj David izvodio takove posljedice. »Reče luda u srcu svome: Nema Boga!«, dosljedno nema ni pakla, bitnog oružja pravednosti Božje. Pa šta se dogodi? »Pokvareni su (ti ljudi) i postali su odurni u svojim nakanama. Nema nijednoga, koji bi dobro činio, nema baš nijednoga. Gospodin baca pogled s neba na sinove čovječje da vidi, ima li koji pamet ili da traži Boga.« Ali šta vidi? »Svi su sašli s puta, svi su postali beskorisni: nema ga, koji bi dobro činio, nema niti jednoga« (Ps. 13, 1. 3). Zatim Psalmista opisuje dalje nesretne putove, kojima hodaju oni što nemaju pred očima straha Božjega i strahota vječne kazne.

Iz ovih neprevarljivih istina možemo vaditi novi razlog za sućut i revnost za bijedne što umiru. Periisse semel aeternum est — pripominje sv. Bernardo: Jednom biti osuđen znači na vijeke osuđenim biti.

Kad netko izgubi jednu parnicu, može se još nadati, da će ju dobiti, ako uzme vještijeg advokata i prizove na viši sud; ako izgubi zdravlje, može ga zadobiti držeći se dobrih liječnika i lijekova; ako izgubi stvar neku, može ju naći pomnjivo tražeći; ali protiv vječne osude niti može biti niti ima ikakva lijeka, jer je izrečena od Suca, od kojega nema priziva.

Dakle grješnici na smrtnoj postelji ili se obrate u ono još malo časaka njihova života ili umiru u smrtnom grijehu, te će biti osuđeni za vijekove, neopozivo. O momentum, a quo pendet aeternitas! — O času, o kojem ovisi vječnost! Sv. Petar Damjanov priznaje, da mu se kosa ježi na samu pomisao o vječnoj kazni. Sv. Bernardo, već blizu da svrši svoj život pun junačkih krjeposti i čudesa, tako je bio u strahu, da ga se čulo kako viče iz tihe svoje ćelije: »O paklu, strašno

mjesto, mjesto vatre, spomen na tebe grozom napuni moju dušu.«

Ako su tako mislili najveći sveci, tko će opisati stanje duše onih grješnika, koji su već na smrtnom času? Tko bi mogao izreći njihove tjeskobe i nutarnje muke? Tko se ne osjeća ganutim, da im po mogućnosti pritrči u pomoć?

Primjer.

Sv. Ignacij Lojolski († 1556.)

Sveti utemeljitelj Družbe Isusove u prvo vrijeme svojega obraćenja mislio je samo na vlastito svoje usavršivanje samozatajom, pokorničkim djelima i samoćom. Ali Providnost, koja ga bila odredila za evandeosku službu, naskoro mu otvori nove vidike i planove. Ignacij je u Manrezi u samoći počeo shvaćati, da nema stvari Bogu ugodnije nego spasavati od vječne propasti duše, što su Spasitelja toliko stajale. Tu je razumio, da se najveća slava iskazuje Božjem Veličanstvu spasavanjem duša, božanskom Krvlju otkupljenih, i ta spoznaja raspali u njemu revnost za duše. »Nije dosta, govorio je, da ja služim Gospo-

dinu, nego treba da ga sva srca ljube i svi jezici slave.« Tako je postao vođom što sakuplja vojske apoštola, koji su iskazivali i još uvijek iskazuju dragocjenih usluga katoličkoj Crkvi.

Njegovi životopisci ostavili su nam nekoliko poučnih primjera njegove ljubavi prema umirućima.

Jednoga dana, dok je još bio običnim đakom u Barceloni, dočuje žalosnu vijest, da se jedan nesrećnik ponukan od sotone objesio o gredu u vlastitoj kući. Na tu vijest potrči Ignacij hitro k onoj kući s nakanom da spasi ovom nesretniku tjelesni život ili barem, što je puno važnije, dušu. Prispjevši tamo odmah prereže konop, i premda nitko više nije dvojio o smrti nesretnika, Ignacij pane na tle i pomoli se Bogu, da mu povrati život; i gle, na riječi svečeve nesretnik dođe k sebi i zatraži ispovjednika. Kad se ispovjedio i dobio odrješenje, opet zatvori oči, i sada za uvijek. Svi su to smatrali pravim čudom, i to po molitvi Ignacija.

Kad je kasnije u gradu Vicenzi vršio djela ljubavi, oboli od umora i pokorničkih djela i

pade u groznicu. Ali čim je saznao, da mu drug Simon Rodriguez leži teško i pogibeljno bolestan u Bassano, dan puta daleko, zaboravi na sebe i na vlastitu pogibelj, samo da pomogne bratu na umoru. Ovaj junački čin ljubavi tako se Bogu svidio, da mu je putem obećao uslišati njegovu molitvu za bolesnika i povratiti mu zdravlje; tako doista i bi.

Pošto je u Rimu bio izabran vrhovnim glavarom Družbe Isusove, izvršio je mnoga divna djela. Ovdje spominjemo jedno, a tiče se vječnog spasenja umirućih. Pohađajuć često bolnice, opazi na veliku svoju žalost, da nemarom onih što bolesnike dvore mnogi umiru bez sv. Sakramenata. Da doskoči tolikom zlu, isposlova, da se obnovi dekret pape Inocenta III., kojim se zabranjuje liječnicima pohoditi bolesnike, dok ne urede vlastitu savjest ispovijedu i pričešću. Da se međutim bolje osigura vršenje dekreta, nastojanjem Ignacija dekret bi ublažen u toliko, da je dozvoljavao liječnicima pohoditi bolesnike dvaputa, ali ne i treći put, ako se u to vrijeme nijesu ispovjedili. Kolike duše zahvaljuju svoj vječni spas ovom tako mudrom

dekretu, barem u Italiji, sve tamo do u 19. vijek, kadno poče hladnjeti vjera, a rasti bezboštvo.

U pravilima, što ih je dao svojoj Družbi, nije on zaboravio prijeke potrebe umirućih, pa je naložio mladim redovnicima, neka se nauče dobro postupati sa umirućima, a svima je stavio na srce, neka ih žarkom molitvom preporučuju Gospodinu, te im olakša zadnju borbu i primi im dušu odmah u svoje veselje on, dobrostiv i milosrdan, koji ih je uz onako visoku cijenu Krvi i života svoga otkupio.

Upitan jednoga dana Ignacij, bi li volio umrijeti i odmah otići u nebo, ili ostati dulje na zemlji i raditi oko spasenja duša u neizvjesnosti o vlastitom spasenju, odgovori, da bi prihvatio ovo drugo; tako je gorio od ljubavi. Kao sv. Pavao, imao je i on dvostruku želju: umrijeti, da se sjedini s Isusom, i živjeti, da mu pridobije što više duša.

POGLAVLJE PETO.

Vrijednost duše.

Što je stvar dragocjenija i više nas stajala, to se više brinemo, da ju sačuvamo, to se više bojimo, da ju ne izgubimo. U svijetlu vjere i u školi svetaca od Boga podučenih ogledajmo kratko, koliko vrijedi jedna duša, pa ćemo življe i djelotvornije revnovati za vječno spasenje onih, što su na rubu ponora i osuđenja.

Sv. Pavao Apoštol, da bolje potakne prve kršćane na sveto življenje, podsjeća ih na veliku cijenu, kojom su otkupljeni: »Kupljeni ste za veliku cijenu« (1. Kor. 6, 20), a sv. Petar Apoštol od svoje strane slično govori: »Nijeste prolaznim stvarima, zlatom i srebrom, otkupljeni, nego dragocjenom Krvlju Isusovom« (1. Pet. 1, 18 sl.). U misli na dobročinstvo otkupljenja isti sv. Pavao duboko ganut i pun zahvalnosti kliče: »Ljubio me je, i dao je sebe za mene« (Gal. 2, 20); ove riječi može i mora svaki kršćanin, pa i svaki čovjek da na sebe primijeni. I doista, naš Gospodin objavio je sv. Gertrudi, da bi i sada bio spreman toliko puta umrijeti, koliko ima osu-

denih duša, kad bi to bilo u skladu sa nepromjenljivim odlukama Providnosti: »Toliko bih puta umro, koliko ima duša u paklu.« Sv. Ivan Zlatousti ne ustručava se ustvrditi, da bi Isus ostao na križu do konca svijeta za spas samo jedne duše, da je to držao potrebitim.

Sva dobra na zemlji, pa i naše tijelo sa svim svojim udima, naprama jednoj duši, nijesu ništa, jer nam naš Gospodin strogo nalaže, da žrtvujemo sve, pa i roditelje i život, radije nego li duši nahudimo. »Šta koristi čovjeku, da zadobije cio svijet, ako dušu izgubi? Ili šta će čovjek dati u zamjenu za dušu?« (Mt. 16, 26). »Ako te sablažnjava ruka ili noga tvoja, odsijeci ju i odbaci: bolje ti je unići u život s jednom rukom ili s jednom nogom nego sa obadvije biti bačen u oganj vječni. I ako te oko tvoje sablažnjava, iskopaj ga i baci: bolje ti je s jednim okom unići u život, nego li sa dva oka biti bačen u oganj vječni« (Mt. 18, 8. 9).

»Nema ništa veće od čovjeka, kad gledaš na dušu, ništa nevrijednije, ako gledaš tijelo«, kaže sv. Ivan Vianey, župnik Arsa. »Samo jedna duša dosta je prostrana biskupija«.

rekao je sv. Karlo Boromej jednomu biskupu, koji se tužio, da nema dosta posla u svojoj biskupiji. Sv. Ciprijan zove duše »dragocjeni biseri Isusovi«, jer su određene, da jednom rese njegov prijesto u nebu.

Nekolicini misionara, na putu u Oceaniju, da ih osokoli, ovako je govorio P. Favre, vrhovni glavar Družbe Marijine: »Kad biste obratili samo jednoga divljaka, zar ne bi dosta bile nagrađene vaše molitve, vaše suze, vaš znoj i vaši napori?«

Prosvijetljeni ovim vrhunaravnim istinama svi su sveci, poslije našega Gospodina, neumorno radili, da duše otmu paklu i predobiju za nebo, svi su uzeli kao svoje riječi, što ih je Apoštol naroda pisao Timoteju iz tamnice, u koju ga baciše radi Evanđelja kao kakva zločinca: »Sve podnosim iz ljubavi prema izabranima, da oni postignu spasenje, koje je u Isusu Kristu, sa nebeskom slavom« (2 Tim. 2, 10).

Oživimo u sebi vjeru u veličinu i dragocjenost ljudske duše, ne budimo zadovoljni sa spasenjem samo svoje duše, nego sura-

dujmo sa Isusom i sa apoštolima svih vremena i privodimo k spasu i duše naše braće.

Neka ne misle obični kršćani, da je to posao samo svećenika. Svi smo članovi jedne obitelji, svi smo djeca jednoga Oca, koji je na nebesima. Moramo se dakle brinuti i za spas naše braće, za svakoga pojedinca od njih, jer tako izričito traži zakon ljubavi: »Bog je naredio, da svaki misli na svojega bližnjega« (Crkv. 17, 12).

Primjer.

Sv. Franjo Ksaverij, apoštol Indije i Japana.

Franjo Ksaverij, kao mlad študenat u Parisu, sanjao je jedino o slavi i časti svjetovnoj. No kad ga je Ignacij predobio za sebe velikom istinom Evanđelja: »Što koristi čovjeku, da cio svijet dobije, ako izgubi dušu» (Mt. 16, 26), svu svoju misao i sve svoje sile okrenu na to da proširi slavu Božju privodeći u nebo što više duša.

Sv. župnik Ars-a reče jednom: »Kamogod prolaze sveci, Bog prolazi s njima.« Više no igdje ova se je riječ obistinila kod Ksaverija. Kad bismo njegove apoštolske putove pove-

zali jedan za drugim, to bi iznosilo nekoliko puta put oko zemlje. Njegovi nas životopisci uvjeravaju, da najveće čudo u njegovu životu nije to, što je mrtvace uskrisivao, nego što on sam nije umro uslijed tolikih napora i muka podnesenih za spas duša. Istina, nije moguće tačno označiti, koliko je vjernika obratio, ali općenito uzimlju, da ih je pokrstio preko 700.000 nakon ozbiljne pripravc i poduke.

Njegova žarka revnost osobito je pazila bolesnike i umiruće, dapače može se reći, da se on za svoj ovako žilav i plodonosan misionski rad pripravio baš uz postelju umirućih, u bolnici za neizlječive u Mlecima, gdje je proboravio dva mjeseca.

Dok je bio na dugom putu iz Portugalske u Indiju, pojavi se kuga na lađi. Franjo, makar i sam bolestan, bio je za jadne okužene liječnik i tijela i duše: brisao im znoj, prao im rane i rublje, uopće vršio je najprostiju službu, ali nadasve je pazio i pripravljao teško bolesne na smrt.

U Mosambiku, zvanom »grobnica Portugalaca« radi nezdrava podneblja, kapetan

broda dade prenijeti na kopno sve bolesnike; tu se Franjo s novim žarom dao na djela ljubavi. Išao je od sobe do sobe, od kreveta do kreveta, jednomu daj lijek, drugomu Sakramente. Noć bi probdio uz umiruće, ili bi malo usnuo pokraj kreveta najteže bolesnih, spreman svaki čas da se digne i pohiti na najmanji jecaj ili uzdah, koji bi ga probudio.

Toliki napori konačno mu oslabiše sile, ali ga nijesu smeli u svetoj službi. Kad ga jednom susreo liječnik i opazio, da ima veliku groznicu, reče mu, neka ide u postelju, jer da je on najteže bolestan od svih. »Odmah ću Vas poslušati, odvrati svetac, samo dok svršim jedan prijeki posao. Radi se o spasenju duše, i ne smijem ni časa časiti.« To reče i naredi, neka jednog mladog mornara, koji je gorio od groznice i bio izvan sebe, stave u postelju njegovu. Poslije je mornar došao k sebi, a Franjo je svu noć probdio uz njega i opominjao ga, jer je do tada vodio griješan život, neka se pokaje za grijehe, neka se ispovjedi, i nije ga ostavio, dok nije vidio, kako umire u velikoj skrušenosti i pouzdanju u Boga.

Gledajuć velike potrebe, što su ga mučile sa svih strana Indije, piše on sv. Ignaciju: »Često mi dođe na pamet, da obađem sve akademije Evrope i da doviknem onim doktorima, koji imaju više znanja nego ljubavi: Kolike duše vašom krivnjom gube nebo i padaju u pakao! Dao Bog, te bi se toliko brinuli za spasenje duša, koliko nastoje steći znanja!... Milioni bi se krivobožaca obratili lako, kad bi učeni ljudi više gledali na stvar Božju nego svoju.«

Među napucima, što ih je svetac ostavio P. Gomez-u, ravnatelju sjemeništa u Goi, prije nego je otputovao u Japan, stoji također, da svaku noć obilazi ulice gradske te svima preporučuje molitvu za pokojne i za obraćenje grješnika.

Iza deset i pol godina misionskog rada umre Franjo 2. prosinca 1552. u siromašnoj kolibici na otoku Sanciano, na pragu Kine, kojoj je htio također donijeti Evanđelje, držeći u ruci križ i govoreći sa Psalmistom: »U tebe sam se, Gospodine, uzdao, ne ću se zastidjeti do vijeka.«

POGLAVLJE ŠESTO.

Otkupljenje.

Prvi i najsjajniji primjer revnosti za dušc eno u Otkupljenju svijeta.

Bog je bio stvorio čovjeka na svoju sliku i priliku, naresio ga krasnim darovima naravi i milosti, postavio ga kraljem među stvorenjima i njemu sve stvari podložio. Ali eto, čovjek se diže proti Bogu, naruši prvobitni sklad i pade pod kaznu smrti tjelesne i duhovne. Jadni Adame! U koliki si bezdan nevolja bacio sebe i svoje potomke!

Zar dakle nema za čovjeka nikakva spasa, zar će cio rod ljudski za uvijek biti proklet kao i buntovni anđeli?

Na istoj strani Biblije, na kojoj je opisan prvi grijeh i kazna, gledamo pravednost i mir, kako si daju poljubac izmirenja; jedva što je izrečena smrtna osuda, kad na usta Stvoriteljeva izađe svečano i milo obećanje Otkupitelja.

»Tako je Bog ljubio svijet (to jest dušc), da je dao svojega jedinorođenoga Sina, da svaki, koji u njega vjeruje, ne pogine nego

ima život vječni« (Iv. 3, 16). »Vlastitoga Sina ne poštedi Otac, nego ga je na smrt dao za sve nas« (Rim. 8, 32).

Svaki kucaj srca, svaki uzdah, svaka suza i svaka bol Boga-Čovjeka imala je jedinu svrhu, da proslavi Vječnoga Oca otkupljenjem čovječanstva. Jer krv volova i jaraca po sebi nije mogla oduzeti grijeha, govori Isus na ulazu svojem u svijet: »Nijesi htio, Oče, žrtava ni prinosa, nego si mi pripravio tijelo. Nijesu ti se milile žrtve za grijehe. Tada ja rekoh: Evo ja dolazim... o Bože, da činim volju tvoju« (Hebr. 10, 4. 7), to jest da prolijem svu svoju krv, i njome spasim ljude i tako te proslavim.

Sv. Augustina, dok je razmišljao o otajstvu Utjelovljenja, obuze takovo čuvstvo udivljenja, te je uskliknuo: »Da ljude oslobodiš, nijesi se bojao krila Djevice!« A ipak znamo, da je djevičansko krilo Presvete Djevice bio najdivniji i najdostojniji hram za Čovječanstvo i Božanstvo Sina Božjega. Tko bi zatim izrazio ona redom poniženja u jaslicama, u radionici nazaretskoj, u vrtu Getsemani, u sudnici, na Kalvariji, u grobu i na-

pokon ona još dublja u svetohraništu sve do konca svijeta!

Sv. Pavao ponosio se, što su ga držali ludakom zaradi Isusa (1. Kor. 4, 10) i s pravom, jer se njegov Božanski Učitelj prije njega učinio ludakom iz ljubavi prema ljudima. Eto šta znače riječi Mojsija i Ilije na Taboru, kad su za preobraženja Isusova govorili »o njegovu svršetku, što ga imao obaviti u Jeruzalemu« (Lk. 9, 31), to jest o neizmjernoj ljubavi njegovoj, koja ga nagna, da ustanovi Oltarski Sakramenat, svećeništvo i napokon umre na križ pribijen u moru muka. »Otkupio nas je od prokletstva (navučena grijesima) postavši radi nas prokletstvom« (Gal. 3, 13). Na njegovu glavu izlio je Bog sav svoj gnjev, jer je na njega stavio sva naša bezakonja i na njemu je uzeo osvetu.

Stoga je želio Apoštol da bude od Krista odbačen za spas svoje braće Židova, to jest, kako velc tumačitelji, on bi se rado odrekao slasti i ljubavi Isusove, i na sebe uzeo sve kazne, što su imale stići Židove, samo kad bi se oni time vječno spasili.

Slijedimo i mi stope Isusove pa surađujmo oko spasenja duša. Kad se Isus na smrtnom času tužio, da je žedan, mislio je na tajanstvenu žeđu za dušama, koja ga je mučila cio život. On je želio i još želi utišati žeđu tajanstvenom vodom, koju je iskao od Samarjanke na bunaru Jakovljevu, to jest ljubavlju svojih stvorova na zemlji i jednom u nebu; svima je pripravan dati spasonosnu vodu milosti, kadgod ga zamolimo za duše jadnih grješnika.

Neka nam u srcu vazda ozvanjaju ova dva poziva Isusova: »Žedan sam« (Iv. 19, 28) i »Daj mi piti« (Iv. 4, 7), i utješimo ga najprije svojom ljubavlju te ga molimo, da u svojoj dragocjenoj Krvi opere grješnike čitavoga svijeta, osobito one, koji su najbliži vječnosti.

Primjer.

Sv. Alfonzo Marija Ligori († 1787.).

Malo je svetaca toliko radilo, trpjelo i molilo za spasenje duša koliko ovaj biskup, odlični učitelj Crkve i utemeljitelj Kongregacije Presvetog Otkupitelja. Revnost je

doista značajka njegova dugog života od 91 godine; svi njegovi napori, sva njegova pokornička djela, svi njegovi spisi nemaju druge svrhe nego da proslave Boga dovodeći mu što više duša.

Veliko sredstvo njegovo za obraćenje grješnika, osim molitve i njegove osobne svetosti, bilo je često naviještanje vječnih istina o posljednjim stvarima. Tko se ne osjeća spasonosno potresenim, dok čita njegove dvije svuda poznate knjižice: »Vječne Istine« i »Priprava na smrt«?

Nitko kao on nije poznavao zamašitost dobre smrti; u jednoj od tih knjiga, govoreći o djelima revnosti, kojima se napose ima da posveti svećenik, ovako govori: »Mora svim žarom da se dade na pomoć umirućima: ovo djelo ljubavi najdragocjenije je u očima Božjim, i nauspješnije za spasenje duša, jer su na smrtnom času napasti nečistoga duha puno silovitije, a umirući ima manje snage da se opre. Sv. Filip Nerij vidio je koji put, kako anđeli prišapćuju riječi svećenicima, dok su bili uz smrtnu postelju. Ova briga spada osobito na župnike, i to od njih traži dužnost

pravednosti, a dužnost ljubavi veže sve sveće-nike. Svi se mogu posvetiti ovomu djelu ljubavi, makar koji ne imao propovjedničkog dara; u takim prigodama mogu biti od najveće koristi ne samo bolesnicima, nego i rođacima i prijateljima, koji su tu...«

Među raznim uputama, što ih pri kraju duhovnih vježba ili misija imaju dati propovjednici vjernicima, svetac stavlja i ovu: »Preporuča se lijepa pobožnost, da se sa pet-šest udaraca u veliko zvono, ako je netko u smrtnoj borbi, svi upozore, neka izmole tri Očenaša i Zdravo Marije za sretan prelaz u vječnost onoga jadnika što umire; taj je običaj spasonosan ne samo za njega nego i za sve vjernike, jer ih podsjeća na misao o smrti, koja će i njih stići jednog dana.«

Da mu nagradi revnost još na zemlji, Bog se njime posluži — veliko čudo, vrlo rijetko u životu i najvećih svetaca —, da u zadnjim časovima okrijepi papu Klementa XIV. Poznato je, da je ovaj papa držao potrebitim ukinuti zaslužni red Družbe Isusove radi toga, da neke države u Evropi spasi od vjerovatnog otpada od Crkve. Ali kasnije obuzela ga je

tolika žalost i strah, da nije možda previše bio popustljiv u svojoj odluci, te se razbolio i već bio pri koncu života.

Dne 21. rujna 1774. ujutro svrši sv. Misu sv. Alfonzo i sjede na svoju stolicu. Najednom bi zanesen, i tako ostade sve do slijedećega jutra oko 7 sati. Povrativši se opet k sebi zazvoni zvoncem i tako najavi, da hoće govoriti sv. Misu. Na zvuk zvonca sleti se čitava kuća osupnuta čudnovatim događajem. Videći kako svi začuđeni dolaze, upita sveti biskup, a zašto to?

»Zašto?! — odgovoriše ukućani. — Od jučer ujutro Vi ne govorite, ne uzimate hrane, ne dajete nikakva znaka života!«

»Istina, — odvrati svetac — ali zar ne znate, da sam bio uz papu, koji je baš sada umro?«

S početka im je izgledalo to kao san, ali naskoro dođe vijest, iz Rima, da je papa Klement XIV. doista umro 22. rujna u onaj čas, kad se svetac prenuo od zanesenja; tako nestade svake sumnje o čudu.

Zadnje godine života pripusti Bog, da Alfonzo trpi mnogo od napasti proti vjeri,

čistoći, poniznosti i t. d., ali ih je sve nadvladao. Malo pred smrt rajski mir mu se razlio dušom i zadnju borbu osladi mu osobita milost, koju je toliko molio od Gospe. U jednoj od svojih najljepših molitava ovako piše: »O moja Kraljice, oprosti mi moju slobodu, dođi ti sâma, prije nego izdahnem, i utješi me svojom nazočnošću. Ti si tu milost iskazala tolikim svojim slugama, pa ju i ja želim i očekujem. Istina, ja sam grješnik i to ne zaslužujem; ali ja sam Tvoj sluga, ljubim Te i imam veliko pouzdanje u Tebe. O Marijo, ja te iščekujem, nemoj mi odbiti tada ove utjehe.« I nije mu bila uzaludna molitva.

Oko 6 sati izjutra 31. srpnja 1787. najednom upre oči u sliku Gospinu, što ju je držao u ruci. Lice mu usplamti i postade sjajnim, a slatki osmjeh pokaza se na usnama. Sigurno se u tim sretnim časovima pokazala Majka Božja svojem vjernom štovatelju i pozvala ga u vječnu radost. Cijelu noć i slijedeće jutro neprekidno je pobuđivao čin ljubavi, i blago preminu, sa slikom Gospinom u ruci, 1. kolovoza 1787. prije podne u 11 sati.

POGLAVLJE SEDMO.

Naša svrha.

Naš katekizam na prvo pitanje: »Zašto smo na svijetu?« donosi odgovor: »Na svijetu smo za to, da Boga spoznamo, ljubimo ga, služimo mu u ovom životu i tako u nebo dođemo.«

Istina, i paklenim mukama postizava se slava Božja, jer nečisti duhovi i osuđenici navijčštaju pravednost Božju; ali prava i potpuna slava, koju Bog želi da postigne po svojim razumnim stvorovima, samo je ona, što ju daju pravednici ljubeći ga i služeći mu vjerno ovdje na zemlji i blagoslivajući ga u nebu kroz svu vječnost. On žeđa za ljubavlju ljudi, i njegova je slast boraviti među njima: »Slast je meni biti među sinovima čovječjim« (Prič. 8, 31); s toga na svakoga upravlja poziv, da mu damo svoje srce: »Daj, sinko moj, srce svoje meni« (Prič. 23, 26).

Iz pakla je prognana ljubav i ne može tamo da prodre ni u najmanjoj mjeri. Samo u dušama pravedničkim stoluje ovdje na

zemlji ljubav Božja, da postane vječnom u nebu i rasplamti se u beskrajnost. S toga govori Isus u Evanđelju: »Veća je radost u nebu nad jednim grješnikom, što čini pokoru, nego nad devedeset i devet pravednika, kojima ne treba pokore« (Lk. 15, 7).

Svakomu je već pripravljeno mjesto, što ga ima da zauzme u nebeskoj domovini. Prije uzlaska na nebo obećao je to Isus Apoštolima i svima, koji ga budu slijedili, i sada nas gleda i očekuje. Anđeli i sveci, naša braća, iz sretne luke, u kojoj žive sigurno i mirno, pozivaju nas, da idemo njihovim putem, i jedva čekaju čas, kad će nas vidjeti u svojem društvu, da s njima dijelimo njihovo blaženstvo i da sastavimo s njihovim glasovima svoj glas zahvale i ljubavi.

O neizrecive radosti rajske! Sretnih li svetaca, koji, kao Apoštol Pavao, nešto okusiše od tih radosti već ovdje na zemlji! »Slavne su riječi o tebi, Grade Božji« (Ps. 86, 3). Da, velike nam stvari otkriva vjera o tebi, Grade Božji, grade vječni! »Bog će otrti svaku suzu s očiju njihovih, i ne će više biti smrti ni žalosti ni tužbe ni boli ne će više

biti, jer je ono prvo prošlo« (Otkr. 22, 4). »Blaženi oni, koji stanuju u Tvojem domu, Gospodine! Hvalit će Te u vijeke vijekova... Bolji je jedan dan u Tvojim trijemovima nego hiljadu drugih«, drugdje provedenih (Ps. 83, 5. 11).

Ali ne budimo zadovoljni, da samo sebi pribavimo ovu vječnu nagradu, dajmo ruku pomoćnicu tolikim našim bližnjima, koji ju ne traže iz neznanja, nemara ili zloće; činimo od svoje strane sve što možemo, da otvorimo vrata blaženoga kraljevstva naročito onima, koji su na pragu da ostave vrijeme i stupe u vječnost. Sv. Dionizij Areopagita piše: »Od svih božanstvenih djela najbožanstvenije je sudjelovati s Bogom u spasavanju duša«, jer dok umnažamo broj odabranika, povećavamo sjaj izvanjske slave Božje.

Dobra su djela ljubavi, da ublažimo nevolje i boli bližnjega, i možda nikad kao danas nijesu tako cvala. Imamo bezbroj bolnica, zakloništa za djecu i za osamljene starce; ima društava za uzajamnu pripomoć, odbora za zaštitu, poljodjelskih zadruga i slično. Ali sve to hoće da pomogne tijelu i

vremenitom blagostanju, a zanemaruje duše, ispušta s vida glavnu svrhu, koja čini djela Bogu ugodnima. Sveci su nastojali da kroz tijelo dođu do neumrlih duša, i prije svega da njih spase. Pristašama modernog čovjekoljublja, te nakaze kršćanske ljubavi, mogu se primijeniti ozbiljne opomene Evanđelja: »Ne gledajte da nagomilate blaga na zemlji, gdje ih rđa i moljac izjedaju, i gdje lopovi provaljuju i kradu« (Mt. 6, 19), to jest, nemojte ograničiti svojih dobročinstava na raspadljiva tjelesa sa niskom svrhom, da uberete pohvale ljudi, »nego gledajte da saberete blaga u nebu«, to jest, nadasve gledajte da spasavate duše, da im osigurate raj, gdje ih više neće dotaknuti grijeh ni bol, i odakle ih sotone više ne mogu oteti.

Primjer.

Prvi mučenik Oceanije Bl. Petar Chanel, Marista († 1841.).

Život ove sjajne zvijezde reda Družbe Marijine daje nam krasan primjer junačke revnosti za spasenje duša i žarke pobožnosti za one, koji su na smrtnom času.

Prije nego se posvetio dalekim misijama u Oceaniji, nekoliko je godina proveo u župničkoj službi biskupije Belley. Evo što o njemu svjedoči jedan, koji ga je iz bliza poznavao: »Čim bi saznao, da je koja osoba teško oboljela, nije ju više s vida puštao. Često bih ju posjećivao, i nije ju pripravljao na smrt istom, kad bi već bila na pragu vječnosti. Ako bi se smrt približavala iznenada i neočekivano, onda biste ga mogli vidjeti, kako svôm žurbom trči, samo da ne bi jedna duša ostala bez vjerske utjehe. Jedne večeri baš se spremao na počinak iza duga puta, kad doznade, da je jedan kočijaš pogibeljno pao i da će za koji časak umrijeti. Na tu vijest brže bolje potrči onako bez obuće naš blaženik prema umirućem, nađe ga pod krovom, gdje leži na nešto slame, sav u strašnim ranama i obliven krvlju. Bio to stari grješnik, koji se već dugo nije ispovjedio; govoriti nije mogao, ali je davao znakove, da je pri sebi. Sluga Božji počne ga poticati na kajanje i na pouzdanje u Gospodina Isusa. Umirući uze križ u ruke, a nekoliko krupnih suza otisnu mu se niz lice. Istom

što je primio Zadnju Pomast, izdahnuo je svoju raskajanu dušu. Naš blaženi klekne na to, pomoli se neko vrijeme za pokoj ove duše i onda se povrati kući s nadom, da će ovu dušu jednom naći u nebu.«

Ali Bog je bio svoga slugu odredio za druga osvajanja. Koliko je puta čitajuć razne izvještaje misionara, uskliknuo: »Čini mi se, kao da gledam one siromašne idolopoklonike, što još hodaju u tami poganstva, pružaju mi ruke i vapiju puni tjeskobe: Dođi, dođi nam u pomoć, dođi i govori nam o svojoj vjeri, što vodi u nebo! A ja, što radim ovdje? Zašto nijesam kod njih? Kada će svanuti dan, u koji ću i ja moći trpjeti a možda i umrijeti za Isusa?«

Napokon su mu se želje ispunile. Pošto je stupio u mladu Družbu Marijinu, osnovanu od sluge Božjega Colin«a, zapade ga sreća te bude članom prvog odaslanstva misionara, koji 24. prosinca 1836. ostaviše luku Havre i zaputiše se u dalcke nepoznate otoke Oceanije. Punih jedanaest mjeseci trajao je put, jer nije onda bilo Sueskog kanala. U prosincu 1837. konačno iza strašne oluje stigoše na otok

Futuna, blizu arhipelaga Figgi i Tonga; tu ga ostaviše sama sa bratom laikom kod naroda divljeg, kod poznatih ljudoždera.

Njihova služba trajala je jedva četiri godine i pol, ali je bila puna strašnih napora i muka. Uvijek je bio na putu, sad obalom rijeke, sad po brdima; stariji su bili okorjeli i tvrdoglavi, pa se morao zadovoljiti time, što bi slao u nebo djecu pokrštenu pred smrt, ili odrasla, kojeg bi našao na umoru na bojnom polju iza divlje bitke među plemenima.

Niuliki, kralj otoka, potaknut od starijih odluči da iskorijeni vjeru u osobi misionara. Misionar je saznao za progonstvo, što mu se sprema, ali ne htjede bježati. Ujutro 28. travnja 1841. pade nevina žrtva pod čekićem divljih otočana. U onom času, kad je dušu izdisao, na čitavom otoku se čula strašna grmljavina, a na vedru nebu počeše se skupljati tmasti oblaci.

Krv mučenika brzo je učinila plodnim ovaj nevjernički kraj. Strašne kazne Božje stigoše progonitelje, a iza nekoliko godina čitav otok je postao kršćanskim. I danas se ondje nakon toliko godina kršćanstvo bujno razvija.

Sluga Božji bi proglašen blaženim 17. studenoga 1889.

POGLAVLJE OSMO.

Sotona i njegovi pomagači.

Raznim razlozima, što smo ih dosada razmatrali, da se oduševimo za rad oko spasenja duša, dodat ćemo još jedan, jednako velik, koji će nas još'e i zastidjeti. Taj razlog jesu neprekidna nastojanja sotone, da duše zavede na smrtni grijeh i onda ih sa sobom povuče u vječnu propast.

Ovaj vječni neprijatelj Boga i roda ljudskoga ne miruje ni dan i noć, nego »kao ričući lav obilazi i traži koga da proždre« (1. Petr. 5, 8). Dok Bog upotrebljava sve to više milostivih sredstava za spasenje, sotona se služi svim varkama i zamkama, da otme duše ljubavi Božjoj i tako umanji slavu Božju. Poznaje on jako dobro slabe strane čovjeka, vreba svaki čas kako bi se ušuljao u srce i Boga odatle istjerao.

Sv. Ignacij Lojolski u svojem glasovitom razmišljanju o dvije zastave predočuje nam

Lucifera, kako sjedi na ognjenom prijestolju i na širokoj ravnini Babilona izdaje razne naputke i zapovijedi sotonama, što se oko njega sabrali. Jedne šalje u ovaj druge u onaj grad, tako u cio svijet, a da ne smetne s oka nijedne pokrajine, nijednoga mjesta, nijednoga staleža, nijedne osobe. Njihova je dužnost napastovati ljude, razapinjati mreže i zamke, poticati na ljubav prema imanju, prema naslađama i častima. Panu li neoprezne duše u njihovu zamku, onda se Luciferovi pomagači obore na plijen, kao pauk što se baca na kukca, koji je pao u njegovu mrežu, da ga zamota i onda mirno proždre.

Ali ne bore se pod zastavom Luciferovom samo sotone. Knez tmina za izvršenje svojih zapovijedi ima pomagača i suradnika, koji svuda raspliću svoje planove i ne propuštaju nijednog sredstva samo da ljude obore: lukavi savjeti, pogibeljna načela, opaka štampa, prijetnje, otvorena progonstva. Kad čovjek motri revnost, kojom neprijatelji Božji i neprijatelji Crkve love duše, kakve podnose napore i žrtve, kako žrtvuju vrijeme i novac, odriču se sna, ruše svoje zdravlje, onda mora pri-

znati, da ih podržaje viša zla sila, da su to robovi Luciferovi, što ih on sam potiče.

Osobito oko smrtne postelje sotona i njegovi pomagači podvostruče navalu. Prema riječi Otkrivenja (12, 12) tada »salazi davao sa velikom srdžbom, jer zna da ima malo vremena.« Zna on bolje nego mi svu zamašitost konačne pobjede; zna, ako mu ova duša sada izmakne, da je za vijeke utekla njegovoj vlasti. Kako bi on bio ravnodušan sada u ovim zadnjim i osudnim časovima, kad se je tolike godine trudio, da ju osvoji?

Sestra Marija Dionizija, jedna od prvih redovnica reda Pohoda Marijina, saznala je po objavi, da je bolesnička soba mjesto u samostanu najčešće posjećeno od sotone, jer odatle putuju duše u vječnost. S koliko više razloga treba to reći o javnim bolnicama i uopće o svima smrtnim posteljama svjetovnjaka!

Pomnožanu svoju djelatnost oko onih na umoru znade sotona saopćiti svojim pomagačima. Češće nego ikada događa se danas, da osobe odgone svećenika od postelje bolesnikove, i tako puste da toliki umru bez Sakra-

menata. I ovo je baš jedna od dužnosti, kojom slobodni zidari vežu svoje članove. Dakle na oprez!

Fas est ab hoste doceri! Da, dobro je dapače i dužnost kojiput povesti se za primjerom neprijatelja. »Ne misli se dosta na duše, koje propadaju«, govori sv. Magd. Barat, pa dodaje: »Gdje ću naći dušu, koja će s tolikim žarom raditi za stvar Božju, s kolikim sotona radi proti Bogu? Kada se svuda toliko radi za propast duša, zar barem toliko da se ne brinemo za njihov spas? Ugledajmo se u revnost i ustrajnost sluga sotoninih! Spasavajmo ono, što oni hoće da upropaste, neka se ne reče, da su zli jači u mržnji nego li mi u ljubavi.«

Primjer.

Dvije bitke i dvije pobjede.

U svojoj tajanstvenoj mudrosti a na našu poduku Gospodin koji put pripusti i na svece velike kušnje, prije nego će ih okruniti u vječnoj slavi. Evo iz naših dana dva primjera, koji će nas još jače osvjedočiti, kako je oni-

ma na smrtnoj postelji, makar bili i pravedni u očima Božjim, potrebita naša molitva, da svladaju zadnje nasrtaje sotone.

Jedna od prvih gospoda Presv. Srca, što ih je 1818. utemeljiteljica sv. Magd. Barat, poslala u sjevernu Ameriku, da propovijedaju siromašnim plemenima Evanđelje, bila je M. Oktavija Berthold, drugarica na putu M. Filipine Duchesne. Iza četrnaest godina, posvećenih poduci i odgoju djevojčica u zavodu u Louisiana, činilo se redovnici M. Oktaviji, da njezina rijetka ljepota, kojom ju je narav obdarila, odviše osvaja srca gojenica, s toga je u junačkoj poniznosti molila Gospodina, neka pripusti na nju grdobu.

Bog ju usliša i učini žrtvom patnja. Odurni čirovi posuše ju po prsima i licu, tako te ju oni, koji su joj se prije divili, nijesu mogli od strahote ni pogledati, i više nije smjela među gojenice. Naskoro se zlo tako pogoršalo, da je od čitavog tijela samo nešto na sredini lica ostalo pošteđeno, inače je sve bilo kao jedna rana. Dne 25. srpnja 1893. primila je sv. Popudbinu i Zadnju Pomast, no još je živjela dva i pol mjeseca u takovu stanju;

nije to bio život nego smrt ili raspadanje prije smrti. Tri sata pred smrt obli ju hladan znoj, lice i ruke joj se ukočiše, kosa joj se naježi, oči joj se pune straha prevrnuše... »Jao, sve je izgubljeno! — poviče bolesnica — Moj Gospodin me odbacuje!« I rukom kao da pokazuje nevidljivog neprijatelja, što čeka da joj dušu ugrabi.

Bio je to čas tame na vrhu Kalvarije.

Najednom iza tjeskobe nadođe slatki mir. Sa smiješkom, sjajna lica, žrtva na umoru pruži ruke prema M. Duchesne, koja ju je dvorila, i poviče: »Majko, borba je prestala! Veselimo se, samo je Isus ovdje!«

To su bile zadnje riječi. Ispovjednik, koji je također tu bio, otpjeva sa redovnicom »Magnificat«. Sestre Oktavije nije bilo više među živima.

Iza ove borbe opazilo se, da su kose M. Duchesne posve osijedile, premda je konačni mir ostavio u njezinu srcu slatku uspomenu.

Slična je bila smrtna borba redovnika Družbe Marijine (Mariste), O. Bertholona, koji je umro na glasu svetosti, u redovničkoj

kući blizu Parisa, dne 3. kolovoza 1869. u 67. svojoj godini.

Nekoliko časaka pred smrt najednom sjede na postelji s izrazom velikog straha i strašno zaviče. Nazočni, misleći, da se radi o zadnjoj navali sotone, poškropiše ga blagoslovljenom vodom i potaknuše, da sve pouzdanje svoje stavi u Mariju. To ga je odmah upokojilo, pa je žarka lica mirno predao Bogu svoju lijepu dušu.

U isti čas, kad je izdisao, jedan brat redovnik radeći u vrtu slučajno podiže oči i pričini mu se da vidi jednog gdje umire, a anđeli oko njega gledaju ga nekako tjeskobno; no brzo iza toga vidio ih je, kako sa smiješkom pljeskaju rukama i govore: »Pobijedio je!«

Kojigod je poznavao ovoga redovnika pobliže, držao ga je živim primjerom svake krjeposti. Na oltaru u njemu si vidio drugoga sv. Alojzija ili anđela, putom je propovijedao svojom rijetkom čednošću kao sv. Franjo Asiški. Koliko je on duša k Bogu doveo, ravnao, uzdržao, ohrabrio svojim izgledom,

svojim molitvama, svojim savjetima, u ispovijedaonici, sve snažno i milo!

Bože moj, što će biti od nas, koji smo tako nesavršeni! Što će biti od jadnih grješnika u smrtnoj borbi, kad tako žestoke bitke koji put čekaju i tvoje najmilije sluge! O da bi i svi na smrtnoj postelji po molitvi svoje žive braće iznijeli konačnu pobjedu!

POGLAVLJE DEVETO.

Najpreča stvar.

Do sada navedeni razlozi vrijede za sve grješnike na zemlji bez razlike. Što hoćemo sada da razmotrimo, tiče se samo grješnika na samrti, pa stoga zaslužuje osobitu pozornost.

Jedna poslovica kaže: Dokle daha, dotle i života, dokle života dotle i nade. I doista može se reći: Dok je grješnik na životu, makar bio ne znam kako pokvaren i otvrdnut, ima nade da će se jednom obratiti. Je li to koji nevjernik još u tami poganstva? Jednog dana može Providnost upraviti ili korake misionara k njemu, ili njegove korake k mi-

sionaru, i tako mu upaliti u duši svijetlo sv. vjere. Je li to krivovjerac? Pa i u zemljama posve okuženim od krivovjerstva već danas ima sve više katoličkih crkava i svećenika, i tkogod iskreno traži istinu, može ju bez velika napora naći. Je li to kršćanin iz naših katoličkih zemalja, koji je dušu okaljao smrtnim grijehom? Ili je to siromašni sin rasipni, koji je već godine i godine zanemario vjerski život? I ovomu, dapače baš ovomu Bog daje sve više sredstava, da se obrati. Možda će ga žalac tjelesne ili duševne boli prisiliti, da se vrati u očev dom; možda će ga na pokoru potaknuti grižnja savjesti, taj zadnji ostatak porušene zgrade, kako se izražava O. Lacordaire; možda će to učiniti dobra knjiga, što slučajno dođe u ruke, kako je to bilo kod sv. Augustina, sv. Ignacija i drugih; možda jedna propovijed, neki crkveni obred, kojemu je prisustvovao iz znatiželje; možda savjet dobra prijatelja, možda ukor starijega ili rođaka...

Ali tko će se pobrinuti za nevjernike na smrtnom času, ako je daleko misionar? Tko za krivovjernika, ako svećenik nema slobodna

pristupa u njegovu sobu? Tko će pomoći da dobro umre kršćanin grješnik, ako opaki prijatelji stražu straže na ulazu u kuću, da ne bi došao svećenik? Tko će pružiti ruku pomoćnicu onima, koji iznenada umiru? To su slijepci na rubu ponora, to su mornari zatečeni od divlje oluje u pogibelji, da ih valovi progutaju. To su oni, koji spavaju u sobi, punoj vatre i dima, a nemaju ključa da izađu i spase se, koji su pod ruševinama kuće ili pod razbijenim kolima željezničkim ili u rovovima rudnika ili pod lavinama... Još nekoliko časova strašne smrtne borbe, i ako nema ruke za brzu pomoć, odoše u nesretnu vječnost.

Ove duše viču kao David progonjen od Saula: »Samo jedan korak me dijeli od smrti« (1. Kralj. 20, 3) i govore riječima svetoga Joba: »Smilujte nam se, smilujte nam se barem vi prijatelji naši« (Job. 19, 21.). Hitro, navalite na nebesa, da nam dadu snage, te raskinemo okove grijeha i uzmognemo odletjeti u sretnu vječnost.

»Koji od vas — govori Isus farizejima —, ako mu magarac ili vol pane u jamu, ne će

ga odmah isti dan subote vaditi?« (Lk. 14, 5). Na ove riječi gorko opaža sv. Bernardo: »O sramote srca ljudskoga! Upane živina, i eto milosrdnih ruku da ju pridignu; a pogiba jedna duša, i nitko se ne brine za to!«

Sjetimo se priče o dobrom pastiru, koji izgubivši jednu ovcu ostavlja devedeset i devet u pustinji i trči da ju nađe; sjetimo se one izgubljene drahme, koju domaćica brižno traži, dok ne nađe; sjetimo se dirljive priče o izgubljenom sinu, kojeg otac zabrinuto iščekuje i napokon onako srdačno dočeka na povratku. Radost dobroga pastira i domaćice, što su našli izgubljeni predmet; ono slavlje, kojim otac slavi povratak sina, slaba su prilika one radosti i slavlja u nebu, što obuzimlje srce Božje, srce anđela i svetaca, kad se obrati grješnik i uniđe u nebo, odakle se više ne može izgubiti.

Tko će istom opisati veselje spasenih duša? Tko će izreći njihovu zahvalnost prema dobročiniteljima? »Zamka je prekinuta, i mi smo se oslobodile!« (Ps. 123, 7). »Blagoslovio te Gospodin Sion, i ti mogao sve dane života gledati dobra Jeruzalema« (Ps. 127, 6).

Primjer.

Vapaj sa smrtne postelje.

Slijedeći događaj doživio je O. Rey, misionar u Kuang-Tong (u Kini), a objelodanio ga list Les Missions catholiques 14. svibnja 1915. On nam dokazuje u jednu ruku brižnu providnost Božju za umiruće, a u drugu spremnost Božjih službenika, kojom treba da pohite k postelji bolesnika, čim ih pozovu.

Jednoga dana ovaj misionar dobije od jednog kršćanina iz Pou-hang-a pisamce, kojim mu javlja, da mu je otac teško obolio, te ga moli, neka odmah dođe te mu podijeli Zadnju Pomast i pripravi ga na smrt. Mjesto, odakle je stiglo pismo, bilo je dosta daleko, a nije ni spadalo pod djelokrug ovoga misionara. Osim toga nije O. Rey znao puta, niti je imao ma koga, koji bi mu put pokazao. »A onda, mislio je u sebi, je li to baš bolesnik na samrti? Koliko se puta dogodilo, da su bili pozvani, neka podijele Zadnju Pomast, pa kad su stigli iza toliko i toliko truda i napora, tobože umirućega nađu, kako mirno puši svoju lulu! Zašto onaj, koji piše, ne dođe sam gla-

vom, da me pozove i pokaže put?« Svi ovi razlozi činili su se misionaru dosta jaki, da ne pođe na put. Ali tako nije Bog mislio.

Noć se spusti, i misionar ode u postelju te brzo usne. Oko pola noći probude ga plačni uzdisaji, kao da su kraj njegova uzglavka. »Bit će san!«, pomisli on i hoće da opet zaspe. Ali vapaji opet tu. »Tko je to?« poviče uplašen misionar. Nema nikakva odgovora, samo jecaji se podvostručiše.

Misionar pozove svoga vjernog slugu, koji je spavao u pokrajnoj sobi. Ovaj dođe, upali svijetlo, otvori kućna vrata, ali — nema nikoga! A ipak bolni jecaji ne prestaju. Gledaju pod krevet, za pokućstvo, u svaki kutić, ali nigdje ništa živa.

»Što bi to bilo?« upita misionar. »Možda kakav nadnaravni pojav? Da poškropimo sobu blagoslovljenom vodom!« Ali vapaji opet i opet.

»Da nije duša iz čistilišta?... Da izmolimo krunicu?...« I počnu prebirati zrnca, ali svaki Očenaš i Zdravo Mariju prati bolno ječanje.

Onda se uslobodi sluga pa će misionaru: »Oče, da ovo nije stoga, što ste jučer bili

pozvani u Pou-hang, da podijelite Zadnju Pomast, a nijeste otišli?«

»Imaš pravo! I ako ovo ječanje prestane, obećajem, da ću ranom zorom na put!«

I gle čuda! Istom što je izrekao obećanje, prestade tajinstveno ječanje.

Sutradan rano digne se na put u Pou-hang misionar sa svojim slugom, pitajući za put koga bi god srcli. Idu te idu, i noć ih uhvati u jednoj šumi; nijesu ni na pola puta, a nikoga nema da ih vodi. Na jednom mjestu evo raskršća, putovi idu na tri strane. Koji je pravi put? Dok su tako bili u neizvjesnosti, opaze malu svjetlost, na oči ne daleko, i oni pođu prema svjetlosti. No oni idu pa idu, a prijatno svijetlo ide pred njima na nekoliko koraka, dok se ne ustavi iza čitava sata hoda. Kolikog iznenađenja! Došavši bliže nađu, da je to svijetlo dolazilo iz kuće otvorenih vrata. Pohite tamo, uniđu i vide na stolu upaljenu svjetiljku, koja nije mogla davati svjetlosti ni na stotinu koračaja, a ipak im je svijetlila cio sat hoda.

To je bio stan bolesnika. Misionar zahvali sinu starca na umoru, što im je poslao

nekoga, da im osvijetli put, a sin odlučno tvrdi, da nikoga nije slao, i da svjetiljka nije maknuta sa stola.

Na to ispripovjedi sluga, što im se dogodilo prošle noći. »Da, odvrati sin što je pisao ono pismo, »moj je otac gotovo svu noć tako ječao«.

Bolesniku je doista bilo teško, dapače više nije mogao ni govoriti. Ipak je prepoznao misionara, nasmiješio mu se, stisnuo mu ruku, primio Zadnju Pomast i malo iza toga umro.

POGLAVLJE DESETO.

Sveopće apoštolstvo.

U starom zavjetu Bog je bio zabranio Izraelcima svako općenje s poganima, da ih ne bi zaveli na idolopoklonstvo. Ali čim je Isus osnovao Crkvu, htio je, da ona bude univerzalna, sveopća: »Imam i drugih ovaca, koje nijesu od ovog ovčinjaka, i one mi valja dovesti« (Iv. 10, 16). Pred svoje uzašašće u nebo reče Apoštolima: »Idite po čitavome svijetu, propovijedajte Evanđelje svakom stvorenju... I oni idahu i propovijedahu svuda« (Mrk. 16, 15. 20). Sv. Pavao nas uvjerava, da

»Bog hoće da se spase svi ljudi... jer je Isus Krist dao sebe za otkupljenje svih« (1. Tim. 2, 4. 6).

Ovu općenitost, biljeg prave Crkve, koja se s toga i zove katolička, imade i apoštolstvo za pomoć onima, koji su na samrti.

Sv. Augustin opominje nas ljubavlju Isusovom, da proširimo našu ljubav na cio svijet: »Extende charitatem per orbem, si vis amare Christum.« Koji rade prema toj opomeni bolje nego revnitelji ovoga apoštolstva? Sotona se hvalisao, da je cio svijet prošao i obašao (Job 1, 6); mi se možemo natjecati za dobru stvar s njime u revnosti, koju je razvio i sveudilj razvija na propast duša.

Ovom apoštolstvu ne smeta ni vrijeme ni prostor; našoj revnosti ne može na put stati nijedna ljudska sila. Ima udaljenih divljih krajeva, kamo još nije stupila noga katoličkog misionara; ima bolnica i obitelji, kamo ne može unići svećenik ni uz najbolju volju; ima bezbroj prilika nagle smrti, u kojima umirući nemaju i ne mogu imati nikoga kraj sebe. Ali tamo, kamo ne dosiže Božji sluga i kamo ne može stići nikakva pomoć ni vremenita

ni duhovna, stiže svojim djelovanjem blagotvorno apoštolstvo molitve.

Mi smo nalik na one hitre glasnike, koji su poslani narodu uzbudenu i razbijenu, što čeka a pogažen je (Is. 18, 2); mi jurimo čitavim svijetom od istoka na zapad, od sjevera na jug; mi zalazimo u najzabitniji kutić; najdraža su nam mjesta najpogibeljnija, kao bojna polja, bolnice za kužne bolesti, krajevi što ih pustoši kuga, kolera i druga pošast; mi salazimo u nepristupačne gorske provalije, u strašne dubine mora, uopće svuda, gdjegod uzdiše naš bližnji u smrtnoj borbi, kamogod može doprijeti milost Božja, privučena našom molitvom.

Kao prava Crkva Kristova, kojoj imamo sreću da pripadamo, bit ćemo i mi doista katolici u strogom smislu riječi.

Ako smo mi prema riječima sv. Pavla dužnici svima, bit će svi dužnici naši. Kao što pred Bogom »nema razlike među Židovom i Grkom« (Rim. 10, 12), jer »čini, da se sunce diže nad dobrima i nad zlima i šalje kišu i pravednicima i grješnicima« (Mt. 5, 25), tako i mi ne razlikujemo osoba, jer ćemo dopri-

nositi, da svi ljudi po čitavoj zemlji, prijatelji i neprijatelji, pravednici i grješnici, susjedi i udaljeni, dobiju milost sretne smrti, stvar najvažniju od svih.

Među onima, što danas umiru, nalazi se možda naš dragi rođak ili prijatelj u daljini, ili, ako smo svećenici, koja osoba naročito povjerena našoj pastirskoj brizi. Ovima će, možemo se pobožno uzdati, u prvom redu pomoći naše molitve.

Ovo apoštolstvo općenito je gledom na predmet ili osobe, a i gledom na vrijeme, što nam ga Bog daje za život, jer, kako ćemo malo kasnije vidjeti, molitva je uvijek u našoj vlasti, naročito one strjelovite molitvice i hitri uzdasi srca.

Obilna je žetva, ali razmjerno je malo evanđeoskih radnika (Mt. 9, 37). Svi vjernici, ne samo svećenici i misionari, samo ako hoće, mogu sabrati mnogo klasja na njivi Gospodarevoj, da se napune žitnice nebeske. Povesti ćemo se za krjeposnom Rutom, koja je pabirčila ono klasje, što je izmaklo žeteocima Boozovim, ali ćemo biti sretniji od nje, jer se ne može poreći, da evanđeoski

radnici sakupljaju vrlo malen dio mistične žetve duša, a najveći dio izmiče njihovoj revnosti.

Primjer.

Sv. Ivan Franjo Regis D. I. († 1690.).

Divna djela revnosti sv. Franje Ksaverija u Indiji malo kasnije su ponovljena po drugom sinu Družbe Isusove, sv. Ivanu Franji Regisu, u Francuskoj, u Velay i Vivarais.

Njegov apoštolski život, posvećen ponajviše dušobrižništvu siromašnog naroda po planinama, može se reći, bio je neprekidno čudo, jer nije moguće da sebi drugačije protumačimo, kako je jedan čovjek mogao izdržati onako strogo trapljenje, neprestano stradanje i napore. Za toplih mjeseci revnovao bi u gradu Puy, a čim bi zahladilo, zaputio bi se naš svetac u obližnje gore i planine, da pohiti u pomoć najzapuštenijim dušama.

Jednoga zimskog dana bi pozvan, da drži misije u župi Marlhes. Vrijeme je bilo užasno, stanovnici nijesu se usudili ni iz kuće, da ih

snijeg ne zatrpa ili ne zanesu nabujali potoci. Ali čovjek Božji ne oklijeva, izlazi na put usprkos svih nagovaranja dobrih ljudi, neka ne ide. Kasnije je priznao, da ga nijedan put nije stajao toliko teška napora i nikada da nije bio u većoj pogibelji. Pratio ga je jedan brat laik. Noć ga uhvatila u pravoj pustinji, a još je bio daleko od cilja. Dva puna sata valjalo im lutati po šumama i brdima, po stijenju i klisurama, uvijek po snijegu, sred guste tame, uz zavijanje vukova, dok napokon više mrtvi nego živi ne stigoše u kuću, gdje su ih očekivali.

Ali koliko duša zahvaljuje svoje spasenje trpljenju i pokorničkim djelima ovoga svetoga muža! Sa sviju strana dolazilo je mnoštvo svijeta, da čuje njegovu riječ, riječ jednostavnu, ali žarku, snažnu i uvjerljivu, da joj nijesi mogao odoljeti; svi su htjeli da vide njega, živo čudo, novoga proroka, koga je Bog poslao onome puku. Mi ćemo ga pako pogledati u njegovoj revnosti oko smrtne postelje.

Briga oko pohoda bolesnika i da bude uz one, što su na umoru, pripovijeda jedan nje-

gov životopisac, bila mu je od svih drugih najviše na srcu.

»Dobro, što ga činimo grješnicima, dok su živi i zdravi, govorio bi svetac, uvijek je dvojbeno. Mi sijemo dobro sjeme, ali neprijatelj sije kukolj, koji guši dobro sjeme. Ali dobro, što ga učinimo onima, koji su na samrti, nije više izloženo ni ljudskoj nestalnosti ni lukavštinama zlih duhova, jer osigurava kršćanina za vječnost.«

Kad bi bio pozvan k bolesniku, sve bi isti čas ostavio. Bog mu je bio dao osobitu milost, da bolesnike pripravi na dobru smrt. Čitave bi noći probdio uz njih i ne bi ih s oka pustio, dok ne bi na neki način bio siguran za njihov vječni spas. Stoga su svi bolesnici željeli umrijeti na njegovim rukama. Da bude što spremniji pohitjeti odmah, kamo bi bio pozvan, išao bi na počinak u odijelu.

Bog bi kojiput nagradio junačku ljubav svoga sluge tako, da mu je čudesnim načinom dao saznati pogibelji, u kojima se nalaze bolesnici. Jedna djevojka od 30 godina, koja je provodila život u taštinama svjetskim a odnemarila vječno spasenje, ležala je bolesna

na umoru. Svetac, slučajno prolazeći pokraj stana bolesnice, bi ustavljen na sred ceste nekom nevidljivom rukom, i pade u ekstazu. Jedna sestra bolesnice spazi ga kroz prozor, javi to bolesnici, i ova ga dade pozvati. Čim je unišao, odmah je svetac spoznao jadno joj duševno stanje, i riječima punim ljubavi nagovori je, da se skrušeno ispovjedi. To je bilo u dobar čas, jer malo iza toga izgubi svijest i slijedeći dan preseli se u drugi život, ostavivši kod svih uvjerenje, da se Bog poslužio Regisom, da je oslobodi od pakla.

Jednoga dana nije mogao otići da ispovjedi nekoga došljaka, koji je bio na umoru u jednom konačištu, pa reče prijatelju: »Kako će biti tužna ova noć za mene! Bit ću u smrtnom strahu, dok ne saznam, da se tko pobrinuo za spas ovoga umirućega!« Na to je dodao ove riječi, koje živo predočuju njegovu revnost: »Priznajem, da bi mi život bio nesnosljiv, kad ne bi imao sredstava, da pomognem grješnicima.«

POGLAVLJE JEDANAESTO.

Čudoviti ribolov.

Uzmimo, da jedan kršćanin svojim molitvama i dobrim djelima za one na samrti svaki dan spasi po jednu dušu; dakle kroz godinu spasi 365 duša, a za deset godina 3650 duša; ako njegova revnost po dobroti Božjoj traje pedeset godina, to bi on ukupno spasio 18.250 guša. Vjerojatnost tolikog dobitka mora da u svakome raspali ovaku revnost.

Ali zašto da uzimamo samo jednu dušu na dan? Zar nije moguće, da ih od 150.000 što dnevno umiru po nekoliko spasimo? Kolikog li onda istom broja na koncu desete, dvadesete, pedesete godine! Divne li onda nagrade u nebu, gdje će, prema riječima sv. Grgura Velikoga, toliko kruna sjati na našoj glavi, koliko budemo duša spasili!

Čitamo u životu službenice Božje sestre Serafine od Capri, da je jednom, dok je molila devetnicu pred blagdan Velike Gospe, prosila Bl. Djevicu za obraćenje tisuću grješnika, a poslije se malo pobojala, da je previše tražila. Tada joj se javi Majka Spasiteljeva,

ukori je blago zbog njezina straha i reče joj: »Zar ja nijesam dosta moćna kod svojega Sina, da zadobijem spasenje od hiljadu grješnika?« Onda ju u duhu prenese u raj, gdje joj pokaza neizmjeran broj duša, koje su bile zaslužile pakao, ali ih je ona spasila svojim zagovorom.

Sestra Marija Josipa Kumi, dominikanka u samostanu Wesen u Švajcarskoj († 1817.) trpjela je jednoga dana užasne boli; u to joj se prikaže Isus, i pokazavši joj nekoliko hiljada grješnika na rubu pakla reče joj: »Ljubav je uzrok tvojim bolovima, a ova će te i okrijepiti... Pozvao sam te na apoštolski rad, jer sam te odabrao, da budeš ribaricom duša. Tom ljubavlju punom boli uhvatit ćeš ih množinu.«

Primjer onih pedeset pravednika, koji bi bili dovoljni da spase cio grad, jasno nam otkriva divnu snagu molitava i dobrih djela učinjenih od prijatelja Božjih, da odvrate bič Božji od čitavih naroda. Pa zar da se ne nađe u Crkvi pedesetak duša dragih Gospodinu, što su u stanju da isprose milosrđe grješnicima, koji su toga dana na umoru? Ako bi

Bog htio takih stotinu, tisuću duša, zar da ih ne nađe izmedu 300 miliona katolika razasutih po čitavoj zemlji? Dapače, zar da ih ne nađe među samim čitateljima ove knjige?

U našoj revnosti neka nas potiče misao na pomoć, koju nam s neba daju anđeli i sveci. Ako su strašni dušmani, što navaljuju na one, koji su na umoru, puno je jača obrana, što će ju pružiti naši prijatelji s neba na našu molbu.

Kad je sluga proroka Elizeja, vidjevši vojnike kralja sirskoga, što su se približavali gradu, da zarobe njegova gospodara, sav u strahu povikao: »Jao gospodaru, što ćemo sada?«, odvratio je Elizej: »Ne boj se, jer ih ima više uz nas nego onih tamo.« I Bog otvori oči slugi, i on vidje u jedan čas oko Elizeja brdo puno konja i kola vatrenih (4. Kralj. 6, 15 sl.).

Eto lijepe slike onoga, što treba da se događa svaki dan oko postelje onih što umiru. Naše se molitve ujedinjuju sa molitvama Isusovim, koji uvijek živi i posreduje za nas (Hebr. 7, 25), pa onda sa molitvama Majke Marije, sv. Mihaela Arkanđela, Anđela Ču-

vara umirućih, sv. Josipa, zaštitnika sretne smrti, njihovih sv. zagovornika i čitave slavne Crkve.

I tako bacimo s pouzdanjem mrežu u široko more duša; ako to učinimo u ime Spasiteljevo, kako su to činili Apoštoli, to jest ako budemo molili i trpjeli s njime, naše nastojanje bit će sigurno sretnim uspjehom okrunjeno. Kad bi se Bogu svidjelo, da nam za nekoliko časaka dignc zastor budućnosti, te vidimo, koliko sve duša možemo spasiti redovitom svojom pobožnošću, postali bismo svi neutrudivi apoštoli molitve.

Primjer.

Bl. Josip Benedikt Cottolengo († 1842.)

Nije bio samo živ osjećaj sućešća prema bijednim bolesnicima, ni samo želja pomoći im u nevolji i ublažiti boli, što je potaklo svetoga kanonika turinskog, da je osnovao »Malu Kuću Božanske Providnosti«, nego osobito nježno čuvstvo prema zapuštenim dušama, i nada, da će im nebo otvoriti. To jasno dokazuje onaj događaj providnosti, koji

je potaknuo bl. Cottolenga, da napokon udari temelj djelu, za kojim je od djetinjstva čeznuo. Istom je bio dječačić od 5 godina, kad ga mati zateče, kako štapićem mjeri prostorije očeve kuće, da vidi, koliko bi moglo u nju kreveta stati.

Jedne večeri u rujnu 1827. bi žurno pozvan k jednoj bijednoj ženi na umoru u sobi, gdje su gradski stražari smještali bolesne, što bi ih na cesti našli. Zvala se Ivana Maria Gonnet, rodom iz La Chapelle blizu Lyon-a. Došla je od Milana sa mužem i sa troje djece i putovala u Francusku. Ovdje je nenadano obolila i bila odnesena u bolnicu sv. Ivana. Tu je ne mogoše zadržati, nego ju uputiše u Kraljevsko Zaklonište majki; ni tu nije mogla biti primljena radi nekih posebnih propisa zavoda. I tako ju neki od samilosti odnesoše u sobu stare carinarnice.

Ovamo hitro dotrči dobri kanonik i zauze se za nju kao pravi svećenik; okrijepi ju vjerskom utjehom i ne htjede otići, dok nije vidio, kako umire mirno i odano u volju Božju.

Ovaj žalosni događaj probio je srce slugi Božjemu. Došavši u sobu svoju neprestano je imao na pameti onaj tužni prizor: jadnu pokojnicu, muža u očaju, dječicu, što su zvala majku i plakala. Pri tom je mislio: »A da se sutra dogodi što slično!... A da se nije moglo tamo stići na vrijeme i dati vjersku utjehu!... Što se dogodilo ovoj tuđinki, zar sutra ne može stići ovdješnju građanku?... Koliko će se još zbiti ovakih slučajeva!...«

Sav uronjen u ovake misli ide k oltaru Gospe od Milosti, da ju moli za savjet i snagu, i tu, za jednog izvanrednog nadahnuća, što ga Bog daje svojim ljubimcima, primio je da tako rečemo investituru uzvišenog poslanja.

Osnovao je Malu Kuću, koja je danas cio mali grad sa 8 hiljada stanovnika, podijeljenih u 34 odjela, na prostoru od 200.000 m². Za uzdržavanje svega toga neprekidno se brine Božja Providnost, priskrbljujući svake godine oko 3 milijuna lira. Kao otac Male Kuće, koju je on osnovao, osobitu je brigu na sebe uzeo, da ne pusti da umre bez sv. Sakramenata itko od onih, koji su tu dobili zaklonište.

Kad bi kojemu bolest išla na gore, odredio bi mu neke sestre i neku braću sv. Vinka, pa bi uz opomene naredio i molitvu za onoga, koji se ne bi pokazao raspoložen za sv. Sakramente. I eto, gotovo nevjerovatno, od svih bolesnika, što su umrli kroz 50 godina u Maloj Kući, nijedan nije odbio Sakramente. Još je pako čudnije, da i od nekatolika, Židova i protestanata, koji su tu bili primljeni i umrli, osim jednog jedincatoga, svi zatražiše sv. Krst ili da ih se u Crkvu primi, pa umriješe kao dobri katolici.

Da nad umirućc Bog izlije što obilnijih milosti, osnovao je 1841. novu obitelj sestara redovnica, zvanih Kćeri Samilosti ili Dobre Smrti (Pietadine).

Osim običnih zajedničkih one imaju još osobite molitve. Tačno u pola noći idu u procesiji u crkvu i tu ostanu dva sata u molitvi i obave Križni Put. Osim toga svaki sat, i danju i noću, jedna od njih kao Magdalena kod Groba kleči pred Presv. Sakramentom. Svrha je ovim redovnicama, da napose štuju Muku i Smrt Isusovu i Žalosnu Majku Božju, a uz to da sve, što dobra čine, prikažu za

one, što su na umoru, što prelaze baš sada u vječnost.

Dne 30. travnja 1917. sv. Otac Benedikt XV. proglasi blaženim kanonika Josipa Benedikta Cottolengo i tako ga podiže na oltar.

POGLAVLJE DVANAESTO.

Milosrđe Božje.

O. Faber veli, da je životopis svake duše divna povijest Božje dobrote. Kad bismo ju mogli čitati, kako ju vjerovatno čitaju blaženi u nebu, naučili bismo novu znanost o Bogu, jer ona baca na Božje savršenosti neobično i sjajno svijetlo. Vidjeli bismo Boga, kako i najgorega među divljacima sapinje lancima svoje ljubavi, kako se zanima za najgrubiju okrutnost, za najfanatičniju zabludu, za najtuplju bešćutnost i upravlja svakom stvari sa nježnom ljubavlju, da ju okrene na dobro. Na misao, da nas Bog od vijeka ljubi: »U ljubavi vječnoj ljubio sam te« (Jer. 31, 3), kliče učeni pisac: »Ovdje nam se otvara blago dragocjenih utjeha. Onaj, koji nas od vječnosti bez prestanka ljubi, ne će nas tako lako

lišiti svoje ljubavi, ne će na laku ruku izručiti dušmanima svoje stvorenje, koje je od prvog časa kao majka nosio na rukama i na krilu.«

Ova se nauka slaže posvema sa nekim objavama, što su ih imali sveci. Sestra Matilda Magdeburška, prijateljica sv. Gertrude, jednom preporučivala Gospodinu Isusu dušu jednoga bolesnika na umoru. Isus joj odgovori: »Koji bi to bio pametan čovjek, koji bi se usudio baciti i razoriti blago ljubljeno, velikom mukom stečeno?«

Sv. Roza Limanska uzdrhta na pomisao o predodređenju. Tada joj reče Isus: »Kćeri moja, znaj, da ja osuđujem samo one, koji hoće da budu osuđeni. S toga u tom pogledu odbaci iz pameti svaki nemir.«

Sestra Marija Amata od Isusa, karmeličanka u Parisu († 1874.), molila se jednog dana Gospodinu za mnoštvo nevjernika, pa je isticala teškoću njihova spasenja. Isus je utješi rekavši joj, da nijedna duša ne bude osuđena, osim koja baš to hoće.

Još je utješnije obećanje, što ga Spasitelj dao sv. Gertrudi: »Razmišljajuć jednoga dana, pripovijeda svetica, o tomu, da se na smrtnom

času mnogi kršćani pokaju više iz straha od vječnih muka, nego li iz ljubavi prema Bogu — ja sam naime bila čula, da se nitko ne može spasiti bez iskre ljubavi Božje, koja donosi pokajanje i briše grijehe —, Gospodin mi je dao ovo razumjeti: Kad vidim, da su na samrti oni, koji su za života na mene rado pomišljali i učinili kakvo djelo zaslužno za nebo, ja ću im se u času smrti pokazati tako mila i milostiva lica, da će se pokajati iz dubine svoga srca, što su me za života vrijeđali, i to će biti dosta, da budu spaseni.«

Sv. Brigiti objavio je Gospodin: »Ja sam tako milosrdan, da bi za svakoga grješnika naposc ponovno pretrpio smrt na križu, kad bi to bilo moguće.«

»Ja nemam većega veselja nego kad opraštam«, govorila bi sv. Magdalena Barat. Srce svetaca je načinjeno prema Srcu Božjem, premda je gledom na savršenosti razlika neizmjerna. Ljubav, što ju Bog ima prema svakoj duši, nadilazi neizmjerno svako čuvstvo roditelja prema djeci: Nemo tam pater, nemo tam mater ut Deus: Nema takog oca, nema take majke kao što je Bog! Ovu lijepu misao

ističe sv. Crkva u liturgičnoj molitvi na nedjelju 10. po Duhovima, kad kaže, da Bog svoju svemogućnost očituje najvećma opraštanjem i smilovanjem: Bože, koji svemogućnost svoju najviše očitješ opraštanjem i smilovanjem...; i u drugoj molitvi, za pokojne, naglasuje vlastitost Božju, da vazda prašta i ima milosrđe: Bože, komu je vlastito smilovati se uvijek i oprostiti...

S toga su naše molitve i trapnje za vječno spasenje duša Bogu veoma mile, jer mu nekako daju način, kako da izmiri svoju pravednost sa milosrđem. Budući pako da je na času smrti milosrđe Božje tako potrebito, možemo reći sa spomenutim O. Faberom, da je nepoznato područje postelje umirućih područje milosti Božje. Kad su milosti i milosrđa Božja brojnija, pobjedonosnija, pristupačnija nego li u onom strašnom času? »Jer u vijeke njegovo milosrđe!« (Ps. 135.)

Primjer.

Putovi Providnosti.

Ni na jednom mjestu kao na širokom polju misija među nevjernicima nijesu ta:o

česta i divna iznenađenja Providnosti prema onima, što su na umoru. Izabrat ćemo neka od novijih.

U Kini smo, u pokrajini Kanton. O. Rey bi jednoga jutra pozvan, da podijeli Zadnju Pomast nekom kršćaninu, i on pođe odmah na put prema selu Pe-sci, gdje se nalazio bolesnik. Idući tako slučajno ili bolje po nadahnuću Božjem uniđe u jednu kolibicu izvan sela, i šta vidje? Jedno žensko dijete, koje samo čeka krštenje pa da umre. Hitro namoči rubac u blizom potočiću, iscijedi ga nad glavom djeteta, da ga pošalje u nebo: U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

Došavši u selo na svoju žalost čuje misionar, da je bolesnik već umro gotovo naglo. Rodaci su ustavljali misionara, da objeduje, ali on je volio pohoditi staricu Tang, dobru kršćanku, koja već deset godina živi sama samcata, a već dugo vremena nije o njoj ništa čuo.

Misionar sa slugom stigne! Kakva li iznenađenja! Starica Tang na umoru, a dvori ju druga neka starica poganka, koja se nije brinula, da pozove misionara. Kako je starica

Tang bila radosna, kad je vidjela oca duše svoje! Često ga je zvala i neprestano je držala krunicu oko svojih ruku. Misionar joj podijeli svete Sakramente i potpuni oprost na smrtnom času —, i onda ode u obližnje svratište, da malo založi riže. Iza okrepe pošalje slugu, da vidi, kako je starica... Starica već bila u nebu! (Annali delle Propag. d. F., rujan 1917.).

Jedan misionar u Sjevernoj Americi (Zaljev Hudson) stigne jedne večeri u jedan indijanski tabor, veseo, da se može odmoriti od duga i naporna puta, kad eto čuje, da pod jednim šatorom nedaleko umire jedan starac, divljak. Bio to stari poganin, koji nikada nije još vidio crnu halju i ništa nije znao o našoj sv. vjeri. No čim je misionar počeo govoriti o najpotrebitijim istinama, neobična radost zajedno sa divljenjem zasja na licu bolesnikovu. Kad je mislio, da je dovoljno pripravljen, misionar ga pokrsti radosno i žurno! »Oče, zapita poslije bolesnik, dajte mi opetujte ime Onoga, koji me je toliko ljubio, da je umro za me?« Misionar tada izvadi Propelo, pokaže ga novokršteniku i izgovori

poklona dostojno ime Spasiteljevo. Na to umirući skupi sve sile i stisnuvši čvrsto znak našega spasenja s očima punih suza zavapi: »O Isuse, kako mi je žao, što sam te tako kasno spoznao! Da sam prije znao za tebe, oh, koliko bih te ljubio!« Sa tako uzvišenim čuvstvima ljubavi božanske ispusti svoju preporođenu dušu (Annali della Prop. d. F., srpanj 1913.).

Jedan misionar putujuć Bijelim Nilom bi prinuždeu tamom i rđavim vremenom, da potraži zaklonište u jednom selu na obali, i zamoli gostoprimstvo u kolibi poglavice. Ali stari crnac leži bolestan. Misionar mu najprije okrijepi tijelo dvopekom, a onda mu poče govoriti o Bogu, o duši, o vječnosti; sutradan ujutro ostavi ga, ali uz obećanje, da će ga opet pohoditi. Kad se iza nekoliko dana doista povratio misionar, nađe ga pri kraju života; s toga ponovi s njime glavne istine, potrebite za spasenje, da ga pripravi za sv. krštenje, koje je starac zatražio i primio s velikim veseljem i dubokom pobožnošću. I bilo je skrajnje vrijeme, jer je isti dan taj poglavica zamijenio ovaj svijet boljim.

Zna se, da su ovaka iznenadenja Providnosti nerijetko nagrada za život naravno čestit, ali jer se često zbivaju kod djece i kod odraslih nevjernika, ova čudesa milosti treba zahvaliti osim milosrdu Božjem također i molitvama Društva za proširenje Vjere i Društva Djetinjstva Isusova, te napokon svih, koji revnuju za vječno spasenje onih, što će baš danas umrijeti.

POGLAVLJE TRINAESTO.

Ne treba zdvajati o spasenju nijedne duše.

Blagi sv. Franjo Saleski nije htio da se zdvoji o obraćenju nijednoga grješnika, dokle god živi, dapače ni poslije smrti nije odobravao, da se nepovoljno sudi ni o onima, koji su zao život provodili, jer mi možemo samo nagadati po vanjskim znacima, a ovi često prevare i najpronicavije oko.

Tko zna, što proizvodi u duši umirućega pogled na neposrednu vječnost, misao na Suca, u čije je ruke strašno pasti? Boga i vječne istine lako se baci s uma, dok je čovjek zdrav; poslovi, ugodnosti, svjetska

buka odalečuju ili slabe u čovjeku misli vjerske; ali kad sve naokolo iščezne, i kad se vidi, kako su sve stvari zemaljske doista ništetne, nestaje utvaranja, pa se misao i srce okrenu k vječnoj svrhi.

Jedan od prvih drugova glasovitoga O. Lacordaire-a, obnovitelja reda dominikanaca u Francuskoj, bio je O. Hernshein. Rodio se u Strassburgu od židovskih roditelja, rano se obratio i krstio u katoličkoj Crkvi, ali za nauka na sveučilištu ponovno izgubi vjeru. Već je imao da zasjedne profesorsku stolicu i predaje filozofiju, kad oboli veoma opasno. »Na času smrti, priznao je kasnije iza ozdravljenja, svijet mi se činio prava ništica. Najednom sam obljubio Boga više nego li najdražu stvar na svijetu; grlio sam križ i razmišljao o muci Isusovoj; nevjerovatnim žarom molio sam se Gospi i svecima; kao u nekom zanesenju opetovao sam one jednostavne a utješljive riječi: Zdravo Marijo, milosti puna!...; sa osobitom radosti opetovao sam naročito zadnje riječi: sada i u čas smrti naše. Osjećao sam, kako me Bog obasiplje svojim milostima, jer sam u očima njegovim

bio vrlo griješan. Da mi je onda tko govorio o kakvu filozofskom sistemu, kako bi bio bijedan tada u mojim očima! Pokraj mene bili su moji svesci, u njima su bili ispisani svi nauci, od ljudi smišljeni, sve od početka svijeta. Ali sve je to iščezavalo pred licem smrti, sve je to bilo vjetar i dim. Kad bude i jedan čovjek na času smrti ostavio vjeru, da prihvati filozofiju — mislim onu praznu filozofiju svijeta —, i to ja budem vidio vlastitim očima, onda neka neko preda mnom pjeva hvalu filozofiji!«

U mnogo smrtnih slučajeva oko ne vidi drugo osim strogu pravednost, a ipak je i to tajna milosrda i ljubavi. U svijetlu ove zadnje luči Bog se objavljuje mnogim dušama, koje nijesu imale sreću prije ga upoznati, i zadnji uzdah, razumljen i primljen od onoga, koji srca ispituje, može vrlo lako biti i vapaj, koji zazivlje i dobiva oproštenje. »Bila bi krajnja preuzetnost, kaže Fénelon, pouzdati se u ovaka čudesa milosti, ali Onaj, koji zabranjuje, da ih očekujemo, udostoji se katkada i učiniti ih.« Čudo, da se grješnik obrati na času smrti, zbiva se u Crkvi svaki dan. Ne

zaboravimo, da je jedan sat, jedan čas dosta Bogu, da obasja zaslijepljenu pamet i obrati srce otvrdnuto u zlu, kako nas uči primjer dobroga razbojnika. Kad više ne dopire do uha umirućega nijedan glas ljudski, prodire u dušu Božji glas i osvaja ju. Tko je taj, da stavi granice neizmjernom milosrđu Božjem!

Učeni bogoslovi misle, da u zadnji čas Bog daje grješnicima milosti izvanredne i osobite, da ih sklone na kajanje, prije nego dođu na sud, a znamo, da jedan čin savršenoga pokajanja briše sve grijehe života i osigurava vječno spasenje. Pod utjecajem pako takih osobitih milosti i osvjetljenja, kojima bliza smrt obaspe dušu, lako je probuditi čin savršenog pokajanja, a za to je dosta jedan časak, jedna riječ, jedno čuvstvo, jedan jednostavni uzdah prema Onomu, koji je uvrijeđen. Prema mnijenju O. Fabera ne može se skrajnja strogost čistilišta shvatiti, a da ne priznaš, da se sva sila duša spasava u nesavršenom raspoloženju. To su, istina, čudesa, ali su laka Gospodinu, koji očekuje samo uzdah, da oprosti grješniku i učini ga izabranim.

Kako je za nas utješljiva misao, da takova čudesa milosti možemo izazvati svaki dan i svaki sat svojim poniznim i usrdnim molitvama za one, koji su na umoru!

Primjer.

Spaseni u zadnji čas.

Čitamo u 12. poglavlju druge knjige Makabejske, kako je odvažni i pobožni Juda iza sretne bitke s nekim neprijateljskim narodima pošao sa svojim ljudima, da pokupi tjelesa palih Židova i pokopa ih u grobnice njihovih otaca. U njedrima poginulih nađoše neke stvari posvećene idolima Jamnije, a to je bilo Židovima po zakonu strogo zabranjeno. Sv. Pismo kaže, da svi spoznaše jasno, da su s toga i poginuli. Tom zgodom junački Juda opomenu narod, neka se čuva grijeha. Onda »sabere novaca i pošalje u Jeruzalem dvanaest hiljada drahma srebra, da se prikažu žrtve za grijehe pokojnih, jer je pravo i pobožno mislio o uskrsnuću. Jer da se nije nadao, da će uskrsnuti (slavno, da primc vječnu nagradu), bilo bi suvišno i beskorisno moliti se za umrle« (2 Mak. 12, 42 sl.).

Juda se dakle pobožno nadao, da su ovi vojnici, premda su teško uvrijedili Boga i umrli imajuć griješnu stvar uza se, zadobili milosrdnost i oproštenje u zadnji čas, kad su izdisali. Vremenita smrt na bojnom polju za njih je po svoj prilici bila spasonosna kazna, koja ih je potakla na savršeno pokajanje i oslobodila od kazne vječne smrti.

General Excelmans pade jednom s konja tako nesretno, da je odmah i umro. Na nesreću nije vršio vjerskih dužnosti; istina, obećao je bio, da će se jednom obratiti, ali za to nije imao vremena. O. Ravignan, koji je već dugo za njega molio i druge na to poticao, kad je čuo za ovaku smrt, bio je sav satrven. Ali, isti onaj dan jednoj osobi, koja je obično imala nebeskih objavljenja, pričini se, da čuje u duši glas, koji reče: »Tko će shvatiti veličinu moga milosrđa! Tko je ikada izmjerio dubinu mora i svu onu vodu, što ju sadržaje? Mnogo se oprašta stanovitim dušama, koje nijesu mnogo znale.«

Sv. Gertruda molila se bila dugo za jednu dušu, koja joj je bila preporučena, a vrlo bi se uznemirila na pomisao, da li je spasena doista. Tada joj se ukaže Gospodin i reče: »Tebi za ljubav, Gertrudo, hoću da se smilujem ovoj duši i još milion drugih! U mojem božanskom svijetlu, koje prodire u budućnost, vidio sam, da bi ti uvijek molila za ovu dušu; obzirom na tvoje buduće molitve, dok je ona duša bila u agoniji, ja sam ju sveto raspoložio, da se pripravi na dobru smrt i da uživa plodove tvoje ljubavi. Ova je duša spasena, i ako želiš, oprostit ću joj svaki grijeh njezin i osloboditi od svih kazna, koje trpi u čistilištu.«

Čitamo u životopisu prvih redovnica od Pohoda Bl. Djevice, da je S. Marija Dionizija jednom iza sv. Pričesti molila za duše pokojnih i pri tom duhom bila odnesena od Gospodina Isusa na ulaz u čistilište. Tu u sred plamena vidje dušu jednoga velikog kneza, koji je malo prije bio umro ranjen u dvoboju. Bio je tako duboko u onoj teškoj tamnici, da se je dobra redovnica zgrozila: »O, majko, reče

kasnije glavarici pripovjedivši joj viđenje, tko će izvući ovu dušu iz čistilišta? Jao! Možda ne će izaći sve do sudnjega dana! A ipak kako je dobar Gospodin i u svojoj pravednosti! O kako se onaj knez povodio za duhom svijeta i za naslađama tijela! Čin, uslijed kojeg je umro, zaslužuje pakao, ali se svemogućnost Božja dala sklonuti od nekih dobrih duša i učinila to čudo, pravu iznimku od običnih zakona svoje svete odluke. Od sada treba podučiti sve, neka mole Boga, Bl. Djevicu i svece za onaj zadnji čas milosti i milosrđa na samrti... Milost Božja djeluje brže, nego što mislimo; u trenutku oka Bog učini svoje u duši, koja hoće da sudjeluje. Dosta je časak, da dobijemo milost i Božju pomoć te se spasimo.«

POGLAVLJE ČETRNAESTO.

Ključ raja.

Svaki kršćanin zna, ili bi morao znati, da je taj ključ molitva. To je čudotvorni ključ, što ga je Providnost dala u ruke svima ljudima, neka se njime posluže te sigurno stignu u luku spasa. »Koji se moli, sigurno se spa-

sava; koji ne moli, sigurno propada«. U tim riječima kratko je kazano sve, štogod se do sada govorilo i pisalo o ovoj miloj i prevažnoj stvari.

No mi moramo promotriti znamenitost molitve za spasenje ne samo nas samih nego i naših bližnjih, nadasve onih, koji su na umoru.

U povijesti Družbe Marijine čitamo, da je O. Déclas, veliki misionar prve polovice prošloga vijeka, radi svoje žarke revnosti nazvan apoštolom biskupije Belley, čuo jednom, gdje zvoni mrtvačko zvono za nekoga, koji je umro bez sv. Sakramenata. Ta vijest napuni mu dušu neopisivom žalošću! To ga je potaklo, te je živo isticao potrebu, da se molimo za obraćenje grješnika i da na tu nakanu svaki dan izmolimo koju Zdravo Mariju, pa bi dodao: »Moje zaključivanje je jednostavno: grješnici se ne mogu obratiti bez milosti; no oni sami ne mole za milost; dakle moramo mi moliti za njih.«

U današnjim žalosnim vremenima obično se cijene samo ljudske spretnosti, a vrlo se malo gleda na tajinstvenu ali realnu snagu

molitve, bez koje ne uspjeva nijedno djelo, što se odnosi na slavu Božju. Ali drugačije sudi Bog i sveci, što ih Bog vodi i rasvjetljuje, a katkada čujemo i od inovjeraca, gdje hvale moć molitve.

Sultan Sulejman reče jednom u razgovoru o Papi Piju V.: »Više se ja bojim molitava ovoga staroga Pape nego li svih kršćanskih vojska.« — Kad je oko godine 1840. Newman jošte kolebao, mora li se povratiti u katoličku Crkvu, njegov prijatelj Pusey, promicatelj i duša tako zvanog Pokreta Oxford-a, čuvši da se u Francuskoj moli za Newmana, kaza ove znamenite riječi: »Ako Francuska moli za Newmana, Newman je izgubljen za anglikanizam«.

Sv. Gerard Majella, mladi brat laik reda redemptorista, svojim je molitvama zalijevao propovijedi prvih drugova sv. Alfonza, pa su ga ovi željeli imati sa sobom, dok bi puku misije držali.

Pred nekoliko mjeseci pisala je jedna sestra misionarka iz središnje Sahare (Afrika): »Koliko pobožnih osoba u svijetu isprose mnogim dušama vječno blaženstvo! Ja sam

uvjerena, da je moja dobra baka, makar se nije odrekla ljubavi svojih dragih, makar nikada nije ostavila ugodnosti domaćeg ognjišta, misionarka kao i ja, a možda i veća, po svojim žarkim molitvama.«

No ni u jednom slučaju nije očita znamenitost i potreba molitve za obraćenje grješnika kao u času smrtnom. Imajući na oku cio ljudski rod, najmanji dio može imati sreću da dobije svećenika pred smrt, a i među onom nekolicinom usrećenih ima ih, koji se pohodom svećenika ne mogu okoristiti. Smrtna postelja dakle ostaje najprostranije polje, zatvoreno službi svećeničkoj. Samo molitva ne poznaje zapreka vremena, mjesta ni osoba te razvija svoju divnu moć i nad smrtnom posteljom bez izuzetka.

Židovi u pustinji biše napadnuti od Amalečana; na to Mojsija s Aronom i Hurom ode na brdo, da preporuči Bogu uspjeh bitke, a dolje se Josua sa svojim vojnicima borio protiv neprijatelja. Tu se dogodi ovo: dok bi Mojsija u molitvi držao ruke prema nebu, Izraelci bi pobjedivali, ali ako bi za čas ruke spustio, bio bi jači Amalek. No pomoću one

dvojice Mojsija je mogao ostati u molitvi do konačne pobjede svoga naroda. Na to reče Gospodin Mojsiji: »Napiši ovaj događaj u knjigu, da ostane u uspomeni« (2. Mojs. 17. 8. 14).

Neka i nama služi ovaj događaj za pouku. »Agonija« je grčka riječ i znači »borba«; oni jadnici na umoru biju posljednji boj ne samo sa smrću, koja ih čeka, nego i protiv sotona, koji su puno bjesniji od Amalečana. O podignimo i mi prema nebu ruke u molitvi, i milosrđe Božje dat će pobjedu našim dragim štićenicima.

Primjer.

Sv. Karlo Boromej, nadb. i kard. († 1584.)

Giussano, životopisac sv. Karla Boromeja, govoreći o njegovoj revnosti za spas duša, kazuje, da je brižno nastojao da sazna, kako župnici vrše svoje dužnosti prema bolesnicima, jer ovi više trebaju njihove pomoći, kad sotona podvostruči sile, da ih upropasti. S toga je naredio, da župnici često posjećuju bolesnike i da budu uz njih naročito pri umi-

ranju, da ih tako jačaju protiv nasrtaja paklenog dušmanina i obrane od najpogibeljnijih napasti u onim časovima i priprave na svetu smrt. Što je drugim svećenicima naredivao, sam je prvi vršio, da im tako dade izgled; tako je činio osobito za one strašne kuge u Milanu godine 1576.

Koncem srpnja te godine čuje sv. Karlo, da je biskup u Lodi na samrti, pa pohrli, da mu bude na ruku u tim časovima; tako je činio svakomu od svojih sufragana. Dok je jednom vršio obrede pokopa, dobije vijest, da se u Milanu u dva dijela grada javila kuga.

Na tu tužnu vijest odmah ode u Milan sveti pastir, i to spremnije, što su načelnik grada i mnogi plemenitaši od straha bili pobjegli u Genovu i tako ostavili građane u stravi i bez utjehe.

Kad su njegovi prijatelji vidjeli, da je odlučio sam osobno dvoriti okužene, sve su pokušavali, da ga odvrate od nauma te nagovore, neka se povuče na sigurno mjesto, odakle bi mogao izdavati naloge o dvorbi bolesnika. Osobe ugledne iz Rima dadoše mu na znanje, da on nije dužan izlagati svoj dra-

gocjeni život dvoreći okužene; toga su mnijenja bile i druge ličnosti, učene i pobožne, koje je on pitao za savjet. Ali je sveti nadbiskup i odveć ljubio svoje ovčice, a da bi ih zapustio u teškoj nevolji; i tako ga nikakav razlog nije mogao odvratiti od odluke, da žrtvuje, ako ustreba, svoj vremeniti život, da njima osigura vječno spasenje duša.

Pozvavši župnike gradske i ostale svećenike oduševljeno ih potaknu, neka ne mare za vlastiti život iz ljubavi prema okuženima, a sam se ponudi, da će pred njima ići svojim primjerom i biti vazda prvi u vršenju tako velike dužnosti ljubavi. Dapače obeća im, da ih ne će ostaviti ni onda, kad bi koji od njih obolio, nego da će im on osobno davati sv. Sakramente, kako je doista i bilo. Njegove tople riječi tako su oduševile sve nazočne, osobito župnike, da su se svi zakleli na vjernost u svojim svetim dužnostima, a neki se izjaviše spremnima, da će podjeljivati i Zadnju Pomast u smrtnoj borbi, kad je bolest na vrhuncu i pogibelj zaraze najveća. Budući da je okolo grada bilo podignuto mnogo koliba, i tako bile narasle duhovne

potrebe svijeta što je umirao, sveti kardinal sazove glavare samostana i redovnike sposobne za dijeljenje sv. Sakramenata, te i na njih upravi dirljiv poziv, koji nam je sačuvao biskup Novare Mons. Bescapè. Dvadeset i osam prisutnih odmah se javi spremnima na njegovu riječ, a i mnogi drugi povedoše se za njima. Kad su dvojica redovnika, Barnabita, bila okužena, veoma se brinuo za njih, i vjeran svojem obećanju svojom rukom im je dao sv. Popudbinu i Zadnju Pomast, izmolio preporuku duše Bogu i ljubazno uz njih bio do zadnjega im daha.

Njegova ljubav bila je tolika, te se nije ustručavao zalaziti u kuće i sobe okuženih, da ih pripravi na dobru smrt. Kojiput, kad ne bi mogao vrata otvoriti, vidjeli bi ga, kako se uz ljestve penje do prozora, samo da dođe do svojih ovčica, bojeći se, da ne bi bio pred sudom Božjim optužen, da je njegovom krivnjom izgubljena i jedna duša. Na pomisao, da mnogi od okuženih nijesu jošte primili sv. Potvrdu, odmah je u početku prošao sve ulice i kuće u Milanu a poslije i po selima okuženim, pa je ne mareć za smrt dijelio ovaj Sakramenat, zdravima, bolesnima i umirućima.

Deset punih mjeseci trajao je ovaj bič, i odnio žrtava u gradu 170.000, a izvan grada 8.000. I gle čuda! I kardinal i njegovi pratioci ostadoše potpuno zdravi. Tako je Gospodin donekle htio nagraditi već na ovom svijetu ljubav svojega sluge spram jadnih okuženih.

POGLAVLJE PETNAESTO.

Strjelovite molitvice.

Kad znamo, od kolike je važnosti molitva kao apoštolstvo za one koji su na samrti, nameće se samo od sebe pitanje: koje molitve da upotrebljavamo, i oživotvorimo ono, što smo čuli? U slijedećim razmatranjima proći ćemo redom jednu za drugom pobožnosti u katoličkom bogoslužju, te ćemo vidjeti, kako mogu biti dragocjeno vrelo, ako hoćemo, ne samo za vlastito naše savršenstvo nego i za spasenje duša naših bližnjih.

Ovdje treba da unaprijed kažemo nešto vrlo važno, naime, da nijesu najbolje i najuspješnije molitve, što se nalaze po knjigama makar i najboljima i najkorisnijima, nego one, što izlaze iz našega srca razgrijana lju-

bavlju i dirnuta živim saučešćem prema dušama, što su u pogibelji. Srce, koje ljubi, postane zgodno i da zagovara stvar, što ju želi dobiti, te ne gleda toliko na spretnost i kićenost riječi ni na duhovitost misli, koliko na to, da potakne na samilost onoga, koji može molbu uslišati. Predstavimo si djetešce, od nekoliko mjeseci, gladno ili u nekoj velikoj pogibelji. I bez riječi kako znade zazivati pomoć majke. Uzmimo, neka majka vidi svoje dijete, kako je palo u rijeku, te ga nose valovi, ili kako je zaključano u sobi, kojoj prijeti požar: u njezinu očajnom kriku kolike li govorničke snage, da joj se spasi dijete! O kad bismo mogli u jednu knjigu sakupiti sve one molitve i vapaje, što su izašli iz srca miliona majki i zaručnica za zdravlje njihovih dragih, izloženih pogibeljima u zadnjem svjetskom ratu! Ja mislim, da bismo imali zbirku molitava, kakvih nam nijedan velcum, pa ni sveci najnutarnijega života, ne bi dali.

Sv. Pavao Apoštol nas uči, kad sami od sebe ne znamo moliti kako treba, da nam pomaže i daje Duh Sveti, koji za nas moli uzdasima neizrecivim (Rim. 8, 26). Moramo

dakle prije svega molitvama i dobrim djelima u sebe privući Duha Gospodinova, pa kad nam je jednom srce puno ljubavi Božje i revnosti za slavu Božju i spasenje duša, same od sebe bez naprezanja kao iz užarene goleme peći skakat će iskre i plamenovi, to jest najžarkije i najuspješnije molitve. Naše strjelovite molitvice po riječima Psalmiste bit će kao oštre strijele, pod kojima padaju narodi (Ps. 44, 6), mi ćemo naime biti sretni lovci duša, vatrene strijele ići će ravno do srca Božjega i otrgnut će mu čudesa od obraćenja: Uzlaze uzdasi, salaze čudesa.

Time se neprekidno bavio naš Božanski Otkupitelj, kako svjedoči sv. Pavao: »On je u danima svoga tijela (t. j. smrtnog života) prinosio molitve i uzdahe s velikim vapajem i suzama Onomu, koji ga je mogao osloboditi od smrti, i bio je uslišan radi svojega strahopočitanja« (Hebr. 5, 7). Kako vele tumačitelji, Isus nije molio Vječnoga Oca samo da ga uskrisi od mrtvih, nego noseći na sebi grijehe svih ljudi molio se, da se mi oslobodimo od smrti vječne. Takav je bio život i Bl. Djevice, sv. Josipa i svih svetaca.

Strjelovite molitvice, jer su kratke, mogu se izreći u svako vrijeme, na svakom mjestu, barem srcem. Dok radimo, hodamo, razgovaramo se, odmaramo se, možemo vazda hitrim kretom pameti i srca sabrati se na časak i preporučiti Bogu, Bl. Djevici, sv. Josipu, anđelima i svecima one duše ili onu dušu, koja baš sada prelazi u vječnost, da osvane pred sudom Božjim i čuje vječni sud. Od jutra do na večer, od večeri do jutra tko će prebrojiti strjelovite molitve, što mogu izaći iz našeg srca i iz naših usta!

Neka se ne misli, da te molitvice umaraju. Malo po malo čestim ponavljanjem steče se navika sama sobom, i ne će ti zadavati više napora nego li udihavanje zraka. Dapače osjetit ćemo neizrecive tajne sladosti, jer ćemo s jedne strane očuvati duh od beskorisnih a često i škodljivih lutanja, s druge pako živjet ćemo vazda u atmosferi ljubavi, u istinskom i intimnom saobračaju sa svijetom duhova i tako ćemo jošte ovdje početi živjeti onim životom zanesenja i razmatranja, koji će jednom biti naše blaženstvo u nebu.

Primjer.

Blaženi Josip Cafasso († 1860.).

Ovaj veliki sluga Božji, savremenik i prijatelj bl. Cottolenga i časnog Don Bosca, kao i ova dvojica, sjajna zvijezda piemonteškog svećenstva, bio je ne samo vođa i učitelj nebrojenim svećenicima u crkvenoj znanosti i u pastoralnoj svetosti, nego ujedno od Boga poslani anđeo tamnica i tješitelj osuđenih na smrt.

Jedan žalostan događaj, što ga je vidio godine 1839., potače ga, i on se posveti Bogu na taj način, da obraća nesretne osuđenike na smrtnu kaznu, koja je tada još bila na snagi u Italiji. Prisustvovao je naime izvršenju smrtne kazne nad dvojicom zločinaca, od kojih se jedan na poziv svećenika obratio i ispovjedio, a drugi tvrdokorno odbio vjersku okrepu i umro bez pokore i zdvojno. To je slugu Božjega tako duboko ožalostilo, misao naime, da je jedna duša sebe osudila, te je, čim je stigao kući, pred Presv. Sakramentom učinio zavjet, da će se svom dušom posvetiti službi osuđenika na smrt, i molio Gospodina

za milost, da nijedan od onih, koje će on u to ime pohađati, ne umre bez pokajanja.

Ovaj velikodušni zavjet veoma se svidio Bogu, i Bog mu je uslišao molitvu, jer kroz više od dvadeset godina nijedan od osuđenika, koje je on pripravljao na smrt, a bilo ih je 68, nije otišao s ovoga svijeta bez okrepe milosrđa Božjega.

Mons. Bertagna svjedoči: »Premda su mnogi između ovih bili prave nakaze zloće, njemu je uspjelo, da sve bez iznimke gane na pokajanje i na čuvstva duboke žalosti, tako te je njihov popis jedna serija obraćenika, koja treba da se pamti za sva vremena.«

Lijep broj među njima, zanesen vatrom njegovih govora, uprav je odano i sa velikim mirom primio svoju sudbinu. Gdjekoji je sa smiješkom na usnama davao svoj vrat pod sjekiru, tako te je jednoć krvnik u nazočnosti Don Cafasse kliknuo: »Smrt nije više smrt, nego utjeha, veselje, slava!«

Pred pola noći, uoči dana smaknuća, pohodio bi tamnice da još jednom utješi i ispovjedi osuđenika; onda bi oko 2 sata služio sv. misu i pričestio ga, napokon bi ga vrućom riječju i molitvom pripravio na zadnji korak.

Njegove riječi imale su izvanrednu snagu. On bi nesretnike sjećao dobrote Marije, najnježnije Majke i utočišta grješnika; on bi im dozivao u pamet, da je Bog stoga ovo njima pripustio, jer bi inače, da su izbjegli kazni, na vijeke bili osuđeni; on bi ih uvjeravao, da je smrt, primljena sa odanošću u volju Božju, čin savršene ljubavi, te ih vodi ravno u nebo i ne moraju proći čistilišta; on bi ih poticao, neka se sa pouzdanjem bace u naručaj nježnom milosrdu Božjem, te bi im opetovao riječi, što ih je čuo dobri razbojnik na križu: Danas ćeš biti sa mnom u raju! Češće bi im opetovao čin pokajanja ili koju kratku molitvu, a kad bi došao zadnji čas, sa Propelom u ruci rekao bi im ove riječi: »Ovo je prijatelj, koji vas ljubi, koji vas ne straši niti ostavlja. Uzdajte se u Njega, i vaš je raj!«

Osobito mu je na ustima bila misao sv. Alfonza: »Koji prima smrt da ispuni volju Božju i njemu omili, vrši najuzvišeniji krjeposni čin, što ga uopće može biti!« Stoga se trsio, da smrt prime Bogu odano, uvjeravajuć ih, da će sa stratišta ravno u nebo. O tom je bio sâm tako uvjeren, da je koji put iza izvr-

šene smrtne kazne veselo kliknuo: »Jedna duša više u raju, što moli za nas!«

Jednomu od ovih osuđenika, kojeg je sluga Božji sretno obratio i raspoložio, da veselo i mirno dočeka smrt, rcče dan prije izvršene kazne: »Moj dragi, za usluge, koje sam ti iskazao, učini mi jednu ljubav!« — »Kakvu ljubav mogu Vama iskazati ja u ovakom stanju?« — »Eto, odmah iza smrti ti ćeš u nebo... Dobro, čim tamo dođeš, idi Bl. Djevici i reci joj, neka i za mene pripravi jedno mjesto. Hoćeš mi to učiniti?« — »Evo moje poštene riječi, hoću!«

Sutradan, dok se penjao stepenicama na stratište, obraćenik će prema Don Cafassi: »Oče, Bog Vam platio za sve; odmah ću izvršiti poruku Vašu kod Majke Božje!«

Na to je sa smiješkom uzašao i dao se u ruke krvnika.

POGLAVLJE ŠESNAESTO.

Žrtva sv. Mise.

Sv. Misa najuzvišeniji je čin kršćanske zajednice, jer obnavlja na neki način žrtvu

Križa i daje Bogu neizmjernu hvalu. Sv. Franjo Saleski zove ju »bezdanom ljubavi Božje«, a župnik arški sv. Ivan govori, da bismo umrli, kad bismo shvatili sv. Misu, naime umrli od udivljenja, radosti i ljubavi.

»O uzvišenog li dostojanstva svećeničkog, kliče sv. Augustin, u čijim se rukama kao ono u krilu Djevice utjelovljuje Sin Božji.« Izabran između ljudi, odijeljen, da postane nebeski čovjek, svećenik je postavljen da spasava sve, kao Isus Krist, čije mjesto zauzimlje: Svećenik — drugi Krist! Osobito pak na oltaru vrši on divnu svoju moć zagovora i posredovanja. Jedan sveti svećenik kaže: »Kad služim Misu i držim Isusa u svojim rukama, dobivam sve što hoću.« Kao Bl. Djevica Marija, tako i svećenik na oltaru može reći, da je molitvom svemoguć.

No više nego li na svećenika što žrtvuje valja da mislimo na samu Žrtvu, i tada je Misa neizmjerne vrijednosti u svojoj četverostrukoj svrhi: poklonstvenoj, zahvalnoj, molitvenoj i pomirbenoj. — Šta su sve molitve i dobra djela svih ljudi, dapače svih svetaca i anđela na nebu, uključno i Bl. Djevice, prema

jednoj jedinoj Misi, makar ju služio najnedostojniji svećenik? Jedna kapljica prema oceanu, jedan atom prema svemiru!

Sv. Toma Akvinski u jednoj od svojih pjesama u slavu Presv. Sakramenta kaže, da jedna jedina kap Krvi Spasiteljeve može očistiti cio svijet.

Ali u sv. Misi ne prikazuje se Vječnom Ocu samo jedna kaplja predragocjene Krvi, nego sva Krv Spasiteljeva, na križu prolivena.

Na svećenicima je u prvom redu, da u ovom oceanu milosrđa urone one duše, što svaki čas, kao lišće u jesen, opadaju sa stabla zemaljskog života, te okvasene i očišćene u ovom spasonosnom kupalu budu pripuštene, da rese lijehe rajskoga vrta. Ono mnoštvo bolesnih, slijepih, hromih, uzetih, što su u trijemovima Ovčijeg Ribnjaka u Jeruzalemu čekali, da se uzburka voda i bace u nju te ozdrave, jest prilika onih jadnih grješnika u smrtnoj borbi. Pripovijeda Evanđelje (Iv. 5), da je Isus gledajuć jednoga od onih jadnika, bolesna već 38 godina, upitao, bi li htio ozdraviti; na to je ovaj odgovorio: »Gospodine,

nemam čovjeka, da me baci u vodu, kad bude uzburkana.«

Eto dirljive tužbe, što se čuje svaki dan, dapače svaki sat, sa smrtnih postelja grješnika: Nemam čovjeka! Nema nikoga, ili gotovo nikoga, koji bi se brinuo i bacio nas u mistični ribnjak Krvi Janjeta Božjega.

O kad bi se svaki svećenik svako jutro zauzeo za jednu od onih 150.000 duša, što će toga dana seliti u vječnost! Ralje pakla bile bi zatvorene za uvijek, niti bi se tamo itko više strmoglavio! Dok sebi određujemo razne nakane za sv. Misu, ne zaboravimo nikada onih na umoru! Tko se pako odluči, da prikaže na godinu jednu ili više sv. Misa sa glavnom nakanom za umiruće, neka je uvjeren, da vrši djelo ljubavi preodlično, Bogu preugodno, za duše nada sve korisno, a vrlo spasonosno i za vlastitu dušu, koja će također jednoga dana trebati pomoći od drugih.

Na veliki blagdan Uskrs pjeva sv. Crkva: Smrt i život sukobili su se u divnoj borbi! To se obistinjuje baš u sv. Misi, prikazanoj za one na umoru: S jedne strane sotona, koji bjesni, ne bi li slavio konačnu pobjedu nad

dušama, koje već drži u vlasti, s druge strane Otkupitelj svijeta, Život i Istina, koji na vruću molbu svojih dobrih sluga otimlje od vječne smrti duše, da ih uvede u život vječni.

Pripovijeda se o sv. Petru Alcantara, da su njegove sv. Mise donijele više plodova nego li svi govori propovjednika njegove provincije. I naše Mise, gospodo svećenici, donijet će plodove brojnih obraćenja, ako, prožeti svetošću čina, što ga svako jutro obavljamo, nastojimo tako Misu služiti, te vjernici reknu, kako su govorili nekad o sv. Vinku Paulskom: »Evo svećenika, koji pobožno čita sv. Misu«. U mnogim crkvama i sakristijama već postoji lijep običaj, te vise na debljem papiru oglasi za svećenika i vjernike, neka se pod Misom sjete i mole za one, što su u smrtnoj borbi. Taki oglasi dobiju se badava od Pia Unio de Transitu S. Joseph, Roma, Porta Trionfale, Chiesa S. Giuseppe.

Primjer.

Veleban naum.

Ako oni, što danomice umiru, duguju vječnu zahvalu svetoj duši, Don Luigi

Guanella, što je stvorio »Pobožno Društvo Smrti sv. Josipa«, jednaku ako ne i veću zahvalnost iskazuju i prvom Upravitelju Primarije na velebnom naumu, što ga je bacio među svećenstvo i živo se zauzimao, naime: Svenoćna Misa za umiruće.

»Ne bi li bilo moguće, pisao je on u La Santa Crociata (Sveta Križarska Vojna), glasilu »Pobožnog Društva...«, ne bi li bilo moguće, da svaki čas danju i noću ovdje na zemlji jedan svećenik, dok diže nebu žrtvu pomirnicu, primijeni sv. Misu za onoga, koji taj čas umire?...«

Oduševljenje, kojim je primljen ovaj pobožni i veliki plan, dokazalo je, da naum nije samo moguć, nego da će pomoću Božjom naskoro biti zbilja na najveću korist onih, koji su na samrti. Sa svih strana svijeta već prvih godina javljali se članovi u Rim, brojni kao kiša, naročito od kako je tadanji sv. Otac Benedikt XV. stao na čelo tom pokretu i dostojao se dati mnogo odličnih blagodati duhovnih onome, koji pristane da čita makar jednu sv. Misu gratis na nakanu: Za one što umiru.

Evo tih povlastica, izvadeniih iz Papinog Breve-a od 17. lipnja 1917.: 1. povlastica blagosloviti, izvan Rima, sa formulom Rituala, krunice, križeve, medaljice, male kipove i nabožne predmete i providjeti ih Apoštolskim oprostima; 2. povlastica dati na krunice oprostc OO. Dominikanaca i OO. Križara; 3. povlastica blagosloviti i stavljati na vjernike skapulare Presv. Trojstva, Muke Isusove, Žalosne Gospe, Bezgrješnog Začeća, Gospe od Karmela i Pas sv. Josipa jednom formulom; 4. povlastica osobnog privilegiranog oltara svaki put, kadgod je Misa za umiruće; 5. potpuni oprost na smrtnom času i na glavne svetkovine Gospodinove, Bl. Gospe, Zaruka, Smrti i Zaštitništva sv. Josipa, na blagdan sv. Mihaela Arkanđela i na godišnjicu redenja.

Da svećenik postane dionikom ovih izvanrednih povlastica, dosta je da čita na godinu jednu sv. Misu, ali na dan, koji mu odredi Upravitelj Primarije u Rimu. Dakako svakomu stoji na volju, da osim ove obvezatne sv. Mise godišnje čita još koju za umiruće. Koji to želi, neka se obrati izravno na Primariju u Rimu (Chiesa S. Giuseppe, Porta Trionfale,

Roma) i neka naznači, koliko sv. Misa hoće da čita gratis na godinu u tu nakanu, i dobit će knjižicu o »Pia Unio...« sa određenim danima. Da Uprava Primarije određuje dan sv. Mise, želja je bila Sv. Oca, koji je htio postići, da se svaki sat čitaju po dvije sv. Mise za umiruće, to jest 48 na dan; s toga Uprava Primarije treba da vodi o tom račun. U nekoliko godina postiglo se, da se čitalo dnevno za umiruće 75 sv. Misa, a danas još više, ako već ne dvostruko toliko, tako te se može reći, da danas ne umire nijedan, a da nije uključen u žrtvi sv. Mise.

Da uzmognu i vjernici sudjelovati u tako plemenitom i svetom poduzeću, Upravitelj Primarije mislio je na to, da se ustanove Vječni Legati, da se što većma umnoži broj sv. Misa za one na umoru. Te sv. Mise služile bi se dnevno na glavnom oltaru u crkvi sv. Josipa u Rimu. O kako će nagraditi sv. Josip sve one, koji svojim prilogom omoguće, te se u njegovoj najvećoj crkvi u Rimu svaki dan jedna ili više sv. Misa bude čitalo za one, koji su toga dana na putu u vječnost, a njihove

će duše i te kako biti zahvalne u vječnosti za toliko dobročinstvo.

Hvala Bogu, danas je pobožnost za duše u čistilištu proširena u čitavoj katoličkoj Crkvi, i dnevno se čita na hiljade sv. Misa, da im se muke ublaže i skrate. O da što prije svane dan, kad će i ljubav prema umirućima uhvatiti čvrst korijen u srcima vjernika, te se i za one duše, što snose smrtnu borbu, neprekidno budu čitale sv. Mise Bogu u čast! Ove pobožnosti nipošto ne stoje na putu jedna drugoj, dapače one se potpomažu i potpunjuju! Istrgnimo što više duša od ralja paklenih, a onda po oprostima, po sv. Misi, po molitvi i drugim dobrim djelima umanjujmo muke, što ih te duše imaju izdržati u čistilištu.

POGLAVLJE SEDAMNAESTO.

Pobožno slušanje sv. Mise.

Treba istaknuti, da svećenik, dok služi sv. Misu, gotovo sve molitve govori u višebroju; tim se kaže, da on moli i žrtvuje u ime svih prisutnih, i ovi stoga imaju posebno pravo na plodove ove žrtve.

»Prikazujemo Ti, Gospodine, ovaj kalež spasenja i molimo Tvoju blagost, da se sa preugodnim mirisom digne pred lice Tvojega veličanstva Božanskog na spas naš i cijeloga svijeta.« Ovake riječi prate prikazanje Kalcža. Neka se ima na pameti i lijepi poziv svećenika na molitvu, i želju, što ju poslužitelj izriče u ime svih prisutnih: »Molite se, braćo, da moja i vaša žrtva bude mila Bogu Ocu Svemogućemu.« A poslužitelj: »Neka primi Gospodin žrtvu iz ruku tvojih, na hvalu i slavu Imena svojega, a i na korist našu i čitave svoje svete Crkve«.

Iz toga mogu naučiti vjernici, koliku moć imaju njihove molitve, dok prisustvuju sv. Misi. I dok svećenik idući na oltar treba da moli za sve grješnike cijeloga svijeta, naročito one, koji su blizu da budu osuđeni, valja da i nazočni pobude iste osjećaje sućešća i ljubavi.

Poznat je događaj o onoj ladi na dubokom moru, što ju je iznenada zahvatila bijesna bura. Sred silnoga straha pred blizom pogibelji, da se svi potope, jedan putnik uze u naručaj dijete od nekoliko mjeseci i dignuvši

ga prema nebu ovako se pomoli: »Gospodine, mi smo grješnici, istina, i zaslužujemo kazne od Tebe, ali pogledaj na nevinost ovoga djetešca i poradi njega smiluj se i nama!« Ova se molitva i prinos toliko svidje Gospodinu, da je naskoro umirio more.

Bijedni oni na smrtnom času slični su brodolomcima na debelom moru, koje svaki čas hoće da progutaju valovi, te mogu reći sa Psalmistom: »Došao sam na debelo more, i bura me je potopila; već sam umoran od vikanja, i grlo mi je promuklo, oči su mi potamnjele.« (Ps. 68, 3. 4). Povedimo se za onim putnikom na ladi; samo mjesto jednostavnog djeteta prikažimo u jedinstvu sa svećenikom Bogu Ocu njegova Jedinorođenog Sina za vječni spas duša u smrtnoj borbi.

Kad s tornjeva i zvonika zadrhću plahi i tugaljivi zvukovi makar i u dubokoj zimskoj noći, sa sviju strana zgrne se svijet na mjesto nesreće i pogibelji, da spasi nesretnike, kojima prijeti, bilo da izgore, bilo da se utope, ili da zaglave pod ruševinama ili nastradaju od lopova. Zvono, što svako jutro pozivlje vjernike na sv. Misu, može se

vrlo dobro uzeti kao glas o smrti Spasitelja, koji hoće da se žrtvuje na oltaru, a i kao slabi bolni vapaj onih 150 hiljada, što će taj dan umrijeti, i ištu pomoć. Povedimo se za pobožnim ženama, koje su slijedile Isusa na Kalvariju, da budu uz njega pri njegovoj smrti; sa Marijom stojmo podno križa i molimo Božansku Žrtvu, neka učini, te Krv iz rana njezinih kapne na one, koji tog dana umiru. Za tu pobožnu uslugu Isus će bez dvojbe kojem nesretniku na umoru kao ono dobrom razbojniku reći: »Danas ćeš biti sa mnom u raju!« (Lk. 23, 43).

U gradovima, gdje su crkve među kućama, i gdje se čita više sv. Misa, gotovo svaki sat pred podne, lako je i bez velike smetnje slušati sv. Misu svaki dan; pa i po selima, osobito za zimskih dana, kad nije hitan posao, tko hoće naći će već vremena, da što češće bude kod sv. Mise. Bl. Cottolengo govorio bi: »Više vrijedi jedna Misa nego cio tjedan rada... Blago onomu, koji sluša sv. Misu svaki dan. Kad bismo znali, koliko je blago Misa, crkve bi vazda bile prepune svijeta.«

Nažalost, danas je vjera omlitavila, pa su s toga i Crkve sve praznije.

Sv. Otac Pijo X. dne 26. listopada 1907. podijelio je 300 dana oprosta za ovu strjelovitu molitvicu: »Moj Bože, ja ti prikazujem sve Mise, koje se danas služe po cijelom svijetu, za grješnike, koji su u smrtnoj borbi te će danas umrijeti. Dragocjena Krv Spasitelja Isusa Krista neka im pribavi milosrđe.«

Primjer.

Pijo X. i Benedikt XV.

Ako svi dobri primjeri imaju tajnu silu, da nas potaknu na dobro, to primjeri sa visine imaju posebnu privlačivu snagu na podložnike.

Ime Pija X., velikoga Pape Presv. Sakramenta, jest i ostat će ime blagoslova kod umirućih, jer je napose pratio i odobrio »Pobožno Društvo Smrti sv. Josipa« te ga obogatio dragocjenim duhovnim povlasticama. Evo što govori u svojem Breve-u: »Budući da želimo još jasnije pokazati, koliko Nam je na srcu ovo Pobožno Društvo, hoćemo da Naše ime bude napisano prvo između članova njegovih,

te potičemo u isto vrijeme svu Našu dragu braću svećenike, neka se sjete svaki dan kod sv. Žrtve jadnih onih na umoru. Isto tako preporučamo vjernicima, naročito redovničkim osobama i muškim i ženskim, neka se priuče te posebne molitve uzdižu Bogu po zagovoru sv. Josipa za one, koji su na samrti; jer ako je sveta i spasonosna misao moliti se za pokojne, koji su došli do luke spasenja, makar su u čistilištu, ništa manje nije vrijedno preporuke nastojanje, da izmolimo pomoć s neba za one nesretnike, koji se nalaze u zadnjoj borbi, o kojoj ovisi vječnost« (Breve od 12. veljače 1914.).

Dvadesetak dana prije nego je preminuo, dočuje od Upravitelja Primarije, da se sprema naročiti poziv na sve župnike, da se zauzmu za sv. Križarsku Vojnu. On taj naum radosno blagoslovi i reče: »Da, da, župnici u saobraćaju sa umirućima brzo će osjetiti, kako je potrebita danas pomoć molitve mnogih, ne samo za lakše obraćenje nekih, nego i za one, koje grabi smrt nepripravne...« Kad je saznao, da su mnogi redovi i kongregacije učinile Pobožno Društvo dionikom svojih du-

hovnih dobara, sveti starac uzdiže oči prema nebu i reče: »O, sv. Josip bit će proslavljen, jer će milioni duša, što mole, spasiti hiljade umirućih!«

Istom što je stupio na prijestolje Benedikt XV., želio je da bude unesen u broj članova sv. Vojne za umiruće kao i njegov prednašasnik.

Čim je godine 1917. saznao, da Upravitelj Primarije saopćava svećenicima upisanim u Pobožno Društvo onaj pobožni i velebni naum o Sveudiljnoj Misi za umiruće, ne samo da je blagoslovio i uspirivao divnu namisao, nego se časnim svojim vlastoručnim pismom od 15. lipnja iste godine stavio na čelo pokretu i pozvao svećenike, neka slijede njegov primjer podijelivši im mnogo dragocjenih povlastica. Evo kako se izrazuje sv. Otac: »Dok Nam gorke suze vriju iz očiju nad sve to većom bijedom, što se oborila na čovječanstvo, nema Nam veće utjehe nego li olakšati koliko je moguće boli i muke, koje okrutni i beskonačni rat sve većma svaki dan i sat nanosi na veliki dio svijeta. Ali Naša

ljubav apoštolska ne može se ustaviti kod neutješivih sinova, što putuju u ovoj dolini suza; jer druge hiljade i hiljade dragih sinova, koji su već nekako jednom nogom prešli prag vječnosti, upravljaju Našem srcu svoj bolni vapaj za pomoć molitve, tako te sretno pređu u život vječni. S toga Nas tješi, da je na duhovnu pomoć bijednih umirućih ustanovljeno Pobožno Društvo Smrti sv. Josipa, koje se u kratko vrijeme tako razvilo i raširilo, kako je dolikovalo podvostručenoj potrebi sv. Žrtava i molitava za one na smrtnom času. Isto tako ne možemo a da ne izrazimo Naše zadovoljstvo, što smo ga očutjeli na vijest o namisli, te dobra zajednička djela budu što uspješnija, da se pozovu svećenici, neka redom prikazuju sv. Misu za umiruće toga dana. I jer je Rimski Biskup prvi među službenicima oltara, milo Nam je poduprijeti hvale vrijednu namisao i pokazati joj Našu ljubav idući primjerom pred svima, te ćemo Mi sami na tu nakanu ljubavi prikazivati žrtvu sv. Mise; to ćemo činiti svakoga prvoga dana u mjesecu, ili drugoga dana, ako je prvi blagdan . . .«

Povodom pedesetgodišnjice, da je sv. Josip proglašen zaštitnikom cijele Crkve, sv. Otac Benedikt XV. govori u svojemu »Motu proprio« od 25. srpnja 1920.: »Ali na osobit način, jer njega (sv. Josipa) drže pravom za najmoćnijega zaštitnika umirućih, budući je izdahnuo na rukama Isusa i Marije, neka si pastiri duša uzmu k srcu te preporuče i šire sa svim svojim ugledom sve one pobožne Bratovštine, ustanovljene, da se moli sv. Josipa za umiruće, kao onu Bratovštinu Smrti sv. Josipa za umiruće toga dana.«

Neka ovaj lijepi primjer Namjesnika Isusova nađe mnogo sljedbenika među svećenicima, da bude čitano što više sv. Misa dnevno za one, što će toga dana seliti u vječnost.

POGLAVLJE OSAMNAESTO.

Sv. Pričest i sv. Popudbina.

Ustanovljujuć Presv. olt. Sakramenat Isus Krist nije htio samo dati nam žrtvu novozavjetnu, nego i učiniti se hranom duša naših, ostati s nama do konca svijeta kao prijatelj i dobrotvor te nas otpratiti na času smrti na

velikom putu u vječnost. Riječi, što ih je Isus upravio Apoštolima pred zadnju večeru, upravlja i danas svakome vjerniku: »Veoma sam želio, da ovu Pashu s vama jedem« (Lk. 22, 15); i dok nam po sv. Pričesti obećaje neizmjernih dobara, dotle prijeti strašnim kaznama, ako ne budemo marili za ovaj najdragocjeniji dar njegove ljubavi: »Zaista, zaista vam kažem: ako ne budete jeli tijela Sina čovječjega i ne budete pili krvi njegove, ne ćete imati života u sebi. Koji jede moje tijelo i pije moju krv, ima život vječni, i ja ću ga uskrisiti u posljednji dan. Jer je tijelo moje prava hrana i krv moja pravo pilo. Koji jede moje tijelo i pije moju krv, ostaje u meni i ja u njemu« (Iv. 6, 54 sl.).

Baš iza sv. Pričesti Isus najobilnije dijeli svoje milosti. Prema riječima sv. Terezije Isus se tada nalazi u našoj duši kao na prijestolju milosrđa i milosti, i govori nam, kao prorok Elizej onoj siromašnoj udovici: »Šta hoćeš, da ti učinim?« (4. Kralj. 4, 2).

Kad svršimo sa molbama raznih milosti za nas same, sjetimo se tada tolike naše braće na umoru, koji ne će primiti sv. Popudbinu

bilo radi nemogućnosti ili nemara rodbine, bilo radi zle volje.

O Isuse, blagoslovi ove jadnike, što ih sotona muči, što su zaraženi gubom, dapače su već odavna mrtvi za milost i blizu da budu u pakao pokopani. Samo jedna riječ Tvoja učinila je toliko čudesa; učini danas jošte veća. Pozovi na život tolike Lažare, što zaudaraju u grobu grijeha. Omekšaj srce tolikim jadnim Magdalenama. Primi sebi u nebo tolike umiruće, koji su slijedili stramputice raskajanog razbojnika. Pokaži im, Isuse, svoje vedro i blago lice, i vidjet ćeš, da će svi bijednici barem u zadnji čas tebe ljubiti i k tebi se obratiti.

Ovake su molitve veoma mile Spasitelju i izmamit će iz njegova neizmjerno blagoga Srca čudesa milosrđa. Kako govori sv. Ivan Zlatousti, mi ćemo odstupiti od euharističkog stola kao lavovi, što dišu vatrom, strašni za sotone.

Naše će Pričesti po Božjoj volji biti također Popudbina za onoga, koji umire bez okrepe ovoga Kruha nebeskoga. Kao što je Ilija, ojačan kruhom, od anđela mu donesc-

nim, mogao proći pustinjom i stići do brda Horeba, tako ćemo i mi, okrijepljeni Kruhom andela, žitom izabranih i vinom što rađa djevicama, stići sretno do gore Gospodinove i sa sobom povući na spasenje tko zna koliko duša.

Kad je Isus u našem srcu, možemo reći sa sv. Pavlom: »Živim ja, no ne ja, nego živi u meni Krist« (Gal. 2, 20), i dodati sa sv. Agnezom: »Moji obrazi rumene se od krvi Janjeta.« Vječni Otac gledajuć nas vidi u nama priliku svoga preljubljenoga Sina, i kad ga molimo u ime Isusovo, sigurnije ćemo zadobiti, jer Isus našu molbu čini svojom.

Što pako da rečemo o čudovitoj molitvenoj snagi Pričesti čiste i nevine djece? Pripovijeda se o grofu Liptau-u, namjesniku kraljevu u Ugarskoj, da je jednom pao u ruke sultanu Mehmedu II., i da je jedna djevojčica od jedanaest godina pošla da ga traži u neprijateljskom taboru. Našavši ga rekne mu: »Raskini okove i bježi!« Grof to pokuša, ali bez uspjeha. »Idi, drago dijete, reče joj grof, vidim kako si dobra, ali pusti me da umrem.« »Ne, ne,« mala će na to, i prihvativši okove

digne oči prema nebu reče: »Gospodine, daj pokaži, da su najslabiji najjači, kad ih ti pomažeš.« Tada potrese okovima, katanac se otvori, i grof se mogao bijegom spasiti.

Naučimo za mladih im dana djecu nama povjerenu, neka se često krijepe hranom anđela, kako je preporučivao papa Euharistije Pijo X.; poučimo ih, da postanu apoštoli molitve za obraćenje grješnika, osobito grješnika na umoru. Djeca, odjevena u nevinost i okrijepljena Pričešću, više mogu nego mi, uprav mogu sve kod srca Božjega. Eto zašto se sv. Franjo Salcski vazda preporučivao u »molitve male ali što prodiru« djece baronice Chantal. Sv. Filip Neri zvao je svoju djecu suboriocima pri obraćanju grješnika, a pobožni je Gerson govorio svojim gojencima, da mu njihove molitve otvaraju nebo. Sv. Jakob od Nisibis-a veli: »Sama nazočnost jedne čiste duše kod Svevišnjeg Veličanstva primljena je i uslišanija više nego naši najjači vapaji.«

Primjer.

Poziv anđela.

Jedne oštre zimske večeri bdio je dobri irski župnik O. Kentigeru uz peć u svom župskom stanu.

»Evo već je dvadeset godina, mislio je u sebi, da sam svećenik, i hvala Bogu vjerno sam držao obećanje dano Bogu, da ne ću svojom krivnjom dopustiti da umre bez Sakramenata nijedna ovčica meni povjerena... Da, zadovoljan sam. Samo se sjećam, ono jedne zimske noći malo da nijesam planuo srdžbom, kad sam morao devet milja daleko trčati do jednog bolesnika. Siromašnu Biddy Maloney samo je zub bolio, i našao sam je, kako spokojno sjedi kraj vatre. Ali sam se svladao. Ipak mi dođe dobra misao i reknem joj, kad sam tako s daleka došao, neka upotrijebi moj pohod te se barem ispovjedi! Sutradan je naglo umrla. Blago njoj, što se mogla izmiriti s Bogom. Da, ugodna mi je misao, da nijedna moja ovčica nije nepripravna došla pred sud Božji...«

Dok se tako sobom razgovarao dobri župnik, najednom čuje tri udarca u staklo od prozora, dok je u sobi razabrao jasan i umiljat glas: »Oče, zovu Vas; tamo na polju tri milje daleko jedna je na umoru.«

O. Kentigeru odmah otrči k prozoru, digne zastor i poviče: »Jedan čas, odmah ću vrata otvoriti.« Uzme svijeću, sađe u prizemlje, otvori, ali nikoga ne vidi. Gleda svuda naokolo, vrata od vrta su zatvorena, na snijegu nigdje ikakva traga. »Bit će utvara«, pomisli i vrati se gore u sobu. Kad opet čuje isti jasan i umiljat glas: »Oče, zovu Vas; tamo na polju tri milje daleko jedna je na umoru.«

Nema dvojbe, netko je Oca zvao. Ali koja je mogla biti to ženska glava tri milje daleko u polju? Revni župnik poznavao je svaki najzabitniji kutić gradića Falloch; znao je, da na polju okolo gradića ima jedna jedina koliba, u kojoj stanuje jedna protestantkinja. Ali poziv je bio jasan i hitan. Brzo uzme sv. Popudbinu i sv. Ulje pa potrči k onoj kolibi, koja je bila daleko uprav tri milje.

Na siromaškom dušeku doista nađe jednu sušičavu djevojku na umoru, a dvori ju ona starica protestantkinja. Bila je od plemenite protestantske obitelji, a obratila se pred šest mjeseci na katoličku vjeru. Kad je otac njezin saznao za obraćenje, barbarski ju je zlostavljao i napokon otjerao od kuće. Siromašna Elza, tako se zvala, bila je našla za neko vrijeme zaklonište u jednog katolika, i poslije došla u Falloch, da traži kakva posla. Nije htjela da se nastani u gradiću, da joj ne bi nastradala krjepost, pa je došla da stanuje kod starice Maggie Airdrie, koja je tu stanovala izvan grada, u gradu prodavala drva i tako se izdržavala.

Te noći Elzi naglo pozlije uslijed gubitka krvi, pa je neprekidno molila: »Moj dobri Anđele Čuvaru, pošalji mi svećenika!«

Kad je O. Kentigeru stupio u sobu, bolesnica se diže i sjede na postelji, a iz očiju joj sjala zraka radosti: »O Oče, reknc ona, znala sam, da će Vas dovesti moj dobri Anđeo Čuvar; već nekoliko sati neprestano ga to molim.«

Nije se smjelo gubiti vremena, i svećenik žurno joj podijeli sv. Sakramente umirućih. Istom što je svršio molitve za umiruće, Elza podigne oči, i s osmjehom na viđenje, koje je samo ona opažala, izrekne tiho: »Dolazim, Isuse, dolazim!«, i blago ispusti dušu.

Vraćajući se u svoj stan dobri je župnik razmišljao o riječima Psalmiste: »Anđelima svojim zapovjedi za tebe, da te čuvaju na svim putovima tvojim« (Ps. 90, 11).

POGLAVLJE DEVETNAESTO.

Molenje Časoslova.

Iza sv. Mise najodličnija je molitva Časoslov ili Brevijar. Crkva, tajanstveno tijelo Isusovo, služi se jezikom svojih svećenika, da slavi i hvali Gospodina ovdje na zemlji, iščekujuć dan, u kojem će mu pjevati vječnu pjesmu slave i zahvale gore sa anđelima. S toga papa Urban VIII. zove pjevanje psalama božanstvenom kćerkom onoga nebeskog pjevanja himna, što se bez prestanka pjeva pred prijestoljem Boga i Jaganjca. Pa kao što služenje sv. Mise donosi plod svima vjernima,

dapače svima ljudima, tako i čitanje božanskog Oficija ili Časoslova, jer je javna službena molitva Crkve, i po Crkvi sveta, veoma rado primljena u nebu, te se vraća kao rijeke milosti na čitav svijet.

Sv. Augustin hoće, da svećenik, ako pred Boga stupa s molitvom, smatra sebe ocem sviju sa dužnošću, da se brine za dobro čitavoga svijeta. Ovu će veliku i uzvišenu misiju ispuniti sigurno, ako, dok moli Časoslov, ima pred očima potrebe onih jadnika, koji su u smrtnoj borbi.

Veliki svećenik Aron daje nam prekrasan primjer ovakog svećeničkog apoštolstva. Kad su se Izraelci bili pobunili protiv Mojsije i Arona, Bog se razgnjevi na buntovnike i poče ih ubijati strašnim ognjem s neba. Bog rekne Mojsiji: »Idi odatle između naroda«, a Mojsija će Aronu: »Uzmi kadionicu, stavi u nju vatre s oltara, metni tamjana i idi brzo u narod i moli se za njega. Tada Aron učini tako i žurno sred onoga mnoštva, što ga je već oganj bio spalio, prikaže kad i pomoli se stojeći među mrtvima i živima za narod, i kazna prestade« (4. Mojs. 16, 46 sl.).

Kad uzmemo Brevijar u ruke, pomislimo u sebi, da stojimo pred vratima paklenim, između onih jadnih prokletnika s jedne, a s druge strane onih na smrtnoj postelji, koji imaju da panu u pakao. Kako će na tu misao oživjeti naša vjera! Kako će naša molitva biti dostojna, pobožna i pozorna! Oni žaloviti uzdasi, oni bolni vapaji, što ih je Duh Sveti stavio u usta Davidu, kad je bio od neprijatelja pritisnut i udaren nevoljama, kao da će već i život izgubiti, čini se da su nadahnuti baš za oslobođenje i vječno spasenje grješnika u smrtnoj borbi. Svećenici i svi oni, koji su dužni moliti Časoslov, neka kušaju kroz jednu sedmicu, nakon tačna proučavanja psalama prema dobrim prijevodima i tumačenjima, neka kušaju, velim, samo jednu sedmicu primjenjivati onima u smrtnoj borbi retke ili stihove za to prikladne, pa će naći toliko bogatstvo svetih misli i pobožnih čuvstava, te će pomisliti, da je Psalterij prava molitva u korist onih, koji ostavljaju vrijeme i prelaze u vječnost. »O Gospodine, Bože moj, u tebe se uzdam, spasi me od svih mojih progonitelja i oslobodi me« (Ps. 7, 2). Sad je tu

uzdah duše, što čezne za dobrima vječnim, jer kao ništa shvaća dobra zemaljska: »Vjerujem, da ću vidjeti dobra Gospodinova u zemlji živih« (Ps. 26, 13; isp. Ps. 27, 30, 34, 43, 55, 56, 58, 69, 70). Sad je tu molitva skrušene duše za oproštenje, kao u Psalmima pokorničkim. Sad je tu sreća, veselje i zahvalnost za izvojevanu pobjedu nad neprijateljima, ili za oproštenje grijeha, ili za sretno minulu pogibelj: »Slavit ću te, Gospodine, jer si me štitio i nijesi dao da se raduju nada mnom neprijatelji moji. Gospodine, tebi sam vapio, i ti si me spasio... Gospodin je čuo i na mene se smilovao, Gospodin je bio moj izbavitelj« Ps. 29, 2, 3, 11; isp. Ps. 45, 59, 67, 80, 84, 102, 114, 115, 117, 143).

Ali ima jedan dio Časoslova, koji je Crkva u svojoj majčinoj brizi očito htjela posvetiti pripravi na dobru smrt svoje drage djece, a taj je Vespere i Komplet, to jest dvije zadnje hore, kojima se svršava Časoslov i crkveni dan.

Tko malo promisli, lako će naći onaj fini osjećaj, koji je ravnao izborom psalama u ona dva dijela. Dan što umire i noć što nastaje

naravski i divno predočuju izmicanje života ljudskoga i tamu groba. S toga opomena, da budemo na oprezu protiv sotone, koji kao ričući lav obilazi tražeći koga bi progutao; s toga ona skrušena općenita ispovijed i molitva za oproštenje grijeha. Na nedjelje i veće blagdane slijedi onda slika mira, što ga čekamo od Gospodina, da u njemu usnemo i otpočinemo, slika sigurnosti od zasjeda zloga neprijatelja pod krilima zaštite Gospodina, andela i svetaca. Za tim slijedi pjesma Te lucis ante terminum s riječima umirućeg Spasitelja, kojima izručamo duh svoj u ruke Oca nebeskoga. U pouzdanju, da smo opet jedan dan ispunili služeći Gospodinu, pjevamo sa pobožnim starcem Simeonom: Sada otpuštaš slugu svojega, Gospodine, u miru... Napokon ono prekrasne molitve Visita quaesumus sa konačnom molitvom Bl. Gospi, koja je vrata nebeska vazda otvorena svakomu, tkogod pita da uniđe...

Isti protestanti, koji nikako ne trpe Rima niti išta što dolazi iz Rima, zavide nam božansku i divnu izradu našega Brevijara, i nije rijetko, osobito među anglikanskim ritualisti-

ma, da njihovi službenici svaki dan ga mole, jer ne mogu naći što ljepše.

Neka se nauče katolici štovati i ljubiti javnu i službenu molitvu Crkve. Kad bi kao nekada naše crkve bile pune, dok se mole Vespere, ne bismo oplakivali toliko nepripravnih smrti, i oni u smrtnoj borbi imali bi odatle neprolaznu korist radi općinstva svetih.

Primjer.

O. Damjan De Veuster († 1889.).

Dne 15. travnja 1889. umro je na otoku Molokai (Sandwich-arhipelag u Oceaniji) u dobi od 49 godina belgijanac heroj-misionar O. Damjan De Veuster kao žrtva svoje revnosti u dvorenju gubavaca, »u triumfirajućoj grozoti gube«, koja je izjela i njegovo tijelo, kako je rekao u francuskoj akademiji slavni kard. Perraud.

Stupivši u Družbu Svetih Srdaca, poznatu pod imenom Picpus, otputova prema otocima Sandwich godine 1863. kamo je slijedeće godine stigao. Odavna je strašna bolest guba silno harala među jadnim divljacima onih

dalekih otoka, dok se godine 1865. nije odlučila vlada, da otok Molokai odredi kao zaklonište, gdje bi bili gubavci sami, odijeljeni od ostalog svijeta, da se donekle spriječi širenje te strašne zaraze. Tu su jadnici, vrijedni svakog sažaljenja, živjeli u nevolji i tjelesnoj i duševnoj, dok nije mladi misionar, čuvši za zapuštenost onih 800 gubavaca, zamolio svoga biskupa, neka mu dopusti, da se on među njih stalno nastani.

Od godine 1874. sve do svoje smrti bio je tu O. Damjan liječnik, bolničar, sudac, advokat, učitelj, drvodjelac, vrtlar, kuhar, napokon i grobar ovih jadnika. Kroz dvanaest godina, premda je svaki dan dolazio u doticaj sa bolesnicima, ipak se nije bio okužio.

Jednoga dana godine 1885. dok je ložio vatru, slučajno mu pade užaren ugljen na ruku. O. Damjan držao je dugo žeravicu na ruci, a da nije osjetio nikakve boli. Onda spusti lagano žeravicu sa smiješkom na licu: bilo je jasno O. Damjanu, da se napokon i on ogubao.

Na večer toga znamenitog dana pade u poniznosti na koljena i napisa svojem biskupu

ove kratke riječi: »Ja sam gubav. Moje žarke nade su se napokon ispunile. Dao Bog, da se jednoga dana vidimo u nebu, jer nam više nije dano da se susretnemo na zemlji. Recite mojoj subraći, neka se mole za me. Svima i svakomu napose zadnji, dugi S Bogom! — O. Damjan.«

Usprkos bolesti, koja ga je trošila, herojski misionar sve je do svoje smrti i dalje vršio djela ljubavi na tijelu i na duši onih nesretnika, svojih sinova. Engleski protestanti htjeli su mu u Molokai dignuti spomenik, a Belgijanci su ovjekovječili svoga zemljaka dignuvši mu u Louvain-u mramorni spomenik.

Naša osjetljivost zazire od tako junačke krjeposti, koju danas nastavljaju ne samo u Molokai nego na stotinu drugih mjesta u Oceaniji, Aziji, Africi i Americi svećenici i redovnice, nasljedujuć u revnosti O. Damjana De Veuster. Bilo bi smješno tražiti poticaj na toliku krjepost u nadi za nekom nagradom zemaljskom. Samo ljubav prema Isusu Kristu, poduprta neslomivom nadom u vječnu nagradu, može pobuditi i uzdržati trajno, i neograničeno žrtvovanje samoga sebe za

druge. K tomu dodajmo drugo poticalo, naime, olakšati boli onim jadnicima a osobito dovesti im duše do vječne svrhe, do blaženstva i slave na taj način, da im se pomogne dobro živjeti i sveto umrijeti.

Kad nama nije dano da se tako uzvišeno žrtvujemo, onda pomozimo barem svojim molitvama i drugim dobrim djelima, da se jadnici na smrtnoj postelji oslobode od gube grijeha.

Pred nekoliko godina pripovijedao je jedan misionar u Kantonu (Kina), koji je bio duhovnikom u jednoj bolnici za gubavce, kako je jednom davao zadnje sv. Sakramente nekoj djevojčici, izjedenoj od gube, i kako je ona pred samu smrt naglo se pridigla na postelji svoje smrtne borbe te smiješeći se rekla: »Hvala, Oče! Vidi se, da imate srca!« Na to je legla, da se više ne digne.

Kako će biti nježna i neprolazna zahvalnost prema nama onih duša u nebu, koje će djelomično svoje vječno spasenje pripisivati i našoj revnosti! Mi to sada ne znamo, a ne znaju ni one dok zemlju ne ostave, ali gore u nebu sigurno vide u Bogu svoje dobročini-

telje te se zauzimlju za njih, dok ih ne vide sigurne sa sobom u nebu.

POGLAVLJE DVADESETO.

Presveto Srce i oni, koji su u smrtnoj borbi.

Cio život Spasiteljev bio je unutarnje mučeništvo, no u dva puta njegovo Presveto Srce podnijelo je smrtne muke, da posveti i olakša zadnje časove našega života.

Pripovijeda nam sv. Evandelje, kako je Isus poslije Zadnje Večere unišao u vrt Getsemani i tu pao ničice, kako ga je tu spopao strah i žalost, pa je molio Oca, ako je moguće, neka ga mimoide gorka čaša muka, i napokon, kako mu je nutarnja bol i tjeskoba istisla niz lice toliko krvavoga znoja, da je okvasio zemlju.

Ove grozne muke imale su više uzroka. Glavni uzrok sigurno nije bio pogled na blizu muku i smrt, jer je Isus bio očito kazao, da je njegova vruća želja vidjeti ispunjeno krštenje, kojim je imao biti kršten (Lk. 12, 50). Glavni uzrok njegove smrtne muke bio je pogled na grijehe sviju ljudi zajedno, od pr-

voga grijeha naših praroditelja do zadnjega, što će biti učinjen na zemlji, grijesi strašni i bezbrojni, što su u onom času tištili njegovo Srce, tu žrtvu pomirnicu; bio je pogled na hiljade onih u smrtnoj borbi, koji ne primaju plodova Otkupljenja, nego padaju u vječnu vatru paklenu.

»Koja korist od moje krvi?« (Ps. 29, 10) moralo je zavapiti njegovo prenježno Srce. »Ja prolijevam svu svoju krv za spasenje ljudi, a eto toliko ih ima, koji hotično preziru plodove mojih muka.«

Kao što je nekoć stari patrijarka Jakov, vidjevši odjeću predragoga sina Josipa krvlju natopljenu, zavapio: »Nemila svijer ga je razderala« (1. Mojs. 32, 33), te je plačući neutješen uzalud tražio kod drugih sinova neko olakšanje svojih boli, tako je i preblagi Spasitelj lio suze krvi nad nepopravljivim gubitkom tolikih duša, što ih pakleni zmaj otimlje, i ne našavši kod Apoštola nikakve utjehe, pao je u smrtnu borbu.

Sjedinimo se često sa Isusom u vrtu, da ga utješimo i boli mu ublažimo. Ako tada od Apoštola, koji su spavali, nije imao nimalo

utjehe, vidio je ipak u budućim godinama dobrih duša, koje će imati saučešća, pa će moliti i trpjeti s njime za spasenje onih na smrtnom času. »Zar nijeste mogli jednu uru bdjeti sa mnom?« (Mt. 26, 40) reče Isus Petru. Tu žalovitu tužbu upravlja danas nama na usta onih 150 hiljada, što su u smrtnoj borbi: »O vi, koji još uživate dobročinstvo života i zdravlja, od časa do časa skrenite misao svoju i na nas, koji vojujemo zadnju bitku, te nam svojim molitvama isprosite konačnu pobjedu nad silama paklenim.«

Okrijepljen od anđela Isus dobi snage, da ide u susret svojim neprijateljima i da podnese najgroznije boli. Kad je opet bio u smrtnoj borbi na križu, htjede nam dati najveći primjer svoje ljubavi prema umirućima taknuvši srce jednoga od razbojnika, koji su s njime bili u agoniji; poslije reče: »Sitio — Žedan sam« (Iv. 19, 28), da nam otkrije tajanstvenu žeđu za dušama, koja ga je mučila, i upravi najviši poziv svojim prijateljima, da mu gase žeđu radom za spasenje duša. I kad je svršio djelo Otkupljenja, i kad je već ispustio dušu, htjede da po koplju vojnika izlije

zadnje kapi krvi i otvori put do svojega Božanskog Srca.

Predragocjena i utješljiva su obećanja, što ih je po sv. Margareti Alacoque dao Isus štovateljima svojega Srca. Između ostaloga rekao je: »Bit ću im utočištem u životu i u času smrti. Grješnici će naći u mojem Srcu izvor i neizmjerni ocean milosrđa... Dat ću svećenicima dar, da obrate najtvrđa srca...«

Koristimo se za sebe i za duše naših bližnjih ovim obećanjima, osobito za duše onih na smrtnoj postelji, obavljajući sami i šireći u svojem krugu ovu spasonosnu i savremenu pobožnost prema Presv. Srcu, objavljenu za naša vremena mlakosti i bezboštva.

Molimo se često za umiruće Presv. Srcu riječima sv. Crkve: »Srce Isusovo, trpljivo i puno milosrđa — bogato svima, koji te zazivlju — pomirište za grijehe naše — vrelo svake utjehe — žrtvo grijeha — spasenje onima, koji u te ufaju — nado onima, koji u tebi umiru.«

Primjer.

Povratak izgubljenog sina.

»Dodite k Isusu — govorio je jedan sveti svećenik svojim župljanima na blagdan Presv. Srca — dodite, grješnici, k Srcu Isusovu. To je Srce oca, prijatelja, Spasitelja. Da ste ga uvrijedili tisuću puta, ne bi vam nijednom gorkom riječju predbacio vaših grijeha nego bi, raširivši božanske ruke, privio vas na svoje grudi, da vam u srce ulije potoke ljubavi, blago mira i utjehe. Isus ne čeka grješnika nego ga zove i ide za njim: slatki Spasitelj ne zna drugo osim blagosivati i opraštati...«

Nekoliko sati iza službe Božje, dok se dobri svećenik šetao po vrtu, neki neznanac, po izgledu iz bolje kuće, pokuca na vrata župskog stana i zamoli, da može u četiri oka govoriti sa župnikom.

Odmah bi pripušten, i kad se našao pred svećenikom, reče mu suznih očiju i drhtava glasa: »Gospodine župniče, Vi ste me danas u jutro zvali, i ja se odazivljem pozivu, premda nešto kasno. Ja sam Vaš župljanin, premda

me ne poznate, jer sam mnogo godina proveo u tuđini, gdje sam sve izgubio, osim vjere. Ja sam grješnik, koga su takle Vaše riječi. Htio sam još odgoditi, tolika je moja zloća, ali nijesam mogao. Bog me šalje k Vama, da me spasite od vječne propasti. O budite dobri, spasite me, pomozite mi!«

Zatim je počeo pripovijedati potanko svoju žalosnu povijest: »Bilo mi je četrnaest godina, kad sam otišao u tudi svijet. Zaveden brzo zlim primjerima drugih odnemario sam sve vjerske dužnosti, tako te se već petnaest godina nijesam ispovijedao. Pred nekoliko godina bio sam zaposlen u jednoga protestanta, koji mi obeća svoju kćer za ženu, ako predem u protestante, i ja bez ikakva promišljanja prihvatim ponudu. Od toga dana više nijesam imao mira, život mi je postajao sve mučnijim, u tim nesnosnim mukama ostavim kuću i zaručnicu, da se drugdje nastanim.

No dok sam se ja nosio tim mislima, obuzme me neodoljiva želja, da vidim svoj rodni kraj, i premda sam se opirao, činilo mi se vazda da čujem tajni glas: Vrati se u domovinu. A šta ću u svom kraju? Rodaci

su mi pomrli, i ja se neću imati čim baviti. Ipak, kao povučen nekom tajnom silom, ostavivši gazdi pismo otputujem, i jučer na večer stigoh u mjesto. Danas sam prisustvovao službi Božjoj, ali moram priznati više iz neke udvornosti, nijesam se usudio izostati. Milost me Božja taknula u srce, i vidim jasno, Gospodin me je ovamo doveo, da me obrati, i ja to želim iz sve duše.«

Dobri župnik, duboko ganut, osokoli ga u dobrom raspoloženju i odredi mu dan u tjednu, kada će primiti sv. Sakramente.

»Slušao sam tisuću i tisuću ispovijedi — pripovijedao je kasnije župnik —, ali malo ih, dapače nijedna me nije tako ganula i podigla kao ispovijed ovoga grješnika. Nije moguće opisati izraze njegove zahvalnosti Bogu; ali njegova radost bila je na vrhuncu, kad je primio sv. Pričest. O da su mogle tu biti nazočne tolike hiljade hladnih i nehajnih, koji tako malo cijene ovo visoko Otajstvo ljubavi...«

Prođoše tri dana, i svećenik nije vidio svoga pokornika, premda je bio obećao dolaziti svaki dan u određeni sat. Četvrti dan čuje

župnik, da leži bolestan i da želi, da mu dođe. »Gospodine župniče — reče odmah, čim ga je vidio na vratima — pjevajte sa mnom Tebe Boga hvalimo, jer me Gospodin zove k sebi.« Bolest nije izgledala pogibeljnom, i svećenik potakne bolesnika, neka se još nada. Ali je ovaj bio nepokolebiv u svojem uvjerenju, da će brzo umrijeti, i dodade: »O kako rado umirem! Da mi je podnijeti još nekoliko smrti za pokoru mojih grijeha!«

I doista, nije se više digao. Smrt njegova iza nekoliko dana bila je doista smrt sveca. Zadnje su mu riječi bile: »Dođi, Gospodine, dođi i odvedi me k sebi! Isuse, tebi živim i tebi umirem! Isuse...« i poljubivši križ ispusti svoju blagoslovenu dušu. Sretna dobit Presv. Srca! (Iz časopisa Les Annales de St. Joseph.)

POGLAVLJE DVADESET I PRVO.

Vrata nebeska.

Općenito je mnijenje, što ga uče i brane mnogi učitelji Crkve, kao sv. Bernardo i sv. Alfonzo Ligori, da kroz ruke Djevice Marije

produ sve milosti, što ih Bog daje ljudima. To je mnijenje potvrdila sv. Crkva odobrivši, da 31. svibnja štujemo Bl. Gospu pod naslovom: Posrednica sviju milosti. Možemo dakle vjerovati sa svom sigurnošću, da i ustrajnost do konca, to jest blažena smrt, kruna svih milosti, dolazi po Preblaženoj Djevici Mariji. S toga ju Crkva pozdravlja: Vrata nebeska! Kako je slatka ta istina za sve, ali osobito za štovatelje slavne Majke Boga i ljudi!

»Može li žena zaboraviti na svoje dijete i ne osjećati samilosti spram djeteta svoje utrobe? Pa makar ona i zaboravila, ja tebe neću zaboraviti« (Is. 49, 15). Ove riječi, što ih je Bog upravio nekoć Jeruzalemu, upravlja Marija svima, koji ju za života ljube i zazivlju.

Sto puta junačnija od Agare, Abrahamove robinje, koja ostavi sina u pustinji pod stablom i udalji se koliko nosi strijela govoreći: »Ne ću da vidim sina, kako umire« (1. Mojs. 21, 16), Bl. Djevica Marija stajala je neustrašivo pri smrti svojega Božanskog Sina uz križ trpeći u duši neiskazano mučeništvo, i shvatila bolje nego itko, koliko vrijede duše.

U Časoslovu na blagdan Sedam Žalosti Bl. Dj. Marije upravlja joj sv. Crkva ove lijepe riječi: »Očima punim samilosti ti si, Djevice, na tijelu svojega mrtvoga Sina promatrala ne toliko modrice i rane, koliko spas svijeta«. Primivši od Isusa na križu zadnju preporuku: »Evo ti sina!« i »Evo ti majke!« pristala je Bl. Djevica da bude našom majkom u redu milosti, i zaslužila nam svojom žrtvom u jedinstvu sa Božanskim Sinom dar ustrajnosti do konca.

U ovoj stvari su nam sveci, prosvijetljeni od Duha Svetoga, ostavili toliko lijepih i svečanih besjeda, da isključuju svaku dvojbu. Ali su brojnija i važnija njihova svjedočanstva o materinskoj dobroti i milosrdnosti Marijinoj prema grješnicima, koji ju zazivlju.

»Sinci moji — govorio je sv. Filip Neri svojim pokornicima — hoćete li biti sigurni za svoj vječni spas, ljubite Mariju.« — Smrt štovatelja Marijinih, tvrdila je sv. Magdalena Barat, slična je skoku djeteta, što se baca u naručaj majke. — Sv. Kamilo Lellis govorio je svojim redovnicima, ako hoće da obrate grješnike, što su na smrtnom času, neka ih

potaknu, da zazovu Mariju, jer je smatrao to najuspješnijim sredstvom. — U našim misijama — piše sv. Alfonzo Ligori — imamo nepromjenljivo pravilo, da nikada ne propustimo propovijed o milosrdnosti Prečiste Djevice, i možemo kao istinito posvjedočiti, da izmedu svih propovijedi propovijed o milosrdnosti Marijinoj općenito donosi najobilatijih plodova spasenja i pokajanja. — Bl. Djevica rekla je sv. Brigiti: »Dok jedan grješnik nije neopozivo proklet od Boga (kao osudenici u paklu), nije još odbačen tako, da se ne bi mogao obratiti, ako se k meni uteče.« I dodala je, da bi ona pripravna bila spasiti i Lucifera, kad bi se pred njom ponizio i zamolio ju. — Srce Marijino palača je, gdje drži milosrde svoje sjednice, govori spomenuta sv. Barat. — »Neizmjerno milosrđe Marijino — uvjerava sv. Ivan Zlatousti — spasava velik broj nesretnika, koji bi po zakonima Božje pravednosti imali biti osudeni.«

U životu sv. Dominika čitamo ovaj utješljiv događaj. Jednoga dana svetac je izgonio sotonu i zapovjedio mu, da reče, je li istina ono, što je propovijedao o milosrdnoj dobroti Mari-

jinoj. Uz strašno urlikanje demon je morao priznati, da je sve sama istina, što je svetac propovijedao, pa je onda dodao: »Mi nemamo nikakve vlasti nad slugama Marijinim. Mnogi, premda imaju malo zasluga, spasavaju se na smrti nju zazivajuć.«

Povijest slavi plemenitost one majke u Bologni, koja je sakrila organima vlasti ubojicu njezina jedinca sina. No ovaki herojski čin ljubavi vrši Marija neprestano u korist jadnih grješnika na smrtnom času, koji se njoj utječu, te ih izbavlja od vječne osude. Bolje nego Abigail, koji je znao umilostiviti Davida, srdita i spremna, da ubije Nabala (1. Kralj. 25, 32 sl.), Marija ima divnu vještinu da ublaži pravdu Božju, gotovu da udari grješnike umiruće. Moćnija od Estere ona može jednom riječju zadobiti milost nesretnom mnoštvu onih, što su na umoru.

Kao pobožni Mardohej tako i mi upravimo na »moleću svemogućnost«, kako zove sv. Grgur Veliki Mariju, i sjetimo je, da je po Bogu puna milosti i toliko uzvišena za to, da baci jedan pogled na siromašne grješnike, što su blizu da panu u pakao, te im isprosi milosrđe i oproštenje.

Primjer.

Nada u pomoć Marijinu.

Jedne zimske burne noći u prosincu prolazio je katolički biskup po brdima u Škotskoj, da pohodi svoju biskupiju. Bilo je to u ono doba, kad su zakoni strogo zabranjivali katolicima slušati sv. Misu i primati sv. Sakramente; taki »zločini« kaznili bi se globom i tamnicom, a smrtna kazna čekala je svećenika, koga bi se uhvatilo, da je služio sv. Misu.

Uza sve tolike pogibelji dobri biskup, zamotan u grubi ogrtač, što je krio njegovo dostojanstvo, obilazio je te davao pobude i snage onim nekim raštrkanim svećenicima u širokoj biskupiji, koji su se krili po rijetkim obiteljima, što su ostale stalne u vjeri svojih otaca.

Nadao se, da će prije noći stignuti u stan jednoga od svojih svećenika, jer je znao dobro, da u nijednoj drugoj kući ne bi dobio zakloništa. Ali tama bivala sve veća, studen sve žešća, i jadni biskup jedva se micao od gladi, umora i napora. Kako će do željenog cilja?

Proti svojoj volji morade potražiti noćište u jednoj blizoj kolibi.

Jedna dobra starica otvori vrata, primi vrlo susretljivo nepoznatog putnika, odmah mu ponudi, da se okrijepi i da sjedne na stolicu pokraj vatre. »Dala bih Vam rado i postelju za počinak, reče starica strancu, ali uistinu ne mogu. Imamo jednu jedinu, i na njoj leži teško bolestan moj muž ovdje u ovoj bližnjoj sobi. Ne znam, hoće li dočekati jutra, a što je najgore — nadodade starica plačnim glasom — siromah misli, da će još dugo živjeti.«

Biskup zamoli, da ga može vidjeti, i odmah bi uveden u obližnju sobu. Starac bio doista teško bolestan i lako se moglo vidjeti, da smrt nije daleko. Istina, u tom času bio je potpuno bistre pameti, dok je zadnjih dana bio u nesvjestici. No ta prividna poboljšica često puta je znak skore smrti, kako se to vidi kod teških bolesnika.

Riječ po riječ dođe govor i o ozbiljnosti stanja, i biskup počne starca uvjeravati, da mu nije daleko zadnji čas.

»Istina — odvrati starac — sa mnom je zlo, ja to osjećam, dapače, kad bih ja vidio

drugoga u ovakvom stanju, odmah bih znao, da je tu konac života. A ipak ja sam uvjeren, da moj zadnji čas još nije nastupio.«

»Ali, dragi prijatelju, — upita biskup malo osupnut takim riječima — pa s kojeg razloga ti držiš, da za te ne vrijede zakoni prirode?«

»Pa dobro — odgovori starac — kad to želite, kazat ću Vam, pogotovo sada, kad se nemam šta bojati. Znajte dakle, ja sam katolik, i od dana moje prve Pričesti do danas nikada nijesam propustio moliti u jutro i na večer Preblaženu Djevicu za milost, da ne umrem bez svećenika. U trideset godina samo sam dva puta vidio svećenika u ovom pustom kraju, ali sam ostao vjeran svome Bogu i svojoj vjeri. Ne mogu vjerovati, da je Marija odbila moje molitve. Kad vidim svećenika pokraj sebe, da mi daje sv. Sakramente, onda ću istom držati, da mi je smrt blizu, ali prije ne!«

»O sinko moj — usklikne biskup, u dno duše ganut — o moj sinko, tvoja je molitva uslišana. Koji s tobom govori, više je nego obični svećenik, ja sam tvoj biskup«, i otvorivši ogrtač zasja očima starca križ na prsima.

Na taj pogled starac zanesen od radosti stane vikati: »Hvala ti, Marijo, hvala ti, o moja dobra Majko!« Zatim se okrene k biskupu: »Vaša milosti, reče, odmah me ispovijedite. Sada doista vidim, da ću brzo umrijeti.«

Primivši zadnju okrepu sv. vjere ovaj sretni štovatelj Marijin brzo je odletio u nebo, da zahvali svojoj Zaštitnici.

POGLAVLJE DVADESET I DRUGO.

Krunica.

Od svih pobožnosti u čast Bl. Djevici Mariji najodličnija je i najraširenija bez dvojbe sv. Krunica. Ne ćemo ovdje nizati hvale ovoj Marijanskoj pobožnosti, jer je svima poznato, i kako je nastala i koliko je čudesnih djela proizvela tijekom vijekova.

Svi sveci počam od sv. Dominika veoma su ljubili ovu pobožnost. Najmilija pobožnost čednoj pastirici Germani Cousin jest Krunica. Sv. Ivan Berhmans na samrti hoće da ima u ruci Krunicu zajedno sa Propelom i knjigom svojih redovničkih pravila. Sv. Franjo Saleski

učinio je zavjet, da će Krunicu moliti svaki dan. Sv. Franjo Ksaverij nosio je dan i noć o vratu sv. Krunicu, a tako isto sv. Josip Benedikt Labre, čudnovati hodočasnik 18. vijeka. Sv. Alfonzu Rodriguezu načinile se jamice na palcu i kažiprstu od moljenja Krunice.

»Jedna Zdravo Marija u Krunici više vrijedi nego li cio svijet«, govorio bi sv. Alfonzo Ligori. Jedne večeri, dok mu je život naginjao zapadu, spopane ovoga svetoga starca dvojba, da li je izmolio Krunicu. Brat, koji ga je dvorio, da ga umiri, rekne mu: »Monsignore, čini mi se, da smo je zajedno izmolili.« Na to će svetac: »Vama se čini, čini se... A jeste li sigurni? Vi ne znate, da o toj pobožnosti ovisi moj spas?...« I nije htio zaspati, dok nije Mariji iskazao svoje djetinje štovanje Krunicom.

»Evo blaga Vatikanskog,« reče Pijo IX. nekim hodočasnicima pokazujući im svoju Krunicu.

General De Sonis svršavao je dan zajedničkom molitvom i Krunicom u obitelji, a sam je predmolio. Tako se ona desnica, koja

je držala mač kod Solferina i Loigny-a, nije stidjela prebirati zrnca Krunice.

»Ti si najhrabriji od svih mojih vojnika — reče jednom Napoleon I. generalu Druot-u udarajuć ga po ramenu — jer si najpobožniji.« I doista, taj je junak pod šatorom molio Krunicu i čitao Evanđelje.

Spomenuti general De Sonis, ležeć jednom na snijegu s razmrskanom nogom od neprijateljskog taneta na večer iza krvave bitke kod Loigny, govorio je ranjenim vojnicima, koji su ga molili, da ih pripravi na dobru smrt, o Mariji, da ju je Crkva stavila na prag neba, da ulije pouzdanje u one, koji žele da prag prekorače. Ako nama nije dano, da često govorimo umirućima o Mariji, možemo ipak svaki dan govoriti Mariji o dušama, koje imaju preći prag vječnosti, i ne možemo ih bolje preporučiti nego da za njih izmolimo Krunicu. Kako bi bilo moguće, da mi svaki dan pedeset puta govorimo Mariji, neka se moli za nas sada i u čas smrti naše, a da ta premilostiva Majka ne isprosi nama i još kojoj duši, za koje molimo, ponajglavniju milost, sretnu smrt?

Znamo, da je ime Marija strašno za sotone i da ih tjera u bijeg. Pripovijeda se, da je jedan pobožni gospodin naučio bio svoju papigu izgovoriti Ave Maria; jednoga dana uhvati jastreb papigu, koja po običaju izreče one riječi, i na glas imena Kraljice nebeske pade grabežljiva ptica ko gromom ošinuta, i papiga bi oslobođena. O koliko je puta sotona bio prisiljen da ostavi duše, koje je već bio držao svojima, kad je čuo pobožni zaziv imena Marija!

Sv. Dominik je po Krunici oslobodio Francusku od krivovjeraca Albigenza. Sv. Pijo V. istom je pobožnošću moćno pripomagao, da je tursko brodovlje skršeno u vodama Lepanta 7. listopada 1571. Oružjem sv. Krunice uspjelo je prvim misionarima, koji su se iskrcali u Oceaniji, da od nekih otoka, što su ih držali najdivljijim, učine bujne vrtove kršćanske pobožnosti.

I mi se oboružajmo ovim jakim sredstvom apoštolstva i ne zaboravimo, dok molimo Krunicu, posuti, ako ne sve, a ono barem nekoliko Zdravo Marija na postelje onih, koji su u smrtnoj borbi. Ako volimo putovati, slobodno nam

je, dok molimo Krunicu, da u pameti prođemo svih pet dijelova svijeta i da na svaki spustimo po Oče naš i deset Zdravo Marija i Slava Ocu. Razmišljanje otajstva ne samo da nam neće ometati apoštolsku nakanu, nego će ju dapače držati budnom i živom, jer svi imamo za svrhu slavu Božju i spasenje duša, s toga se i moglo nazvati Krunicu »jezgrom kršćanstva.«

Primjer.

Tajna milosti.

Onima, koji se usuđuju reći: »Na obraćenje mislit ću prije nego umrem«, posvećujem ovaj događaj, što se je zbio pred nekoliko godina u misijama Oceanije. Služit će ujedno da utvrdi potrebu moliti se za one, koji su u smrtnoj borbi, kao i opravdanost pobožnog vjerovanja, da štovatelj Marijin ne može biti osuđen.

Jedan katehumen (koji se istom poučavao u vjeri) i jedna istom pokrštena osoba, Bilikina i Marta, dobili su bili dozvolu i zakonito se vjenčali. Ali ta veza ne potraja dugo; muž je otišao na dalji otok da radi kod bijelih

naseljenika, a žena, ostavši sama, združi se s jednim poganinom uza sve opomene i opiranje misionara.

Tako je bilo, kad sam ja došao u kotar Tangarare na otoku Guadalcanar, koncem godine 1910. Bilikina se vrati u svoje mjesto i naskoro potraži drugu ženu, dok je Marta i dalje živjela sablažnjivo sa poganinom Vanago.

Jednoga dana 1912. pozove me katchista, da pohodim Martu, koju je naglo spopala nemoć i bila već pred smrt. Brzo dakle trči oko deset kilometara u mjesto one nesretnice, da joj spasiš dušu.

Nađem je doista veoma slabu, ali je već bila došla k sebi. Nastojao sam, da upozna svoje opasno stanje, i opomenuo ju, neka pripravi dušu na veliko putovanje, u vječnost. Da lagljе uspijem, zamolim poganina, da ju ostavi slobodnu, i na moju veliku radost on to obeća, bez dvojbe ganut samilošću prema jadnoj bolesnici.

»Eto — rekoh joj — slobodno možeš ostaviti ovog čovjeka, koji nije tvoj muž. Obećaj, da ćeš ga ostaviti, čim se pridigneš, i da ćeš sama živjeti, ako te ne primi više Bilikina, i dat ću ti sv. Sakramente!«

»Inau sove! — Ne ću!« poviče nesretnica.

»Pa zar ne pomišljaš, da možeš naglo umrijeti, ako te još jednom nesvjestica spopane? Zar se ne bojiš pakla?...«

»Inau sove! — Ne ću!« zaurliče još jednom nesretnica uz dug i grozan krik.

Pozovem sve nazočne, da kleknemo i izmolimo desetak Zdravo Marija, i opet počnem navalu na ono okorjelo srce. Odgovor bio vazda isti: Ne ću pa ne ću!

Izađem iz kolibe da molim Brevijar, i opet pokušam. O, tajnosti milosti i srca ljudskoga! Četvrti put dobih isti odgovor. Jadnica! A bila je na smrtnoj postelji!

Preporučim katehisti, neka mi odmah dojavi, čim bi bolesnica dala i najmanji znak, da se obraća, i povratim se u misiju, tužeći se blago Gospi, što nije taknula srce onoj nesretnici, i misleći na tolike zle kršćane, koji se pouzdavaju u svoj zadnji čas.

Hvala Bogu, iza nekoliko dana žena je bila izvan svake pogibelji, ali da se ostavi grijeha, o tom ni govora.

I tko bi vjerovao? Isti slučaj zadesi i njezina pravog muža, Bilikinu. I njega spopade izne-

nada ista nemoć, i on je tvrdokorno odbio da popravi svoj život. Kasnije je ozdravio, živio još nekoliko godina, dok opet nije obolio, i potaknut milošću Božjom krstio se i okrijepio sv. Sakramentima.

Sada je dakle Marta bila slobodna i mogla se vjenčati sa Vanagom. Jednoga dana dođe mi ovaj, da ga pripravim na krštenje. Ali eto prvih dana travnja 1916. dođe vijest, da je Marta pala u istu onu prijašnju bolest. U pratnji Vanaga potrčim brzo u mjesto bolesnice, koju nađem onako kao pred nekoliko godina, ali sa drugim duševnim raspoloženjem.

Ispovijedila se, dao sam dispenzu i vjenčao ih, te joj podijelio zadnje sv. Sakramente. Iza nekoliko dana umrla je kao i njezin prvi muž sa znacima predodređenja, a Vanago iza poduke bi pokršten.

Marta i Bilikina, i za svojih stramputica, vazda su nosili o vratu medaljicu Gospinu i molili su Krunicu zajedno s našim katehumenima i novopokrštenima. Eto tajne njihova konačnog obraćenja. A što bi bilo od njih, da se nijesu držali te daske spasenja?

POGLAVLJE DVADESET I TREĆE.

Zaštitnik onima, koji su na umoru.

Zašto kršćani zovu sv. Josipa zaštitnikom onih, koji su na samrti?

Glavni je razlog, jer je imao najsretniju smrt od svih, naime bili su njega Isus i Marija.

Obično se govori, da pravednici umiru »u cjelovu Gospodinovu«; no to je samo pobožna riječ, da izrazi mir, što vlada u zadnjim njihovim časovima, i očinsku ljubav, kojom Bog prima njihove duše. Ali strogo uzevši taj se izraz može primijeniti samo sv. Josipu. Bez dvojbe su Isus i Marija nagnuli se nad siromašnu smrtnu postelju Josipovu te su mu u časno čelo utisnuli svoj cjelov, da ga utješe nježnim i slatkim riječima, da mu zahvale za sve što je za njih učinio, da ga uvjere o vječnoj svojoj zahvalnosti i neizrecivoj nagradi, koju je imao dobiti u nebu.

Drugi razlog, s kojega mu Crkva daje ovaj slatki naslov, jest povjerenje i moć njegova kod Isusa i Marije u nebu, kao plod napora, što je za njih snosio na zemlji, i ljubavi prežarke, kojom je spram njih vazda gorio. Nje-

govo slavno prijestolje najbliže je prijestolju Isusa i Marije, pa kao što je Bog odredio, da sve milosti prođu kroz ruke Marijine, tako ona sa svoje strane voli po sv. Josipu davati nebeske darove, da ih on dijeli svojim štovateljima. Kao nekada misirski Faraon, tako Kraljica neba govori onima, koji se na nju obraćaju: Idite k mojemu Zaručniku Josipu. Jer je pako milost dobre smrti najznamenitija od svih, to nju naročito daje sv. Josip svojim štovateljima.

Ako tko ima da riješi vrlo važnu stvar, o kojoj ovisi život ili smrt, onda brižno traži najvještijeg odvjetnika, da se on zauzme za stvar i brani ju. Povjerimo sv. Josipu stvar našega vječnoga spasenja pa budimo uvjereni, da će on kao najvještiji odvjetnik stvar dovesti do sretne pobjede.

Bl. Djevici Marija rekla je časnoj Mariji d'Agreda: »Na sudnjem danu, kada budu suđeni svi ljudi, nesretni osuđenici gorko će oplakivati, što radi svojih grijeha nijesu spoznali, kako je moćna i uspješna zaštita sv. Josipa, da se opet steče milost i duša spasi. Svijet je u prevelikom neznanju onih divnih

odlika, kojima je Gospodin uresio mojega Zaručnika, i kako je jak njegov zagovor kod mojega Božanskog Sina i kod mene. Ja te uvjeravam, da je on jedan od najmilijih ugodnika Božjih i jedan od najsposobnijih, da ustavi srdžbu Božju na grješnike.«

Štovatelji sv. Josipa, nemojmo se ograničiti na to, da povjerimo sv. Josipu samo našu osobnu stvar, nego se kod Zaštitnika dobre smrti zauzmimo i za bezbrojne duše, koje ga ne poznaju ili ga od nehaja ne zazivlju.

Ako još nijesmo to učinili, upišimo se u »Pobožno Društvo Smrti sv. Josipa«, osnovano u Rimu u njegovoj crkvi, upišimo što više možemo naših rodaka i prijatelja. Obratimo se često žarkim molitvama na Zaštitnika umirućih za one, koji se danas nalaze u smrtnoj borbi.

»O slavni Svece, koji si čuo prve glase Spasiteljeve, koji si otro prve njegove suze, koji si vidio prve kapljice njegove krvi, čuj sada uzdahe umirućih, otari njihove suze i operi im duše u krvi Isusa Otkupitelja. Ti si oteo Maloga Isusa bijesu Herodovih vojnika i vidio, kako pred njim padaju misirski kumiri.

Zar ne vidiš, kako izaslanici sotonini hoće da odvedu u pakao nezmjerno mnoštvo duša? Hitno, veliki Sveče, pohiti im u pomoć, rastrgni im okove, protjeraj demone, koji ih drže svezane, i odvedi ih u luku vječnoga spasenja, gdje će te zahvalno blagosivati. Ti si podnio smrtne muke ona tri dana, dok nijesi našao Isusa. Daj neka nađu Isusa toliki grješnici, koji su ga izgubili. Ti si slatko preminuo na rukama Isusa i Marije: daj učini slatkom smrtnu borbu svojim štovateljima, a i svima, koji te ne poznaju, bilo i svojom krivnjom, neka svi iskuse barem u zadnji čas, kako je mila, kako je moćna tvoja zaštita... Amen.«

Primjer.

Dva obraćenja.

God. 1898. pisao je O. Tisserant, misionar u Senegalu:

Gospodin M. časnik kolonije, poznat svima kao pristaša slobodnih zidara, bio obećao, da će umrijeti bez sv. Sakramenata.

Kad sam čuo, da je teško obolio, počeo sam ga redovito pohađati. Jednoga dana napome-

nem ispovijed, a on mi odgovori: »Ne ću posrednika; ja se ispovijedam izravno Bogu«. Zatim reče ženi u mojoj nazočnosti: »Kad mi bude najgore, znaj, da nijesam ovlastio nijednoga svećenika, da me ispovijedi ili pomaže uljem«.

Žena istina nije vršila svojih vjerskih dužnosti, ali je ipak uščuvala nježnu pobožnost prema sv. Josipu, i u mjesecu ožujku, u kojem smo baš bili, često je išla da se pomoli pred oltarom Svečevim.

Međutim je bolesniku svakim danom išlo na gore, i po svemu izgledalo, da je konac blizu. Svaki put su moji pohodi ostali bez uspjeha i jedino sam se još pouzdavao u Boga. Molio sam sv. Josipa, neka obrati jadnika na smrtnoj postelji u mjesecu njemu posvećenu, i obećao devetnicu i zahvalu, ako usliši mene i sve one, kojima je na srcu bio spas one duše.

Ohrabren molitvom vratim se k bolesniku i rečem mu, neka se pouzda u sv. Josipa. Ne samo da nijesam bio odbijen kao prije, nego moja riječ bi primljena prijazno te sam odmah vidio, da je stvar dobivena.

Osokoljen prvim uspjesima prođem sve grijehe, što ih ljudi obično čine protiv zapovijedi Božjih i crkvenih, i potaknem ga, neka se odreče slobodnih zidara. To on učini od svog srca. Ostalo još, da izmoli pokajanje, i to učinismo zajedno. Sv. Josip još je jednom dokazao, da je zaštitnik dobre smrti, jer je eto divno obratio okorjelog grješnika, koji se vezao obećanjima, što su ljudski govorećí nesavladive zapreke povratku k Bogu.

Sutradan, 31. ožujka, žena bolesnikova u zahvalu za milost, što ju je po sv. Josipu primio njezin muž, također se ispovijedila i pričestila na veliku pobudu kršćanima ovoga mjesta.

Oko 3 sata poslije podne pade bolesnik u nesvijest; dva sata kasnije nastupila je smrtna borba, i oko 6 sati dao je dušu Bogu.

Slijedeći događaj izvađen je iz časopisa La Santa Crociata, glasila Pia Unione del Transito di S. Giuseppe (God. I. br. 2.).

Jedan bogat čovjek u Rimu teško obolio. Ima 46 godina, da nije vidio crkve, da se ne

moli, dapače kazuje djeci i služinčadi, neka mu ne govore o vjeri, jer je odlučio, da će skočiti kroz prozor, ako bi vidio svećenika u svojoj sobi.

Neki prijatelji na svaki način, ali vrlo oprezno, kušaju ga nagovoriti, neka dopusti u sobu barem koju svetu sliku, ali uzalud. To je jedna zaslijepljena duša, koja hoće u propast. Samo osobita, izvanredna milost Božja, na molitve drugih, može ga spasiti.

Jedna gospođa, revniteljica Pobožnog Društva, dođe k upravitelju, u crkvi sv. Josipa, dne 30. studenoga 1914. da u Svetu Vojnu upiše ovog okorjelog grješnika. Tu joj bi rečeno, da ili onaj bolesnik ili netko mjesto njega treba da izmoli onu strjelovitu molitvicu, propisanu članovima, a za sutradan bi odlučeno, da će se za bolesnika u crkvi moliti posebne molitve.

Istoga dana, 1. prosinca, dopusti bolesnik, da ga posjeti svećenik, ali uz uvjet, da mu ne će govoriti o ispovijedi, o molitvi i t. d. Dobri svećenik mu je govorio o ljepoti kršćanske vjere i o temeljnim njezinim istinama. Plod toga govora bile su bolesnikove riječi: »Ah, da sam prije znao za te stvari!... Kad bih ja

to mogao popraviti!... Ja se stavljam u Vaše ruke...«

Molitve u crkvi sv. Josipa zadobile su više nego su tražile. Primio je sve sv. Sakramente pobožno i želio, da bude pokraj njega svećenik sve dane, što su mu još preostali za život, i često bi govorio: »Ah, da sam prije znao...!« Umro je doista kršćanski.

Hvala slavnom Zaštitniku onih, koji su na umoru!

POGLAVLJE DVADESET I ČETVRTO.

Zakon zadovoljštine.

Da su naši praroditelji sačuvali prvotnu nevinost, na zemlji ne bi bilo boli ni smrti, niti bi trebalo činiti pokore. Ali kad je tu grijeh, uvriježeno Veličanstvo Božje hoće zadovoljštinu, i nametnu rodu ljudskom teški zakon, dati zadovoljštinu, koji i danas nalazimo kod svih naroda u raznim oblicima.

Istina, Otkupljenje je uspostavilo sklad između uvriježenog Stvoritelja i buntovnog stvorenja, ali po svojoj mudroj odluci Bog nas nije htio riješiti obveze, da činimo pokoru, te je

odredio, da će u nebo doći na vječnu slavu samo oni, koje nađe sličnima prilici svojega Jedinorođenoga Sina, to jest Čovjeka boli. O tom govori sv. Pavao uzvišenim riječima: »Ja se radujem u bolima, što trpim za vas, i na mojem tijelu popunjam, što još manjka muka za njegovo tijelo, koje je Crkva« (Kol. 1, 24.). Ne, kao da muka Isusova treba kakva nadopunjka, nego, jer je Isus naša glava, i mi, njegovi udi, treba da smo dionici njegovih trpljenja.

Crkva je izašla iz boka mrtvoga Božanskog Spasitelja na križu i zalijevana je u prva tri vijeka krvlju od miliona mučenika. Makar se ova misao o trpljenju za spasenje duša činila čudna i teška, ona se osniva na nauci i primjeru Isusa Krista, Apoštola i svetaca. »Zaista, zaista vam kažem, ako zrno pšenično ne pane u zemlju i ne umre, ostaje samo; ako pako umre, donosi mnogo roda« (Iv. 12, 24.). »Kada budem uzdignut od zemlje (t. j. umro na križu), sve ću k sebi privući« (Iv. 12, 32.). Malen je bio plod propovijedi i čudesa Isusovih, ali čim je Krv prolio, hiljade duša, zanesenih

tužnom slikom Raspetoga, unidoše u krilo Crkve.

Kad je Isus odredio Saula, da nosi njegovo ime pred narode i kraljeve, odmah je dodao i uvjet budućih osvajanja: »I ja ću mu pokazati, koliko će imati podnijeti za ime moje« (Dj. Ap. 9, 16.). Životopisi svetaca pripovijedaju nam o mnogobrojnim obraćenjima po Ivanu Zlatoustomu, po Franji Ksaveriju, po Franji Regis, po Franji Salesk om, po Alfonzu Ligori, po Ivanu župniku Arsa i po tolikim drugim odličnim ribarima duša, ali nam ujedno opisuju barem donekle i progonstva i poniženja i junačka pokornička djela i nevjerovatne napore njihove; ovaj dio njihova života tumači nam čudesnu plodovitost njihove službe.

Još u Starom Zavjetu je Bog, rasrđen radi opačina Jeruzalema i spreman da odapne strijele svoga gnjeva, tražio, tko bi mu gnjev stišao: »I tražio sam među njima čovjeka, koji bi se stavio kao zid i koji bi mi pristupio, da ne uništim zemlju, ali ne nađoh ni jednoga. Stoga sam sasuo svoj gnjev nad njih i uništio ih vatrom srdžbe svoje, i njihova djela pala su njima na glavu« (Ezek. 22, 30. 31).

Iz raznih viđenja i objava Presv. Srca i Bl. Djevice, kojima su bile odlikovane neke izabrane duše, često je jasan i hitan glas s neba, da činimo pokoru i tako dademo zadovoljštinu za grijehe. Ovdje ćemo otvoreno reći, da u zadnje pola vijeka Duh Gospodnji jako potiče velik broj duša, osobito iz redovničkog staleža, neka se prikažu na žrtvu za griješni svijet.

No te duše nijesu do sada bile u stanju, da ublaže srdžbu Božju, i strašne kazne na svijet dolazile su i dolaze. Kad bi barem onolika krv, onolike suze, onolike tjeskobe, onolika opustošenja zabludjelo čovječanstvo pameti dovelo! Kad bi one hiljade dobrovoljnih žrtava zadobile milosrđe onima, koje smrt svaki dan kosi!

A mi, koje je dobrota Božja poštedila, zar da ništa ne učinimo te barem donekle zadovoljimo za grijehe naše i drugih ljudi? Pripovijeda Evanđelje, kako je Isus čuo, da je Pilat u Galileji neke na smrt osudio, i da je kula Siloe zasula osamnaest ljudi, pa je onda rekao onima oko sebe: »Mislite li, da su oni Galilejci bili veći grješnici nego drugi i stoga da su tako kažnjeni... i onih osamnaest ljudi

... da su bli najveći krivci od svih stanovnika Jeruzalema? Ja vam kažem, ne; nego ako ne budete činili pokoru, svi ćete onako izginuti« (Lk. 13, 1. 5.). Poslušajmo poziv Spasiteljev i otklonimo od sebe i od naših bližnjih strašnu kaznu vječnoga prokletstva.

Primjer.

Službenica Božja Gemma Galgani († 1903.).

Izvadimo iz zlatne knjige, što je o njoj napisao njezin duhovni voda O. German od sv. Stanislava, redovnik pasionist, nekoliko odlomaka, što iznose apoštolstvo Gemme za spasenje duša, naročito za obraćenje grješnika. Evo kako govori o njoj pobožni redovnik:

Gemma je bila od Boga poslana, da se pati u korist duša, sudjelujuć, koliko je do nje, pri otkupljivanju duša, osobito pako u obraćanju grješnika. To njezino poslanje nije bilo obično, kako ga i drugima običaje redovito davati Gospodin, nego posebno, izričito.

Kad se jednom Gospodin tužio svojoj službenici na grješnike, da je tako potaknc, neka se žrtvuje u zadovoljštinu za grijehe svijeta i

da sve svoje sile uloži za obraćenje grješnika, odgovori Gemma: »Misliš li, Gospodine, da ti se ja potpuno ne ću žrtvovati? I najveće muke podnijet ću za tebe, svaku kap krvi dat ću da ublažim Srce Isusovo i zaprijećim, te ga toliki grješnici ne vrijeđaju«.

Pa šta će ova slaba djevica učiniti, da postane apoštolom Isusa Krista? Sa Duhom, kojeg joj je ulio Gospodin, ona će savršeno izvršiti svoje poslanje, i kamo ne će doprijeti djelom, dosegnut će sigurno suzama i molitvama. Iz iskustva znadem i svjedočim, da sam ju od dana, kako sam ju upoznao, do dana njezine smrti, vazda vidio pri djelima revnosti za obraćenje grješnika.

Gemma je otkrila tajnu, kako će ganuti Srce svojega Isusa; one nevine suze, oni žarki uzdasi, ona snaga razloga, koje je znala tako lijepo iznijeti, uvijek su imali svoj učinak. Na sudnjem danu saznat ćemo, koliko je duša istrgla iz ruku demonskih ova priprosta djevica. Nije bilo dana, da se nije molila za grješnike. O tom svjedoče i ekstaze, u kojima i neopazice pokazuje svu svoju dušu. »Pomisli Gospodine, kad bi ti meni dao svaki dan

jednoga grješnika«. »O Isuse, ne zapusti grješnika, misli na njih, hoću da se svi spase«. Pa kako je svaki put imala jednog osobitog na srcu, rekla bi: »Eno onoga, sjeti se na osobit način, Isuse! Hoću da se sa mnom spasi«.

Milo dijete često bi se obraćalo nebeskoj Majci, čiju je moć kod Gospodina često iskusila u toj stvari, koja joj je bila najviše na srcu...

Pripovijedit ću jedan događaj, koji mi je kazivao najvjerodostojniji svjedok:

Gemma je stanovala kod gospođe Gianini; ovu zamoli druga jedna gospođa, neka službenici Božjoj preporuči njezina brata, velikog grješnika. Gemma počne moliti Isusa, i pane u ekstazu. Ali Isus, sigurno da joj iskuša vjeru, reče joj, da ne pozna toga grješnika. »Kako ga ne poznaš — odvrati Gemma — on je tvoj sin?« Onda se obrati k Mariji; no videći, da i Marija šuti i plače, poče moliti bl. Gabriela, pasionistu; ali i ovaj šuti. Uza sve to Gemma ne izgubi srčanosti, nego je podvostručila molitve. Ipak je rekla: »Mora doista da je taj čovjek velik grješnik, jer Isus kaže da ga ne pozna, Majka plače a brat moj

Gabrijel ne će da mi odgovori.« Iza neprekidne molitve kroz godinu dana od prilike, jednoga dana išle su gospođa Gianini i Gemma u crkvu i susretnu sluškinju one gospođe, što je bila svoga brata preporučila u molitvu, svu uzrujanu, i kaže im, da je brat njezine gospođe na umoru. I gle, iza dvadesetak koračaja počne vikati Gemma: »Spasio se, spasio se!« — »Tko?« upita ju njezina dobročiniteljica. — »Brat one gospođe«, odvrati Gemma. Kasnije se saznalo, da je onaj čovjek u smrtnoj borbi zavapio: »Marijo! Moja Gospođo! Pomozi mi! Bože moj, pomozi mi, umirem!« To je govorio sve, dok nije došao svećenik, kojemu je izdišući stiskao ruku baš onda, kad se sluškinja kući vraćala; onaj priziv bolesnikov slagao se vremenom baš sa riječima Gemme: »Spasio se, spasio se!«

Gemma je umrla kao svetica 11. travnja 1903. u moru boli. Bila je velika subota. Umrla je kao žrtva ljubavi Božje, žrtva u zadovoljštinu za grijehe ljudi.

POGLAVLJE DVADESET I PETO.

Laki načini zadovoljštine.

Riječ »pokora« neugodno zvuči u ušima velikog dijela kršćana. Istini za ljubav i njima na ispriku valja priznati, da danas ljudi nijesu onako zdravi i jaki kao nekada, i da nikada kao danas, uza svu kulturu i napredak, život ljudski nije bio obasut tolikim fizičkim i moralnim bolima. Pa i sama Crkva, nježna naša majka, ima samilosti prema našoj mlakosti i slabosti, te sve većma ublažuje stare crkvene zakone o postu.

Uza sve to nijedan kršćanin ne smije sebe smatrati izuzetim, da ne mora činiti pokore, jer zakon zadovoljštine proteže se na sve. Bilo bi jako dobro, kad bismo našim pokorničkim djelima osim svrhe, da zadovoljimo za vlastite grijehe, pridodali jošte nakanu, da zadovoljimo i za grijehe drugih, napose onih, koji su u smrtnoj borbi.

Ne traže se pokore i postovi izvanredni, koji se ne mogu složiti s dužnostima našega staleža i s našim zdravljem, kao što i molitva za one, koji su na samrti, ne iziskuje, da

govorimo dugačke molitve. Koji nije zakonito oprošten, neka počne vršenjem blagoga zakona posta i nemrsa, što ga Crkva daje, samo s tim neka spoji nakanu apoštolstva. Koji pak nije vezan zakonom, neka prikaže Bogu svoju slabost ili svoj naporni rad, radi čega je oprošten od posta i nemrsa.

Svima je pako dopušteno, a i preporuča se, da se vježbaju u samozataji unutarnjoj i izvanjskoj; za to ima bezbroj prigoda i to u stvarima, koje nimalo zdravlju ne škode. »Htio bi gledati onaj predmet ili onu predstavu iz puke znatiželjnosti, i ja se sustegnem. Htio bih čuti onaj razgovor ili onu beskorisnu vijest, i ja se toga odrečem. Htio bi pojesti nešto izvan obroka, bez potrebe, na pr. voćku, i ja ostavim pa se svladam.«

Otvorite životopis kojega hoćete sveca ispovjednika, pročitajte odlomak o samozataji, i vidjet ćete, kako je bio duhovit u traženju načina, da umrtvi sjetila, i koliko vježbi možemo i mi na sebe uzeti ostavivši na stranu ono izvanredno, čega se plaši naša slabost. David daje lijep primjer: iza jedne bitke mori ga žeđa, traži malo vode iz vrela betlehem-

skog, i kad su mu vojnici donijeli, izlije ju na zemlju Bogu u čast. Junački je čin bila i samozataja onoga mladića seljaka, koji je kasnije postao redovnik brat Salezijanac, i već otišao u nebo po vječnu nagradu: prošao je mnoge berbe u vinogradima, a da nije ni jednoga zrna okusio, makar ih je toliko imao pred očima. To možemo i mi makar djelomično nasljedovati.

Dosadnost, napor, umornost, vrućina, zima, što prate naše staleške dužnosti, daju nam izvrstan način, da činimo zadovoljštinu za grijehe naše i grijehe bližnjega. S toga je sluga Božji Colin, osnovatelj Družbe Marijine, govorio svojim mladim klericima, dok su bili još u naucima: »Već od sada ste vi svi misionari!« S toga je jedan brat laik, dok je obavljao priproste kućne poslove, s pravom mogao reći, da drži propovijedi u Indiji kao Ksaverij.

Čestiti poljodjelci, čedni radnici po radionicama, mladi učenici po sjemeništima i zavodima, i vi, krjeposne majke zabavljene po vas dan domaćim poslovima, svi možete biti apoštoli, svi, ako hoćete, možete kovati novce

za vječnost, to jest možete steći sami nebo, i učiniti, da ga i drugi zadobiju. U tom smislu izjednačuje sv. Augustin rad i molitvu.

Što da rečemo o izvanrednoj moći zasluge i zadovoljštine, što ju mogu imati bolesti, koje nas snalaze toliko puta? Postelja bolesnika, koji trpi odan u volju Božju, jest kadionica, iz koje se dižu oblaci preugodnog kada; jest križ, na kojem se obnavljaju, iako ublaženo, boli Spasiteljeve; jest ocean, iz kojeg se dižu pare, što se gore stapaju u blagotvorne kiše, što oplođuju brda i doline, ravnice i brežuljke.

O kad bi svi bolesnici znali vaditi korist od svojih patnja! Kad bi ih sjedinili s mukama Isusa i Marije, da budu i oni suspasitelji svijeta! Kad bi se njima znali poslužiti, da olakšaju smrtnu borbu tolikim bližnjima! »Rado ću se — kliče Apoštol — ponositi slabostima svojim, da u meni prebiva krjepost Kristova... jer kad sam slab, onda sam jak« (2. Kor. 12, 9. 11).

Nije rijetkost u Lurdu, da bolesnici zaboravе na svoju nevolju i mole se Gospi, neka ozdravi druge bolesnike, koji više trpe. Kad

bi svaki kršćanin odredio, da će trpjeti za spasenje jednoga grješnika, koji je na samrti, mogao bi čovjek vjerovati, da se spasavaju svi, koji taj dan umiru.

Primjer.

Don Ivan Bosco († 1888.) i Don Andrija Beltrami († 1897.).

Geslo, koje je veliki apoštol mladeži u 19. vijeku, Don Ivan Bosco, stavio na grb »Pobožne Družbe Salezijanaca«, što ju je on osnovao, kaže nam jasno, na što su smjerali svi napori njegove revnosti. Da mihi animas, cetera tolle: Daj mi, Gospodine, duše, a sve ostalo zemaljsko uzmi. Danas znamo svi, ili bolje, znat će potomci, kako je Gospodin uslišao želje svoga sluge.

Da na dobro dovede mladost nestalnu i lakoumnu, nije se Don Bosco služio samo svojom poslovičnom prijaznošću, kojom je srca predobivao, nego je prema prilikama vremena i mjesta upotrijebio i ozbiljnu i spasonosnu misao o smrti.

Nije bilo rijetko, da bi za opomena prigodom mjesečne sabranosti otkrio po jedan svoj san, za kojeg su mali slušatelji dobro znali, da je nešto posve drugo nego li sni drugih ljudi. »Ovoga mjeseca jedan će od vas biti pozvan pred sud Božji. A znajte, da je taj danas u najboljem zdravlju.« Međutim je oko držao na određenoj žrtvi, neka bi se dobro pripravila na smrt. Katkada bi pod jastuk kojem jogunastom mladiću stavio papirić sa ovim riječima: »A da umreš ove noći?« Mladić, pročitavši na večer onu cedulju, hitio bi da se ispovjedi.

Krivovjerci i neprijatelji Crkve u mržnji na svetog svećenika, koji je toliko dobra činio, kušali su više puta da ga ubiju. Poznajući njegovu revnost za duše, namamiše ga jedne noći u neku kuću, tobože da je u njoj bolesnik na samrti. Tu je bilo naručeno nekoliko lopova, no on kako je bio snažan obranio se stolicom i tako im osujeti đavolski naum.

Kad je u Turinu godine 1854. harala kolera, Don Bosco pohiti u pomoć nesretnim okuženima sa svojih četrdeset učenika. Nije se ni malo obazirao na pogibelj, da bi se okužio,

nego je vršio djela ljubavi s tolikom samozatajom, da se je divio cio grad.

U krjepostima i revnosti natjecao se sa svetim osnovateljem Družbe sluga Božji Don Andrija Beltrami, učenik i savremenik Don Bosca, koji je na glasu svetosti umro blizu Turina 30. prosinca 1897.

U cvijetu svoje dobe uhvati ga dugotrajna i mučna bolest, koja ga je sedam godina držala u jednoj sobici zatvorena i odijeljena od ljudi, ali je on znao vući korist od svojih boli ne samo za sebe, da se digne visoko u savršenosti, nego da radi i za spasenje nebrojenih duša perom, molitvom i patnjama.

Nutarnja vatra ljubavi, kojom je izgarao, nagna ga, da se prikaže pravednosti Božjoj kao žrtva za grijehe ljudi, naročito da isprosi onima u smrtnoj borbi svetu smrt.

Evo autentična pisma, koje je potpisao vlastitom krvlju, odobrena od njegova duhovnog vođe; njim se on prikazuje za žrtvu Presv. Srcu. Pismo je nađeno poslije njegove smrti u kesici, što ju je o vratu nosio, a bilo

je omotano papirom, na kojem je bila geografska karta čitave zemlje.

»Ove molitve, što ih na srcu nosim, želio bih opetovati na svaki kucaj srca.

Za one koji su u smrtnoj borbi. O Preslatko Srce Isusovo, ti si mi dalo materinsko srce i žarku ljubav, jaču od smrti i pakla, prema umirućima i dušama u čistilištu. Čuj moju molitvu. Ja se žrtvujem kao neprekidna žrtva, jarac grijeha, janje za pomirenje, spreman da budem bačen u more kao Jona za siromašne, koji su na smrtnom času. Pripravan sam da podnesem sve muke paklene, izuzevši grijeh, sve nutarnje borbe svetaca, sve muke i patnje mučenika, smrtnu borbu u Getsemani i muke na Kalvariji, trpljenja svih ljudi od Adama do zadnjega što će živjeti na zemlji, pokore svih pustinjaka i samostanaca i sve boli, što može iznaći pravednost Božja i sastaviti u jednom stvorenju, za sve, koji su danas na umoru, i za svakoga napose, i to sve do sudnjega dana pa i kroz čitavu vječnost. Prikazujem ti sve svoje zasluge, sve svoje boli, sva svoja djela, sadašnja, prošla i buduća, u jedinstvu sa tvojim zaslugama i sa tvojom

Krvlju, da podijeliš savršeno pokajanje svima, koji su u smrtnoj borbi...«

Naučimo se od Don Bosca i Don Beltramia, da i mi radimo i trpimo prema našem stanju za spasenje duša, napose za one, koji vojuju zadnju borbu.

POGLAVLJE DVADESET I ŠESTO

Vježbanje u savršenosti.

Razmatranje o velikim i dragocjenim koristima, što ih apoštolstvo za umiruće donosi onima, koji ga vrše, bit će krunom svima do sada iznesenim razlozima i novim poticalom našoj dobroj volji. Pogledajmo plodove svetosti, što ih odatle možemo crpsti za sebe cio svoj život.

Svi smo obvezani, makar u raznim stupnjevima, da težimo za savršenošću, jer Isus u Propovijedi na gori govori svima bez razlike: »Budite savršeni, kao što je savršen otac vaš na nebesima« (Mt. 5, 48). Sv. Pavao stavlja na srce svima vjernicima, neka budu sveti: »Jer ovo je volja Božja: vaše posvećenje« (1. Sol. 4, 3). Svi se moramo čuvati grijeha

smrtnoga i grijeha lakoga hotičnoga, svi se moramo vježbati u kršćanskim krjepostima, ako hoćemo da dobijemo vječnu nagradu.

Knjige za nutarnji život donose nam obilatih sredstava, kako da težimo za savršenstvom, mi ćemo se ovdje ograničiti na to, da promotrimo, kako je ova naša pobožnost izvrsna škola za krjepostan život.

»Bez vjere nije moguće Bogu omiljeti« (Hebr. 11. 6) i, dosljedno, spasiti se. Ali ova bogoslovska krjepost, temelj i korijen svima ostalim krjepostima, duboko će zaći i u našu pamet i u naše srce, ako smo neprestano zabavljeni razmatranjem o vječnim istinama. Nekoć je jadikovao prorok Jeremija, gledajuć strašno opustošenu zemlju, jer nikoga nije bilo, koji bi to k srcu uzeo (Jer. 12, 11), no u školi, gdje se uvijek govori o zadnjim stvarima, postat ćemo bez dvojbe oni pravednici, što iz vjere živu (Hebr. 10, 38), obuzet će nas groza i strah pred grijehom, koji jedini odvraća od zadnje svrhe i strovaljuje u pakao; u svijetlu vječnosti vidjet ćemo, kako su upravo ništa ove stvari ovdje, te ćemo lako svoje srce od njih otrgnuti.

Zajedno sa vjerom u srcu našem ojačat će njezina sestra, nada ili ufanje, jer će nam upiruć u Boga i nebo kazati, da stoji pripravno mjesto u nebesima i za nas, koji smo revnovali za slavu Božju i za spasenje duša. »Po nadi smo spaseni« (Rim. 8, 24). Imat ćemo zalog vječnoga života, jer su za nas ona veličajna dobra, što ih vjera obećaje.

Dosta je samo napomenuti, da ova pobožnost neprekidno podgrijava ljubav, taj vrhunac savršenstva, kraljicu svih krjeposti. »Revnost je — veli sv. Augustin — učinak ljubavi«, ljubavi prema Bogu i prema bližnjemu, i što smo revniji za slavu Božju i za spasenje bližnjega, to će biti žarkiji plameni ljubavi, što će se dizati iz našega srca.

Duhovni život, znadu to svi, čuva se i razvija molitvom, samozatajom, čestim primanjem sv. Sakramenata i tačnim izvršivanjem dužnosti svojega staleža. A eto uvidjeli smo, da one pobožnosti i sredstva za savršenstvo jesu ujedno najbolje pobožnosti i najbolja sredstva i apoštostvu oko spasenja umirućih. Naš će dakle cio život biti neprekidna molitva, kako i traži Evanđelje (Lk.

18, 11), a ustrajno moleći osiguravamo svoj vječni spas. Oni česti čini svladavanja sama sebe, ono prikazanje svih naših djela i patnja u zadovoljštinu za grijehe onih, koji su u smrtnoj borbi, u prvom će redu i najviše doprinijeti, da mi zadovoljimo za vlastite grijehe. Česta sv. Pričest i prije nje sv. Ispovijed jačat će u našim dušama život milosti, štovanje Presv. Srca, Bl. Gospe i sv. Josipa bit će izvorom svake vrsti blagoslova i sigurnim zalogom preodređenja.

Dodajmo napokon, da ovo apoštolstvo ima manje pogibelji nego li apoštolstvo riječi i djela, jer se razvija u tajnosti daleko od ljudskih očiju, samo pred Bogom, i tako je očuvano od napasti taštine.

Blagoslovljena neka je pobožnost, koja uključuje sve ostale, koja svima daje poriva i svime se poslužuje, da postigne svoju svrhu. Po njoj ćemo doslovno ispuniti savjet knjige »Nasljeduj Krista«: Undique captare profectum — od svakud vaditi korist, jer ćemo se svačim poslužiti, da spasimo duše, sve ćemo okrenuti u tajanstvenu hranu, i ono, što su stari ludo iščekivali od alkemije, mi ćemo

zaista postići, pretvarajući svaki naš čin u zlato i biser za nebo.

Primjer.

Sv. Ivan Vianney, župnik Arsa († 1859.).

O. Monnin, glavni životopisac župnika Arsa, kaže: »Nije moguće iskazati, koliko je sv. Ivanu Vianney-u bilo na srcu spasenje duša. Može se reći, da je neprekidno uzdisao nad njihovom propašću. Čulo ga se često, gdje govori iz duboko tužna srca: Kolika je to žalost gledati duše, koje su toliko muke stajale Gospodina, gdje se za uvijek gube! Ništa ne boli toliko Srce Isusovo, koliko pogled na sve svoje boli, što su bez koristi za tolike i tolike. Molimo se dakle za obraćenje grješnika; to je najljepša i najkorisnija molitva, jer pravednici su na putu u nebu, duše u čistilištu sigurne su za nebo, ali siromašni grješnici! Siromašni grješnici! Neki su na tezulji pravednosti Božje u neizvjesnosti, jedan Oče naš i jedna Zdravo Marija mogla bi ih spasiti... Koliko duša možemo obratiti našim molitvama! Koji jednu dušu odvuče od pakla, spasava ovu a i svoju dušu. Sve su

pobožnosti dobre, ali ova je najbolja. Jednom je sv. Franjo Asiški molio: Gospodine, imaj milosrđe sa jadnim grješnicima. — Gospodin mu se javi i reče: Franjo, tvoja je volja mojoj jednaka. Pripravan sam da ti dam sve, što ištеš.

Možemo se na žrtvu za obraćenje grješnika prikazati kroz osam ili petnaest dana. Trpiš zimu ili vrućinu; odrečeš se pogleda na koji predmet, jednog ugodnog posjeta, činiš devetnicu, slušaš sv. Misu svake nedjelje na tu nakanu, osobito u gradu, gdje je to tako lako. Ima ih nažalost, koji ne će da učine ni stotinu koraka da dođu na Misu. Koji imaju sreću, da se češće pričešćuju, mogu činiti devetnicu sv. Pričesti. Na taj način i mnogo se doprinosi slavi Božjoj i dobiva se obilje milosti.«

»Gospodine župniče — upita jedan misionar svetoga župnika —, kad bi Vam Gospodin predložio: ili odmah u nebo, ili ostati na zemlji i raditi za spasenje grješnika, šta biste izabrali?«

»Mislim, da bih ovdje ostao.«

»Je li moguće! Svecima je tako lijepo u nebu! Nemaju više napasti, nemaju više nevolja...«

Na to odgovori svetac sa anđeoskim smiješkom: »Istina je; ali sveci živu od rente, i više ne mogu kao mi proslaviti Boga radom, patnjama, žrtvama za spasenje duša.«

»Pa biste ostali na zemlji do konca svijeta?«

»Da, ostao bih!«

»Onda biste dugo imali živjeti, i ustajali bi vazda tako rano?«

»Dakako, u pola noći! Ne bojim se rada... Bio bi najsretniji među ljudima, da mi nije misli, da ću jednom morati stajati pred sudom Božjim sa siromašnim životom jednoga župnika.«

To reče, i obliše ga suze. A valja spomenuti, dok je to svetac govorio, život mu je bio pravo mučeništvo. Da ne govorimo o pokorničkim djelima, što ih je sebi zadavao, njegov noćni počinak trajao bi jedva dva sata; ostalo vrijeme gotovo sve bi posvetio slušanju sv. Ispovijedi, dnevno oko 18 sati. Oko 80.000 hodočasnika bi svake godine dola-

zilo u Ars, da vidi velikog čudotvorca 19. vijeka.

Jedan, koji ga vrlo dobro poznavao, rekao je, da se nikada ne će znati, kakve si je izvanredne trapnje zadavao i kakvom bi se mučeništvu podvrgavao ovaj sveti svećenik za obraćenje grješnika. Isti nam je sačuvao i ove riječi, što ih je čuo iz svečevih usta: »Ne znam, je li doista bio glas, što sam čuo, ili je bio san; bilo što mu drago, ja sam se digao. Taj glas mi dakle reče, da je osloboditi jednu dušu od grijeha Bogu ugodnije djelo od ne znam kakve žrtve«.

Iscrpljen tolikim naporima ode sveti župnik 4. kolovoza 1859. u nebo u svojoj 73. godini. Pijo X. proglasio ga je blaženim u siječnju 1905., a Pijo XI. proglasio ga je svecem u svibnju svete jubilejske godine, 1925.

POGLAVLJE DVADESET I SEDMO.

U naš čas.

Svaki je ljudski život u tijeku vijekova kao jedan blijesak. Još nekoliko godina, od kojih jedna drugu goni, i sve na zemlji bit će

za nas svršeno. »Danas jesmo, sutra nijesmo«. »Danas rumen, sutra zemlje grumen«.

O kad bismo onako bili sigurni, da ćemo dobro umrijeti, kao što smo sigurni, da ćemo umrijeti. O strahovito i tjeskobno pitanje preodređenja, koje je uznemirivalo srce najvećih svetaca! Drhtao je O. Segneri i sav u strahu pitao je svoga ispovjednika: »Oče, hoću li se spasiti?« Drhtao je sv. Andrija Avellino i plakao govoreći: »Tko zna, hoću li se spasiti!« Ta ista misao tako je mučila sv. Alojzija Bertrando, da bi noću iskočio s postelje vičući: »I tko zna, da ne ću biti osuđen!« Sv. Alfonzo Ligori, koji donosi ove primjere, bio je također tako prožet važnošću svete smrti, da je u svojim molitvama uvijek molio uz ljubav prema Isusu i Mariji ujedno dar ustrajnosti do konca. Sv. Augustin govorio bi svojem puku: »Vi se bojite, braćo, ali i ja se bojim kao i vi. Prošao sam svete knjige, i nijesam našao ništa, što bi me straha lišilo.« Sv. Jeronim sakrio se u najdivljiju samoću i bio drug zvijerima i škorpionima; svaki dan je svoje od pokore isušeno lice kvasio suzama; svaki dan je ječala njegova

spilja od uzdisaja, i s kamenom u ruci tukao bi se do krvi u prsa. Zašto? Iz straha pred vječnom osudom.

Za sve je dobar strah pred paklom, ali Bog hoće, da ga umanjimo pouzdanjem u njegovu neizmjernu dobrotu, dapače stavio nam je na raspolaganje nekoja sredstva, koja nam, ako se njima dobro služimo, osiguravaju nebesku slavu, a prvo od tih sredstava jest revnost oko spasavanja duša.

Malo je istina vjerskih, koje bi se temeljile na tako obilnim riječima sv. Pisma Staroga i Novoga Zavjeta. »Blago milosrdnima, jer će milosrdnost postići« (Mt. 5, 7). Eto bosjede Mudrosti Utjelovljene, koja u sebi sadržaje sve ostalo. Što budemo činili za našega bližnjega, bit će učinjeno i nama. Ako u sebi gojimo živu samilost prema onima, koji su na samrti, naći će se jednoga dana, koji će imati samilosti prema nama; ako naše molitve njima u korist podvostručimo, bit će ih, koji će se za nas moliti u našoj smrtnoj borbi. Ako isprosimo obraćenje mnogim grješnicima na umoru, možemo se temeljito nadati, da će ih biti, koji će isprositi i nama

obraćenje u zadnjem času, ako nam obraćenje bude potrebito. Bogu je tako lako učiniti, da se mi savršeno pokajemo, ili da nam pošalje svećenika na smrtnom času. Ako pravednicima pomognemo, da sveto preminu, imamo gotovo neprevarljivu garanciju, da će i naša smrt biti sveta.

O. Déclas, Marista, čiju smo revnost za obraćenje grješnika već čuli, čitav je život izvanredno trpio od straha pred sudom Božjim. Ali njegova smrtna borba bila je ojačana i osladena, da bi mu čovjek zavidio. Umro je pri potpuno bistroj pameti, a istodobno sa nepokolebljivim pouzdanjem. Čovjek bi mislio, da su ga sve duše, koje njemu zahvaljuju svoje vječno spasenje, branile od njegova običajnog strahovanja te mu dale jedan dio svoga blaženstva.

Tješio se je trpljivi Job blagoslovom, što mu je dolazio od onih, koje je on na samrti pomogao (Job 29, 13), pa se i mi moramo tješiti mišlju na zahvalnost onih duša, koje se po nama budu spasile. Kao što je mladi Tobija vrativši se sretno s putovanja molio oca, da na pola razdijeli blago sa pratiocem,

jer ga je obranio od nemani, što ga htjela progutati (Tob. 12), tako će i naši nekad štićenici postati naši zaštitnici i uzeti nas u obranu protiv nasrtaja paklenoga zmaja, što će ih na nas poduzimati u času smrti, pa će s nama dijeliti vječno blaženstvo.

»Jesi li spasio dušu? — više oduševljeno sv. Augustin. — Onda si preodredio svoju!« Sv. Jakob Apoštol ide dalje pa uvjerava, da će onaj, koji obrati grješnika, osim spasenja njegove duše pokriti i svoje grijehe, bili ne znam kako brojni (Jak. 5, 20).

Daleko dakle pretjerani strah gledom na naše preodredenje. Raditi i spasavati druge najbolji je način spasavanja samoga sebe. Što više duša pošaljemo u raj, to će biti više razloga vjerovatnosti, dapače moralne sigurnosti, da ćemo se i mi spasiti.

Primjer.

Sv. Andrija Avellino († 1609.).

Rodio se u kraljevini Napuljskoj godine 1521. Učio je najprije građansko pravo. Jednoga dan pri obrani u nekoj parnici izmakne mu jedna manja laž. Kod kuće se namjeri iza toga

na riječi u sv. Pismu: »Usta, koja lažu, ubijaju dušu.« Na to ga spopadne tolika bol radi one laži, da je odmah ostavio odvjetnički stalež i posvetio se savršenijem životu stupivši među Teatince.

Njegov redovnički život bio je neprekidno napredovanje u krjepostima. Čitavo vrijeme, što mu je ostajalo slobodno iza staleških i redovničkih propisa, molio bi i radio za spasenje duša. Napulj i okolišna mjesta bili su glavno polje njegove herojske revnosti, koju je Gospodin često čudesima nagrađivao.

Jedne noći, dok je bjesnila oluja i kiša pljuštila kao iz kabla, vraćao se Andrija kući od pohoda jednog bolesnika, kojemu je podijelio zadnju okrepu vjere. Vjetar je brzo utrnuo slabu svjetiljku, kojom su pratioci osvjetljivali stazu, i tako ne mogoše naći puta, kad gle, iz tijela svećeva najednom izađoše neke tajanstvene zrake, koje su im ravnale koracima. I drugo čudo učini Bog, da su naime svi potpuno suhi prošli kroz onaj pljusak. Tako je Bog očitovao ne samo svetost Andrijinu, nego i to, kako mu je mio ovaj herojski čin ljubavi prema bolesniku na smrtnom času.

Slično se dogodilo od prilike dva vijeka kasnije s jednim drugim iz kraljevine Napuljske, sa časnim Justinom de Jacobis, koji je umro u Abesiniji 1860. kao apoštolski vikar. Jedne zimske večeri pozvaše ga k ocu jednoga subrata, koji je ležao teško bolestan. On odmah pođe ne obaziruć se na daljinu i nepogodu vremena. Najednom se svjetiljka ugasi, a bez svijetla nikuda dalje. No gle, osoba časnoga sluge Božjega od jednoć postade sjajna, i tako je on sa svojom pratnjom mogao ići nekoliko milja daleko do stana bolesnikova.

Smrt sv. Andrije, a umro je u dobroj starosti od 88 godina, poučna je za sve, da vide, šta sve čini sotona, da za uvijek upropasti duše, osobito kad su u smrtnoj borbi.

Jednoga jutra počne služiti sv. Misu s običnim svojim žarom. Izgovorivši po treći put: Introibo ad altare Dei, udari ga kap i pao bi na zemlju, da mu poslužitelji nijesu pritekli u pomoć. Kad su ga donijeli u njegovu sobu, primi sv. Sakramente pri potpunoj svijesti, premda je bio teško bolestan.

Ali Bog je bio sačuvao za svoga slugu zadnji žestoki boj, prije nego će ga pozvati na nagradu u nebo.

Pripovijedaju njegovi životopisci, da je malo pred smrt nadošla jedna čitava vojska demona, da ga napastuje. Lice svečevo najprije se nadulo i onda oteglo pa je postalo crno od unutarnje tjeskobe i straha; sav je drhtao i udarao oko sebe, iz očiju mu navališe potoci suza; glava mu se strašno tresla: to su bili jasni znakovi borbe, koju je imao izdržati sa paklenim neprijateljima. Nazočni, i prestrašeni i ganuti, videći da jedan svetac tako umire, podvostručiše svoje molitve, a tješili su se opazivši, kako svetac drži uprte oči u jednu sliku Bl. Gospe, i sjećajući se, kako je on za života unaprijed kazao, kakvu će imati zadnju borbu, te da ga Marija ne će ostaviti. I doista, borbe nestade. Svetac je jednako držao svoje oči na slici Gospinoj, i pobožno naklonivši glavu, kao da pozdravlja i zahvaljuje svojoj nebeskoj Zaštitnici, blago ispusti dušu. U isti čas jedna redovnica kapucinka na svom smrtnom času reče sestrama, što su oko nje bile: »Izmolite Zdravo Mariju, umro je jedan svetac!«

Štovanje sv. Andrije osobito je živo u Rimu i u južnoj Italiji, gdje ga vjernici zazivlju kao zaštitnika proti nenadanoj i nepripravnoj smrti.

I mi izručimo njegovu moćnom zagovoru duše, što naglo prelaze u vječnost.

POGLAVLJE DVADESET I OSMO.

Vječna nagrada.

K velikim koristima, što nam ih u životu i na smrti donosi apoštolstvo za one, koji su u smrtnoj borbi, treba nadodati nagradu, što nas čeka u nebu. Istina, mi malo znamo o neiskazanoj plaći, što ju je Bog pripravio slugama svojim, ali sv. Pismo ipak nedvojbeno govori o posebnom stupnju slave, što će ju dobiti oni, koji budu suradivali s Bogom pri spasavanju duša.

Stvoritelj je mogao tražiti od nas, da mu služimo, a da nam ne obeća nikakve nagrade, ali je volio, da nas potakne na vjernu mu službu nadom u divnu nagradu na temelju svojih neprevarljivih riječi. Otvorimo dakle srce najružičastijim nadama: Bog to želi, dapače to izričito traži, jer nam je ufanje potrebito za naše spasenje: »Koji se približava Bogu, treba da vjeruje, da on jest, i da nagrađuje one, koji ga traže« (Hebr. 11, 6). Takovim je on htio učiniti naše srce; i obećaje, da će udo-

voljiti njegovu pozivu: »Ja ću ih vući ljudskim vezama« (Os. 11, 4), to jest mojim dobročinstvima i mojom ljubavlju, jer znam, da te veze mogu osvojiti srce i potaknuti ga na dobro.

Dok nam Bog preporuča, da revnujemo za spasenje onih, koji su na smrtnom času, kao da nam upravlja riječi, što ih je kći Faraonova kazala majci maloga Mojsije: »Uzmi ovo dijete i odhrani mi ga, i ja ću ti dati tvoju plaću« (2. Mojs. 2, 9); ili riječi, što ih je dobri Samaritanac rekao gostioničaru povjeravajući mu jednoga ranjenika, što su ga razbojnici opljačkali i izranili: »Brini se za njega, i što povrh ovoga izdaš, dat ću ti« (Lk. 10, 35). Mali Mojsija, izbavljen iz valova Nila i ralja krokodila, nesretni Židov, što je na putu u Jerihon ostao bez išta, na pola mrtav, prilika su duša onih grješnika na samrtnoj postelji: istom što nijesu pale u ponor pakleni, da ih proguta zmaj, lišeni su milosti posvećujuće i posuti duhovnim ranama. Dakle i mi ćemo dobiti obilatu plaću za brigu, koju budemo imali pri spasavanju od vječne smrti našega bližnjega, koji je u smrtnoj borbi.

Sv. Pismo uspoređuje Svece zvijezdama na svodu nebeskom; ali kako su zvijezde jedna od druge rastavile sjajnošću i veličinom, tako će se i veliki izbavitelji duša razlikovati od ostalih svetaca vijencem slave napose sjajnim, i sjedit će na prijestoljima posebnim kao Apoštoli. Sv. Grgur Veliki tvrdi, da će dotičnomu s toliko kruna biti okrunjena glava, koliko duša bude za nebo predobio; naši nekad štićenici, u zahvalu za našu ljubav, predat će nam palme, što su ih na času smrti ustrgli, a mi ćemo ih onda kao ono dvadeset i četiri starca u Otkrivenju (4, 10) odnijeti pred prijestolje Višnjega, koji, dok kruni izabrane, kruni sama sebe, kako govori sv. Augustin.

O, tisuću puta blažen dan, kad će naša duša kidajući okove vremena odletjeti prema vječnosti! Doći će nam u susret stotine i tisuće duša, što smo ih spasili. Isus će nam, kao Vječni Pastir, pokazati svoje milo i sjajno lice. »Ustani — reći će nam — o vjerna dušo, rasvijetli se, jer je došla svjetlost tvoja i slava je Gospodnja sinula nad tobom... Digni naokolo oči svoje i gledaj: svi ovi sastali su se, dolaze tebi, tvoji sinovi dolaze iz daleka i kćeri tvoje

ustaju s krajeva zemlje. Ti ćeš vidjeti tada... i srce tvoje će se diviti i raširiti« (Is. 60, 1. 4. 5.). »Sjajit ćeš se sjajnom svjetlošću... ti ćeš se pako radovati nad svojom djecom, jer će svi biti blagoslovljeni i sastat će se pred Gospodinom« (Tob. 13, 13—17.). »Digni se, žuri se, prijateljice moja... dođi. Zima je prošla (tvoga zemaljskog putovanja i patnja), već cvijetovi niču (što si ih na zemlji sabrala i što sada rese nebeski vrt)... dođi, da budeš okrunjena!« (Pj. n. pj. 2, 10—12; 4, 8.).

Takav će biti ulaz u nebo velikih apoštola molitve i patnja; tu je opisana, iako blijedo i daleko od istine, nagrada što ih čeka. Ta je nada podržavala prve Apoštole i milione mučenika; od te nade žive i danas oko 75.000 misionara razasutih po nevjerničkom svijetu, ti dragovoljni zatočnici iz ljubavi prema Bogu i bližnjemu.

Neka ova ista nada potakne i podržaje sve čitatelje ovih redaka, koji su u sebi oćutjeli plamen i želju, da rade oko spasenja grješnika na smrtnoj postelji.

Primjer.

Monsignore de Ségur († 1881.).

Ovaj odlični pariški prelat, veliki sluga Božji, prema riječima sv. Ivana župnika Arsa, uza svu svoju tjelesnu šljepoću vidio je stvari duše jasnije, nego što mi tjelesnim očima gledamo stvari oko nas; među priprostima i radnicima, kojima je posvetio velik dio svoga rada, nije mogao zaboraviti bijednih bolesnika po bolnicama, naročito onih, koji su bili na umoru. Prvi njegov duhovni plijen, predznak neizbrojenih drugih, bio je upravo među ovakima, kad je istom u svojoj dvadesetoj godini i jošte svjetovnjak pošao putem da obraća.

Dok je jednoga dana posjećao bolnicu Necker, reče mu jedna stara sestra bolničarka: »Idite k br. 39; tu leži čovjek tridesetih godina, sušičav u najvišem stupnju, umrijet će u tri dana. Niti ja niti duhovnik nijesmo mogli ništa postići; valjda će i Vas otpremiti; ali kad se radi o spasenju jedne duše, treba učiniti sve«.

»O, dobra sestro, ako me potjera, ja ću jednostavno otići, nije to veliko zlo. Izmolite

samo jednu Zdravo Mariju za onoga siromaha, dok ja budem kod njega«.

Mladi Gaston de Ségur ide od kreveta do kreveta i dođe do onoga bolesnika. Bio je kost i koža, izgledao je kao smrt. Pita ga, kako mu je, ali nema odgovora. »Trpite li sada mnogo, dobri čovječe? Bih li Vam u čemu mogao pomoći?...« I opet šutnja.

Bolesnikovo oko bivalo je sve oštrije, i kao da mu je na jezik već bila došla neka pogrdna riječ, kad mladomu posjetiocu sinu jedna misao.

»Dragi prijatelju, jeste li Vi dobro obavili prvu svoju sv. Pričest?« upita bolesnika. Takovo pitanje kao da ga je svega potreslo; izraz lica mu se promijeni, i slabim glasom odgovori: »Da, gospodine, dobro sam obavio svoju prvu sv. Pričest«. — »Pa dobro, preuzme riječ Gastone, onda ste bili sretan.« — »Da, gospodine«, odvrati bolesnik ganut, a dvije krupne suze potekoše mu niz obraze. — »A s kojeg ste razloga bili sretan, ako ne, jer ste bili čist i nevin, ljubili ste i bojali ste se Boga kao dobar kršćanin? To zadovoljstvo možete opet naći, jer je Gospodin uvijek isti«. Bole-

snik je i dalje plakao. »Zar ne, dodade Gastone, Vi biste se ispovjedili?« — »Da, gospodine«, odvrati jadnik podignuvši se, da zagrli svoga tješitelja. Ovaj mu to dopusti, zatim ga malo pouči i pripravi na sv. Sakramente i pohiti k sestri, da joj ispriča neočekivani uspjeh svoga posjeta.

Koliko je sličnih slučajeva imao ovaj sveti svećenik! Medu ovima znamenito je obraćenje jednoga umjetnika iz Švedske, koji je bio došao u Paris da steče blaga i slave, ali je pao u bijedu i bolest te ležao u jednoj bijednoj sobici. Bio je rodom protestant, a po životu, moglo se reći poganin, jer ništa nije imao od kršćanstva.

Njegovo obraćenje sretno je bilo započelo po jednoj mladoj bolničarki, koja je svojim lijepim riječima i nježnom podvorbom bila postigla, da je stavio o vrat medaljicu Bezgrješne Djevice, da je molio molitvu »Spomeni se« i pristao, da ga posjeti svećenik, ali uz uvjet, da ne govori o vjeri.

Providnost se poslužila baš svećenikom de Ségur-om, da okruni ovo djelo. Njegova prevelika dobrota davala mu stotinu načina, da

osvoji ovo srce, a onda i pamet i volju. Poduči ga, krsti ga uz uvjet, ako nije kršten, dade mu druge sv. Sakramente i sredi ga u duši tako, da je s radošću umro noseći na duši krsnu nevinost.

Monsignore de Ségur pripovijedajući ovaj događaj nikada nije htio spomenuti osobni utisak, što ga je na bolesnika učinila njegova dobrota i svetost. Ovaj umjetnik, pred svoju smrt zahvaljujuć bolničarki, koja ga je dvorila, reče joj pun čuvstva: »Dobra moja sestro, nijeste mi poslali čovjeka nego andela. Ovaj mladi svećenik ulijeva počitanje; ne možeš ga gledati, a da ne vidiš Boga u njemu«.

Blago svećeniku, koji je tako pun Boga, da zaslužuje pohvalu, kakvu je onaj švedski umjetnik dao o svećeniku De Ségur-u. Kako li će biti obilat plijen njegove pastirske službe!

POGLAVLJE DVADESET I DEVETO.

Kako ćeš pomoći onima, koji su na umoru?

Može se desiti svakomu, a valjda se već svima i desilo, da su morali biti uz umirućega. Dapače, dobri kršćani znadu, da je posjet bo-

lesnika djelo milosrđa, i da će Isus Krist na sudnjem danu nagraditi sve, što učinimo najmanjem od onih, kao da smo njemu učinili; stoga oni rado prihvaćaju prigodu, da iskažu ljubav bolesnim rodacima, prijateljima i znancima. Duh Sveti opominje nas: »Neka ti nije mučno posjetiti bolesnika, jer ćeš tako jačati u ljubavi« (Crkv. 7, 39.). Kako može reći, da su mu na srcu jadnici na umoru od svakoga dana, onaj, koji ne mari da posjeti ili pomogne susjeda, što je blizu smrti?

Bit će dakle korisno, ako donesemo nekoliko praktičnih naputaka za svjetovne osobe; svećenici, koji su dužni da budu uz smrtnu postelju, neka se drže svoga Obrednika i pastirskog bogoslovlja.

Prvi savjet daje nam sv. Jakov Apoštol: »Ako je tko među vama bolestan, neka zove svećenike Crkve, i oni neka nad njim mole i mažu ga uljem u ime Gospodinovo; molitva vjere spasit će bolesnika, Gospodin će ga pridignuti, i ako je u grijesima, bit će mu oprošteni« (Jak. 5, 14—15.). Protumačimo kratko ovu zapovijed Apoštolovu.

Svećenika treba zvati, kad je bolest pogibeljna, a to se može znati ili po sudu liječnika ili iz iskustva, a ne valja čekati, dok bolesniku nastupi zadnji čas, ili dok bolesnik sam zaište sv. Sakramente. Treba naime znati, da se općenito govoreći bolesnici varaju gledom na težinu bolesti ili blizinu smrti; stoga spada na njihovu okolinu, da ih razborito i s dobrohotnom ljubavlju podsjete. Revnost je domišljata. Poslužit će se blizim kojim blagdanom, da bolesnik primi sv. Pričest; može se govoriti o učincima sv. Sakramenata, što ih imaju i na tijelo bolesnika, ako ih dostojno prime, dok još ima nade; mogu se navesti i primjeri, gdje su osobe već na pragu vječnosti po sv. Sakramentima opet zdravlje zadobile. I doista, priznaju i liječnici, da duševni mir, taj plod očišćene savjesti po Sakramentima, doprinosi puno, da se smire tjelesne i duševne sile, a pospješuje učinke ljekarijama.

Neka se ne govori, da će uznemiriti bolesnika, ako ga se podsjeti na sv. Popudbinu i sv. Ulje. Ne ćemo zanijekati, da može obuzeti, a koji put i obuzme zaista bolesnika neko čuvstvo uzbuđenosti, ali to obično traje nekoliko

časaka, a onda nastupi mir i odanost u volju Božju. Zar ćemo dakle, da uklonimo od bolesnika uzbuđenost od nekoliko časaka, izložiti ga pogibelji, da nastupi sudbonosni put u vječnost bez okrepe Sakramenata? S kakvom ćemo savjesti staviti na kocku spas njegove duše? Je li to samilost? Nije li to naprotiv okrutnost? Ima se srca upozoriti bolesnika, neka načini oporuku! Pa zašto onda da ga se ne opomene, neka puno znamenitije stvari duše stavi u red! Kad budemo vidjeli, da je naš savjet sretno izvršen, onda ćemo moći kazati sa sv. Pavlom Apoštolom: »I ako sam vas ožalostio... nije mi žao... dapače mi je drago, ne što ste bili ožalošćeni, nego što ste se ožalostili za pokoru« (2. Kor. 7, 8. 9.). A svakako će nam se sam bolesnik prvi zahvaliti, da nas poslije blagosivlje u nebu. — O lažne li ljubavi i okrutne li samilosti! Koliko je koristi od nje izvukao demon, da upropasti duše! U ovom slučaju može se reći, da su ukućani najveći neprijatelji čovjeku (Mt. 10, 36.).

Vrlo je dobro, ako pred bolesnikom molimo kratke strjelovite molitvice, osobito one, koje

oživljuju vjeru, pouzdanje u Boga i nadu u nebo, savršenu ljubav, savršeno pokajanje za grijehe, i ako ga potičemo, neka se posvema preda u volju Božju. S druge strane valja paziti, da bolesnika ne umaramo nepotrebnim riječima.

Dobro je izložiti oku bolesnikovu koju svetu sliku, na primjer sliku Majke Božje, sv. Josipa, bolesnikova imenjaka i zaštitnika, dati mu da poljubi križ, često ga poškropiti blagoslovljenom vodom, koja odgoni nečistoga duha.

Slijedeći primjer potvrđuje sve ovo, što je sada rečeno, a donijet će još koji dragocjeni naputak, da se pomognc bolesniku, osobito u redovničkim kućama.

Primjer.

Ivan Klaudio Colin († 1875.).

Među velikim slugama i štovateljima Marijinim, što su osvijetlili 19. vijek, bez dvojbe zaslužuje jedno od prvih mjesta Ivan Klaudije Colin, osnovatelj reda OO. Marista. Njegov dugi život od 85 godina bio je neprestani kucaj ljubavi prema Kraljici nebeskoj i neprekidno

nastojanje, da ju i drugi upoznaju, ljube i služe joj.

Iz najusrdnije ljubavi spram Djevice Marije naravski da je morala niknuti neumorna revnost oko spasenja duša i obraćenja grješnika; to su imale biti i glavne svrhe redu, što ga je on osnovao. Običavao bi govoriti, da je revnost bitno vezana s ljubavlju, i da se međusobno ne razlikuju, da je revnost vlastita krjepost svećenika, a napose Marista, koji moraju biti slični Apoštolima. »Dokle možemo raditi za spasenje duša, moramo raditi; to je najviša, najuzvišenija, najbožanstvenija služba. Bez oklijevanja kažem, nije primio milosti svećeništva, koji nema revnosti. Kako je to moguće, gledati dušu kako propada, a ne potrčati joj u pomoć!«

Govoreći o bolesnicima preporučivao je, neka se o njima najveća briga vodi, te nijedan ne umre bez sv. Sakramenata, pa je gotovo plačući pripovijedao događaj, koji se njemu zbio: »Sjećam se, dok sam bio pomoćnik župnika, da je jedan moj pokornik, dječak od kojih 12 godina, teško obolio. Često sam ga pohađao, a kad sam jednom opazio, da mu se

stanje pogoršalo, zamolim njegove roditelje, neka me puste, da ja probdijem noć uz bolesnika. To mi nijesu dozvolili, i dječak je umro. Ja sam isti čas na izvanredan način saznao za njegovu smrt. To je bio zadnji pozdrav i zahvala one duše«.

U pravilima, što ih je dao svome redu, i o kojima je često sve do svoje smrti tvrdio, da ih je primio odozgor, govori u više navrata o dužnostima Marista, da revnuju za spas duša. »Kada se radi o grješnicima, naročito o najokorjelijima, neka se na sve moguće načine pobrinu, da ih izmire s Bogom, ne štedeći vremena niti se bojeći kakovih teškoća«. — »Dostojno je njihova zvanja, a milo je Bogu i Bl. Djevici, ako se na sve moguće načine dadu po primjeru Božanskoga Pastira na obraćanje grješnika i žarko se mole, neka se povrate k Bogu. Neka imaju na pameti, da preporuče grješnike Isusu Kristu i njegovoj Presvetoj Majci, dok se zahvaljuju iza sv. Mise ili iza sv. Pričesti, neka za njih svaki dan izmole koju molitvu na čast Presv. Srca Isusova i Prečistoga Srca Marijina, a srijedom neka za njih prikažu sve čine toga dana«.

Jedan posebni članak sa pet tačaka, pun ljubavi, govori o skrbi Marista, što ju moraju imati prema svojoj bolesnoj braći redovničkoj, naročito ako je nastupila smrtna borba. Evo nekoliko crta, koje mogu kao ravnalo služiti poglavarima drugih redovničkih kuća.

»Kad se bolest pogoršava i približava smrt, neka se sjeti poglavar, da je on otac bolesniku i stoga mora veću mu brigu posvetiti. Neka ga češće posjeti, neka ga hrabri, neka ga podiže; ukratko, neka se zauzme svom očinskom ljubavlju za bolesnika i gledom na dušu i gledom na tijelo. Neka sve ukućane potakne, da se iz sve duše mole za bolesnika, a nadasve neka ne zaboravi tešku svoju dužnost, da upozori bolesnika i pripravi na smrt po sv. Sakramentima. Bolesnik pako od svoje strane neka što prije odano izvrši očinske naputke. — Prema onima, koji su već u agoniji, neka se sve upotrijebi, da umru u cjelovu Gospodinovu; svaki dakle neka se trsi da se moli za umirućega brata Bl. Djevici, sv. Josipu i sv. Anđelima...«

Primivši sv. Sakramente i obnovivši zavjete »neka se sjeti onaj na smrtnoj postelji, da je on žrtva prikazana i posvećena Bogu pod okri-

ljem svoje preslatke Majke Bl. Djevice, zajedno sa Isusom Kristom, koji je sebe na križu prikazao Bogu Ocu na ugodnu žrtvu za sve... Neka stoga pobudi pouzdanje u Boga po Isusu, Mariji i Josipu, neka osobito u srcu pobudi često želju da vidi Boga licem u lice i da ga uživa u nebu; uopće neka mu ne izbjegne ni najmanji dio cijene, što je sadržaje ova zadnja žrtva«.

Kad je dao tako očinske i spasonosne savjete, nije drugačije ni moglo biti, nego da on sam sveto umre. Poniznom osnovatelju Družbe Marijine ugasio se život obilat godinama i zaslugama, 15. studenoga 1875. u samoći Neylière (kod Lyona) »kao svjetiljka, koja je potrošila sve ulje za Boga rasvjetljujući svetište«.

POGLAVLJE TRIDESETO.

Budite pripravni!

Pošto smo razmotrili sredstva, kako da pomognemo bližnjega, da dobro umre, bio on blizu ili daleko, nalaže nam razboritost, da se za sebe pobrinemo, te nam oni na smrtnoj postelji ne uzmognu reći: »Liječniče, pomozi

samome sebi!« (Lk. 4, 23.); ti, koji nosiš na srcu spas naše duše, gledaj ponajprije na svoju vlastitu!

Istina je, kako smo vidjeli, samo apoštolstvo molitve za one, koji su na samrti, po sebi je izvrsno sredstvo i za nas, da dobro umremo; ipak dobro je od vremena do vremena posvetiti neki dio molitava i prositi samomu sebi dobru smrt te upraviti na tu prvotnu svrhu sve pobožnosti i dobra djela, barem jednom na mjesec za mjesečne sabranosti.

Budite pripravni! To je prva, ozbiljna opomena, koju nam daje Isus Krist: »Kad bi znao domaćin, u koju će uru doći tat, bdio bi dakako i ne bi dopustio, da mu u kuću provali; i vi budite pripravni, jer, u koji čas ni ne mislite, doći će Sin čovječji« (Lk. 12. 39. 40.).

Evo ovdje nekoliko pravila, kako ćemo dobro obaviti mjesečnu sabranost, to jest pripravu na smrt; spasonosno djelo ovo ne bi smio nijedan vjernik propustiti.

1. Na početku svakoga mjeseca izaberi jedan dan, u koji će ti biti najlakše sabrati se i baviti se samo duhovnim stvarima; prva nedjelja u mjesecu čini se da je najzgodniji dan

za to, a pogotovu za svjetovnjake, jer onda ne rade.

2. Uoči izabranog dana dobro je izmoliti pripravnu molitvu (na primjer Dodi Duše, Ave Maris stella, Zdravo Kraljice, ili Oče naš, Zdravo Marijo, Slava Ocu...), da nam Bog udijeli milost, te dobro obavimo duhovnu vježbu mjesečne sabranosti. Vcoma je dobro uzeti na se i koju tjelesnu pokoru.

3. Ujutro, čim se probudiš, pomisli, kao da ti je ovo zadnji dan života, i da ti govori Anđeo, kako je nekoć rekao prorok kralju Ezekiji: »Uredi svoju kuću, jer ćeš umrijeti i ne ćeš živjeti« (Is. 38, 1.). Ostani cio dan u dubokoj sabranosti i odluči, da ćeš sve obaviti, kao da ti je to zadnji čin u životu.

4. Preko dana, a najbolje odmah ujutro, obavi razmatranje barem od pola sata o kojoj vječnoj istini, na pr. o smrti, o sudu, o paklu, o nebu... Osobito je zgodno razmatrati o smrti.

5. Primi sv. Sakramente, t. j. ispovjedi se i pričesti. Ovo je najvažnija tačka u mjesečnoj sabranosti. Dobro je učiniti općenitu ispovijed od cijeloga života, ili od prošloga mjeseca,

kako već odredi ispovjednik. Pri ispitivanju savjesti valja ostati naročito kod glavne naše pogreške, da vidimo, jesmo li u nju više ili manje padali, ili kod dužnosti našega zvanja. Predoči sebi, kao da ti je ovo zadnja ispovijed u životu, i da ćeš odmah iza nje stupiti pred strašni sud Božji.

6. Primi sv. Pričest kao Popudbinu, to jest sa onim duševnim raspoloženjem, koje bi želio imati pri posljednjoj sv. Pričesti. Moli Isusa, Mariju, Josipa, Anđela Čuvara i svete zaštitnike, neka ne dopuste, te umreš bez sv. Sakramenata, i neka budu uza te na smrtnom času.

7. Preko dana drži se daleko od zabava i čisto svjetovnih razgovora; prisustvuj svetim obredima u crkvi s većim žarom, pohodi kojeg bolesnika, uredi svoju oporuku »dok si zdrav i potpuno pri svijesti«, kako svjetuje sv. Augustin. Veoma je dobro zamoliti koju pouzdanu osobu, da nas upozori na pogibelj smrtnu u slučaju teške bolesti, da se tako izbjegne smrt bez sv. Sakramenata.

8. Moli se naročito za sretnu smrt. Slijedeći dan prihvati se svojih posala sa novim žarom, kao da si došao od smrti na život.

»Blago slugi, koga nađe budna gospodar kad dođe. Zaista vam kažem, postavit će ga nad svojim imanjem« (Lk. 12, 43. 44.).

Primjer.

Marcelin Champagnat († 1840.)

Dok je Ivan Klaudio Colin udarao temelje Družbi Marijinoj, jedan od njegovih drugova, O. Marcelin Champagnat osnivao je Družbu Male Braće Marista, za poduku i odgoj siromašne djece po selima.

Istom što je bio zaređen i imenovan pomoćnikom u Lavallà (Loire), nosio je u pameti misao o osnutku reda, dok ga jedan žalostan događaj ne trže iz neizvjesnosti i neodlučnosti.

Jednoga dana bi pozvan k jednom bolesnom djetetu, i on pođe odmah. Prije nego će dijete ispovjediti, htio se osvjedočiti, da li znade najnužnije istine sv. vjere. Kako ga je zaboljelo, kad je vidio, ne samo da ne zna temeljnih istina, nego nije znalo ni da ima Bog. Sjedne dakle pokraj njega, pouči ga koliko je mogao i zatim ispovjedi. Pošto je s njime još koji put izmolio djelo ljubavi i pokajanja, ode da

pohodi drugoga bolesnika u susjedstvu. Poslije se povrati, da se propita za stanje djeteta; roditelji mu kazaše, da je dijete umrlo malo iza njegova odlaska. Dobri je svećenik zahvaljivao Bogu, što se ondje našao baš u dobar čas, ali pogibelj, u kojoj se jadno dijete nalazilo, tako ga je potresla, da je odlučio što prije osnovati Malu Braću.

Njegov životopisac govori o njemu: »Kad se radilo o bolesnicima, mogao si ga vidjeti, kako veselo prkosi tminama noći, štrašilu samotnih krajeva i pustinja, najvećim daljinama, najtežem penjanju na brda, kuda je često kraj ponora prolazio, najžešćoj kiši, bijesnim vjetrovima, dubokom snijegu, najvećoj žegi i strašnim gromovima«.

Često bi mu se dogodilo, da bi za svojih apoštolskih putova izgubio stazu u šumi. Jednom je tako već bio izgubio nadu, da bi mogao naći pravu stazu; on klekne, preporuči se Majci Božjoj i svojem Anđelu Čuvaru, pa pođe naprijed. Napokon, 8 km puta daleko od Lavallà stigne u jednu kućicu, gdje ga je čekala jedna bolesnica. Još joj je mogao podijeliti sv. Sakramente, i onda je pobožno umrla na njegovim rukama.

»Ah — govorio je kasnije — u srcu nosim slatku misao, da nijedan u župi, hvala Bogu, nije umro, a da nijesam za vremena bio kod njega i dao mu utjehu vjersku. Pred sudom Božjim ova stvar će me najvećma činiti sigurnim«.

Kad je vidio, da je već ocem lijepe redovničke obitelji, vcoma je često braći stavljao na srce ozbiljne istine vjerske. Jedna od zadnjih opomena, što ih je dao braći sa svoje smrtne postelje, bila je: »Imajte vazda na pameti posljednje stvari čovjeka«. Na groblju od Hermitage, gdje je novicijat njegova reda, u dolini Gier, između rijeke i brda dao je uklesati u kamen ove riječi:

»Šta je ovo groblje? — U iščekivanju svеopćeg uskrsnuća za tijelo je privremeni stan, što leži između rijeke, simbola vremena, koje tako brzo prolazi, i ove nepomične stijene, simbola vječnosti, koja ne prolazi, i prema kojoj svi putujemo«.

Ne bi čovjek vjerovao, kakvih je sve progonstava i protivnosti morao izdržati sveti ovaj svećenik, dok je osnivao svoje djelo. Klevete, prijetnje od crkvenih i svjetovnih vlasto-

držaca, napuštanje od strane prijatelja, dapače i istog ispovjednika... svega je bilo.

Iscrpljen tolikim žalostima, tolikim naporima a još više teškim pokorničkim djelima umre sveto 6. lipnja, uoči Duhova, govoreći: »O, kako sam sretan što umirem u Družbi Marijinoj!«

Časnim slugom Božjim proglašen je 28. srpnja 1896. Red Male Braće Marijine broji oko 6.000 članova, koji podučavaju i odgajaju preko 130.000 djece

OČITOVANJE PISCA.

U poslušnosti dekretima Pape Urbana VIII. i sv. Kongregacije Obreda izjavljujem, da ovdje navedenim čudesima, objavama, pojavama, iskazima milosti i t. d., što se nalaze u ovome djelu, ne mislim dati drugi ugled, osim čisto ljudski, i da dodatkom »blaženi«, »sveti« još nekanoniziranim slugama Božjim nipošto ne kanim predteći sud Apoštolske Stolice, kojoj hoću da budem najposlušnijim i najodanijim sinom; »i ja primam sa potpunom poučljivošću sve, što sv. Rimska Crkva predloži vjerovati, sve onako zabacujem, što i kako ona zabaci, sve podnosim, što ona podnese; pripoznajem Svetu Stolicu kao nesavladivu tvrđavu, koja je od Boga postavljena protiv zabluda i raskola, i nje ću se svagda i svuda svim silama i čitavim srcem čvrsto držati«. (Iz »Pravila Družbe Marijine«, br. 9.)

DRUGI DIO

MOLITVE I POBOŽNOSTI

SVEUDILJNA SVETA MISA
ZA UMIRUĆE
ZAŠTITNIČE UMIRUĆIH
MOLI ZA NAS!

I. Molitve i Pobožnosti
za umiruće.

MOLITVE POD SV. MISOM.

Pripravna molitva.

Evo me u tvojem svetištu, Božje neizmjernoga veličanstva, da ti se poklonim i zahvalim, da ti dadem zadovoljštinu i pomolim se za sebe i za sve ljude, naročito za one, koji će danas umrijeti. Duboko se ponizujem pred tobom, kajem se od srca za sve svoje grijehe i molim te za milost, da pobožno slušam sv. Misu i po njoj zadobijem obilnih plodova vječnoga života sebi i onim dušama, koje će danas preći u vječnost.

Na početak Mise.

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen.

Dok ja pristupam k tvojemu oltaru, Gospodine, čitava četa duša ima da se predstavi pred tvojim strahopočitanja dostojnim licem,

da budu suđene. Smiluj se, Gospodine, tolikim jadnim dušama; zauzmi se za njih i oslobodi ih od nasrtaja paklenog neprijatelja; ne odbaci ih od svojega lica; daj, da nad njima svane tvoje svijetlo i tvoja istina, te ih dovede do tvojeg svetog brda i do tvojih vječnih šatora, da tu radosno pjevaju pjesmu zahvale tvojoj svetoj dobroti.

Na Opću Ispovijed.

Istina je, Gospodine, da su premnogi od onih, koji danas imaju umrijeti, tebe teško vrijeđali svakovrsnim grijesima, ali radi zasluga Spasitelja Isusa po zagovoru Bl. Djevice Marije, sv. Josipa, slavnoga Mihaela Arkanđela, sv. Ivana Krstitelja, sv. Apoštola Petra i Pavla i svih svetih smiluj im se, oprosti im grijehe i uvedi u život vječni.

Na Kyrie.

Gospodine, smiluj se onima, koji su u smrtnoj borbi! (Tri puta.)

Kriste, smiluj se onima, koji su u smrtnoj borbi! (Tri puta.)

Gospodine, smiluj se onima, koji su u smrtnoj borbi! (Tri puta.)

Na Molitve i Poslanicu.

Budući da premnogi od onih na smrtnoj postelji radi boli ne mogu se više moliti tebi, Gospodine, primi molitve, što ti ih ja u zajednici sa svećenikom prikazujem za njih. Baci oko svoje na one nesretne duše, koje si ti stvorio i Sin tvoj otkupio za to, da tebe uživaju na vijeke u nebu. Udijeli im milost sretne smrti, da iz ovog zatočništva suza i nevolja pređu u radosti nebeske domovine. To te molimo, Gospodine, po zaslugama Gospodina našega Isusa Krista, koji s tobom i s Duhom Svetim živi i kraljuje na vijeke vijekova. Amen.

Na Evanđelje i Vjerovanje.

Vječni Oče, koji si iz neizmjerne ljubavi prema nama poslao s neba na zemlju svojega Sina, da nas nauči putu spasenja i otkupi od naših grijeha, učini, molim te, da zasine svijetlo tvoje istine dušama bijednika na umoru, da im uliješ živa čuvstva vjere, ufanja, ljubavi i skrušenoga kajanja za njihove grijehe, da im primijeniš plodove Otkupljenja i pripustiš ih k vječnoj nagradi.

Na Prikazanje.

Primi, o Sveti Oče, Bože svemogući i vječni, neokaljanu hostiju, što ju zajedno sa svećenikom prikazujem ja nedostojni tvoj sluga tebi, Bogu pravomu i živomu, za neizbrojive moje grijehe, uvrede i nemarnosti, za sve ovdje nazočne, za sve vjernike žive i mrtve, a osobito za one jadnike, koji će danas umrijeti, da meni i njima bude na spasenje i vječni život. Amen.

Prikazujemo ti, Gospodine, ovaj kalež spasa, i molimo tvoju milosrdnost, da se uzdigne sa preugodnim mirisom pred lice tvojega Božanskog Veličanstva na spas naš i cijeloga svijeta, naročito onih, koji će danas umrijeti.

Na Pranje ruku.

Dostoj se, Gospodine, oprati i očistiti od svake ljage duše onih, što su na umoru, da budu dostojni stajati oko tvojih vječnih oltara, slušati glase hvale i pjevati tvojemu milosrđu. Gospodine, ove duše žeznu da vide tvoj stan i mjesto, gdje stoluje tvoja slava, i ne dopusti, da budu izgubljene na vijeke sa

demonima i prokletima, nego ih spasi, smiluj im se i vodi putom do neba, gdje će tebe blagosivati sa anđelima i svecima.

Na Molite braćo.

Primi, Gospodine, žrtvu, koju ti prikazuje svećenik, a po njegovim rukama i ja, na čast i slavu imena svojega, na našu posebnu korist, za dobro čitave svoje svete Crkve, a osobito za vječni spas onih, koji su u smrtnoj borbi.

Na Svet.

Svet, svet, svet si ti, Bože vojska. Nebo i zemlja puni su slave tvoje. Hosana na visinama. Blagoslovljen, koji dolazi u ime Gospodinovo. Daj, Gospodine, da oni, koji su danas u smrtnoj borbi, budu pripušteni u društvo Anđela i Arkanđela, Prijestolja i Gospodstva, i sve vojske nebeske, da ti pjevaju Hosana u vijeke vijekova.

Na Spomen živih.

Spomeni se, Gospodine, svojih sluga i službenica, što su u smrtnoj borbi, za koje ti prikazujemo ovu žrtvu hvale na otkupljenje

njihovih duša, u nadi, da budu za vijeke spaseni, i za koje prinosimo želje tebi, Bogu pravomu i živomu, u jedinstvu sa Bl. Djevicom Marijom Majkom Boga našega i Gospodina Isusa Krista i sa svima svetima.

Molimo te, Gospodine, primi umilostivljen ovaj prinos nas, tvojih sluga i cijele tvoje obitelji, da udijeliš vječni pokoj onima, koji su u smrtnoj borbi, neka budu oslobođeni od osudenja i pribrojeni stadu tvojih odabranika, po Kristu Gospodinu našemu. Amen.

Na Podizanje.

Vječni Oče, prikazujem ti po rukama svećenika, Bezgrješne Djevice Marije i sv. Josipa Tijelo i Krv, Čovječanstvo i Božanstvo tvojega jedinorodenoga Sina, koji je stvarno nazočan pod prilikama kruha i vina, da isprosim sretnu smrt svima onima, koji danas imaju preći u vječnost. Krv Isusa Krista neka opere, očisti i posveti duše siromašnih grješnika, koji su u smrtnoj borbi.

Iza Pretvorbe.

Sjećajući se, Gospodine, blažene muke Isusa Krista, Sina tvojega i Gospodina našega,

uskrsnuća i slavnoga uzašašća na nebo, prikazujemo višnjemu Veličanstvu tvojemu Žrtvu čistu, Žrtvu svetu, Žrtvu neokaljanu, Kruh sveti vječnoga života i Kalež vječnoga spasa, da jadni oni, što su danas u smrtnoj borbi, budu napunjeni svakim nebeskim blagoslovom i milošću, po istom Kristu Gospodinu našemu. Amen.

Na Spomen mrtvih.

Spomeni se također, Gospodine, svojih sluga i službenica, koji su nas pretekli u krilu Vjere i spavaju san mira. Izručam ti sve svoje rođake, prijatelje i dobročinitelje pokojne, napose one, koji su za života više revnovali za obraćenje i za vječno spasenje umirućih, i sve pokojne, upisane u Pobožno Društvo Smrti. Ovima, Gospodine, i svima, koji u Kristu počivaju, daj, molimo te, po svojem milosrdu mjesto otpočinka, svijetla i mira, po istom Kristu Gospodinu našemu. Amen.

Na Oče naš.

Oče naš, koji si na nebesima, neka se sada i na vijeke slavi ime tvoje od onih, koji su

u smrtnoj borbi, neka dođe za njih danas kraljevstvo tvoje; pomozi im, da ispune volju tvoju, kako se ona vrši na nebu. Podaj im kruh milosti i pripusti ih k stolu nebeskomu; oprosti im dugove učinjene kod tvoje pravednosti i daj im snage, te i oni oproste neprijateljima svojim; ne pripusti, da podlegnu napastima paklenoga neprijatelja, nego ih oslobodi od zla. Amen.

Na Jaganjče Božji.

Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehe svijeta, smiluj se onima, koji su u smrtnoj borbi. (Dva puta.)

Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehe svijeta, daj vječni mir dušama, koje će danas preći u vječnost.

Pred Pričest.

Gospodine Isuse Kriste, koji si rekao Apoštolima: »Mir vam svoj ostavljam, mir vam svoj dajem«, ne gledaj na grijehe onih, koji su u smrtnoj borbi danas, nego na vjeru svoje Crkve, i udostoj se pomiriti ih sa svojom

pravednošću i na vijeke sjediniti sa sobom. koji živiš na sve vijeke vijekova. Amen.

Gospodine Isuse Kriste, Sine Boga živoga, koji si po volji Očevoj i sudjelovanjem Duha Svetoga svojom smrću svijet spasio, oslobodi popo svojem Tijelu i Krvi sve one, koji su u smrtnoj borbi, od njihovih bezakonja i od svakoga zla, i ne dopusti, da budu na vijeke odijeljeni od tebe, koji sa istim Bogom Ocem i Duhom Svetim živiš i kraljuješ Bog po sve vijeke vijekova. Amen.

Daj, Gospodine, da svi kršćani, koji su u smrtnoj borbi, budu raspoloženi za svetu smrt primanjem duhovnih utjeha od tebe ustanovljenih u crkvi.

(Ako se ne možeš pričestiti uistinu, pričesti se duhovno, pobudivši u sebi vjeru, ufanje, pokajanje, ljubav, želju...)

Iza Pričesti.

Neka ti bude mio, Gospodine, poklon mojega službeništva, i daj, da ova žrtva, kojoj sam prisustvovao, bude tebi ugodna, a na pomoć, po tvojem milosrđu, meni i onima, za koje je prikazana, napose za one, koji su

danas u smrtnoj borbi. Po Kristu Gospodinu našemu. Amen.

— Koji su upisani u Pobožno Društvo Smrti, dobiju potpuno oprost, kadgod slušaju sv. Misu i prime sv. Pričest za umiruće uopće, ili jednoga napose. Tako Sv. Kongr. Opr. od 1. travnja 1913.)

SV. PRIČEST ZA UMIRUĆE.

Priprava.

Isuse, Gospodine moj i Bože moj! Ja nedostojno tvoje stvorenje padam ničice pred prijestoljem tvojega neizmjernog Veličanstva i ispovijedam čvrstom vjerom, da si ti nazočan u Presvetom Sakramentu oltarskom stvarno i bivstveno, s Tijelom i Krvlju, s dušom i Božanstvom. O moj Bože po zagovoru sv. Josipa umnoži vjeru u meni i u onima, koji će danas umrijeti.

Isuse, Gospodine moj i Bože moj! U duhu poniznosti pristupam k tvojem svetom Euharistijskom Stolu. Toliko sam te puta uvrijedio, ali uzdajući se u tvoje neizmjerno milosrđe

nadam se čvrsto, da ćeš dati, te ja i oni, koji su danas na umoru, osjetimo učinke ovoga Sakramenta na oproštenje grijeha mojih i njihovih, na umnoženje tvoje milosti u meni i osiguranje vječnog spasa onih na umoru. O Isuse, po zagovoru i po zaslugama sv. Josipa, tvojega hranitelja, ne dopusti, da oni, koji će danas umrijeti, panu u zdvojnost, nego ih ojači u pouzdanju u tvoju neizmjernu milosrdnost.

O preljubljeni Isuse! Ljubim te od svega srca, iz sve duše, iz svih sila svojih, jer ti si najveće dobro i svrha ne samo duše moje nego i svih, koji danas umiru. Iz ljubavi prema tebi oduravam sve grijehe svojega prošlog života i molim te, uključi u svojoj ljubavi sve umiruće današnjeg dana te ne dopusti, da ijedan od njih bude navijeke odijeljen od tvoje ljubavi. Po moćnom zagovoru sv. Josipa, koga si ti toliko ljubio, daj da današnji umirući dobiju udio od onog Sakramenta, e da te uzmognu ljubiti na vijeke u nebu.

Dođi dakle, moj Isuse, jedina željo moja, i utjeho srca moga! Dođi i osvoji me posvema ti, koji si jedina moja ljubav, moja

radost, moj život i spasenje onima, koji danas umiru.

O Marijo, preljubezna Majko naša, sv. Josipe, zaštitniče onima, koji su u smrtnoj borbi, vjerni Anđele Čuvaru, svi vi, o dobri sveci Božji, molim vas za ljubav Isusovu, pratite me do svetoga stola i isprosite mi svojim zagovorom kod Boga, da dostojno primim ovaj Kruh nebeski na okrepu duše moje, kao zalog vječnoga spasenja, i na duhovno dobro svih onih, koji se nalaze u borbi smrtnoj. Amen.

Zahvala.

Gospodine Isuse Kriste, tisuću puta da si blagoslovljen ti, Riječ vječnoga Oca. Klanjam ti se iz dubine srca moga i grlim te najsrdačnije, jedino i najveće dobro duše moje.

Vjerujem u tebe, Istino vječna! Ufam se u tebe, Blaženstvo neizmjerno! Ljubim te, Dobroto najviša! Isuse, za tobom sam čeznuo. Sada sam našao onoga, koga ljubi duša moja. Moj Gospodin i Bog moj, moj Otkupitelj i Spasitelj moj dostojao se doći u mene, u bijednog crva zemaljskog. O moj Isuse, primi srce moje u svoj posjed vječni, a daj istu milost i bijednicima, što danas umiru.

O Gospodine Isuse Kriste, Sine Boga živoga! Neka ti je neizmjerna hvala, što si se udostojao nahraniti mene, bijedno svoje stvorenje, svojim Presvetim Tijelom i svojom Presvetom Krvi. U zamjenu primi, Gospodine, svu moju slobodu, svoje pamćenje, moj razum i volju moju!

Ali u ovom predragocjenom času, kad stanuješ u srcu mojem, molim te usrdno, po zagovoru Bl. Djevice Marije sačuvaj mene i one, koji će danas umrijeti, u svojoj milosti i u svojem prijateljstvu, te nam udijeli ustrajnost do smrti.

I ti, sv. Josipe, moćni zaštitniče onih, što umiru, ti, koji si imao sreću te si otišao s ovoga svijeta na rukama Isusa i Marije, najusrdnije zamoli svojega posinka Isusa Krista, koji je sada nazočan u mojem srcu, da udijeli meni i onima, koji će danas umrijeti, milost, te primimo ovaj Sakrament na času smrti, i tako svi jednoga dana uzmognemo s tobom, sv. Josipe, pjevati pjesmu slave i zahvale istomu Bogu i Gospodinu Isusu Kristu. Amen.

STRIJELOVITE MOLITVE.

Prikazanje svojih djela: Gospodine, po rukama Prečiste Djevice Marije, prikazujem ovo djelo, koje hoću da učinim (ovaj napor, ovu bol, ovu pobožnost...) za jadne duše, koje sada odlaze u vječnost!

Na iskucavanje sata: Gospodine, budi milosrdan bijednim grješnicima, koji će ovoga sata stati pred tvoj božanski sud i biti suđeni.

Dok ideš u postelju ili se noću probudiš: Gospodine, svaki kucaj srca moga i svaki dah moj primi kao toliko molitava za one duše, koje ove noći prelaze u vječnost.

Dok ljubiš križ: U svoje rane sakrij, o Isuse, duše onih, koji su u smrtnoj borbi, i budi im milostiv!

Češće na dan: O sv. Josipe, poočime Isusa Krista i pravi zaručniče Djevice Marije, moli za nas i za one, koji su danas (noćas) u smrtnoj borbi.

PRESV. SRCU ISUSOVU.

Litanije o Presvetom Srcu Isusovu.

Gospodine, smiluj se.
Kriste, smiluj se.
Gospodine, smiluj se.
Kriste, čuj nas, Kriste, usliši nas.

Oče nebeski Bože,
Sine, Otkupitelju svijeta, Bože,
Duše Sveti Bože,
Sveto Trojstvo jedan Bože,
Srce Isusa, Sina Oca vječnoga,
Srce Isusovo, u krilu Djevice Matere od Duha Svetoga sazdano,
Srce Isusovo, s Riječju Božjom bitno sjedinjeno,
Srce Isusovo, Veličanstva beskrajnoga,
Srce Isusovo, hrame Božji sveti,
Srce Isusovo, šatore Višnjega,
Srce Isusovo, kućo Božja i vrata nebeska,
Srce Isusovo, žarko ognjište ljubavi,
Srce Isusovo, pravde i ljubavi posudo,
Srce Isusovo, dobrote i ljubavi puno,
Srce Isusovo, kreposti sviju bezdno,
Srce Isusovo, svake hvale predostojno,
Srce Isusovo, kralju i središte sviju srdaca,

smiluj nam se!

Srce Isusovo, u kojem je sve blago mudrosti i znanja,
Srce Isusovo, u kojem prebiva sva punina Božanstva,
Srce Isusovo, koje je Ocu vrlo omiljelo,
Srce Isusovo, od kojega punine svi mi primismo,
Srce Isusovo, željo bregova vječnih,
Srce Isusovo, strpljivo i mnogoga milosrđa,
Srce Isusovo, bogato za sve, koji zazivaju tebe,
Srce Isusovo, izvore života i svetosti,
Srce Isusovo, pomirište grijeha naših,
Srce Isusovo, nasićeno pogrdama,
Srce Isusovo, satrveno zbog opačina naših,
Srce Isusovo, do smrti poslušno postalo,
Srce Isusovo, kopljem probodeno,
Srce Isusovo, izvore sve utjehe,
Srce Isusovo, živote i uskrsnuće naše,
Srce Isusovo, mire i pomirenje naše,
Srce Isusovo, žrtvo za grijehe,
Srce Isusovo, spasenje onima, koji se u te ufaju,
Srce Isusovo, ufanje onima, koji u tebi umiru,
Srce Isusovo, milino sviju Svetih,

smiluj nam se!

Jaganjče Božji, koji odnimaš grijehe svijeta, oprosti nam, Gospodine.
Jaganjče Božji, koji odnimaš grijehe svijeta, usliši nas, Gospodine.
Jaganjče Božji, koji odnimaš grijehe svijeta, smiluj nam se.
Sveć. Isuse krotki i ponizni Srcem.
Puk. Učini srce naše po Srcu svojem.

Pomolimo se.

Svemogući, vječni Bože, pogledaj na Srce preljubljenoga Sina svojega i na hvale i zadovoljštine, koje u ime grješnika tebi prikazuje, i njima, koji milosrđe tvoje mole, ti oproštenje udijeli milostivo, u ime istoga Sina svojega Isusa Krista, koji s tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vijekova. Amen.

Molitva Isusu u Presv. Sakramentu.

O Isuse, iz ljubavi neizmjerne prema ljudima udostojao si se ostaviti krilo Vječnoga Oca i sići u krilo Djevice, roditi se u skrajnom siromaštvu, provoditi kroz trideset godina život ponizan, skrovit i mučan, i napokon umrijeti na sramotnom krvu križa. Ista lju-

bav i danas te drži zaključana dan i noć u svetohraništima i sili te, da se iznova žrtvuješ na našim oltarima u zadovoljštinu za naše grijehe. Klanjam ti se, Isuse, koji si stvarno nazočan u svetohraništu ove crkve, dapače, ja padam ničice u duhu pred svima svetohraništima na zemlji, u kojima stanuješ, i žarko te molim, smiluj se tolikim siromašnim dušama, koje će danas otići u vječnost a okaljane su smrtnim grijehom. Potraži, o Isuse, one siromašne ovčice, što su blizu da padnu u vječni ponor, te podaj im svijetlo u njihov razum, plamen ljubavi u srce i čuvstvo iskrenog i savršenog kajanja za grijehe. Ti si rekao, o Isuse, da obraćenje jednoga grješnika daje nebu više radosti, nego li ustrajnost od devedeset i devet pravednika. Daj, dakle, obrati ne jednu, nego deset, stotinu, tisuću, dapače sve duše siromašnih grješnika, koji su u smrtnoj borbi, na veću slavu svoju, na čast Majke Marije i sv. Josipa, na radost anđela i svetaca. O kad bi svako svetohranište, u kojem se nalaziš pod prilikom kruha, kad bi svaki oltar, na kojem se žrtvuješ svaki dan, kad bi svako vjerno srce, u koje dolaziš po svetoj Pričesti, bili glas molitve tvojemu Vječ-

nomu Ocu u korist svakomu kojedinomu grješniku što umire!...

Vječni Oče, po rukama prečiste Marije prikazujem ti predragoga Sina tvojega, koji je stvarno nazočan na ovom oltaru i u svim svetohraništima svijeta, sve Mise, koje se danas prikazuju, sve Pričesti i pohode današnje, na poklonstvo, na zahvalu, na zadovoljštinu i kao molbu za me i za sve ljude, napose da isprosim obraćenje siromašnih grješnika, koji su danas u smrtnoj borbi. Oprosti, Gospodine, oprosti puku svojemu, ne srdi se na njih na vijeke!

Kratka molitva za umiruće.

O premilostivi Isuse, ljubitelju duša, molim te po smrtnoj borbi presvetoga Srca tvojega i po bolima Majke tvoje neokaljane, operi u krvi svojoj grješnike cijeloga svijeta, koji su sada u smrtnoj borbi te će danas umrijeti.

Srce Isusovo u smrtnoj borbi, smiluj se onima koji umiru!

O p r o s t i. 1. Oprost od 100 dana svaki put. 2. Potpun oprost jedamput na mjesec, ako se ova molitvica mali na dan tri puta u razno vrijeme, uz inače poznate uvjete.

PREČISTOJ DJEVICI MARIJI.

Litanije Lauretanske B. D. M.

(300 dana oprosta. Leon XIII. 2. IV. 1899.)

Gospodine, smiluj se.
Kriste, smiluj se.
Gospodine, smiluj se.
Kriste, čuj nas.
Kriste, usliši nas.
Oče nebeski Bože, smiluj nam se.
Sine, Otkupitelju svijeta Bože, smiluj nam se.
Duše Sveti Bože, smiluj nam se.
Sveto Trojstvo jedan Bože, smiluj nam se.

Sveta Marijo,
Sveta Bogorodice,
Sveta Djevo djevica,
Majko Kristova,
Majko Božje milosti,
Majko prebistra,
Majko prečista,
Majko neoskvrnjena,
Majko nepovrijeđena,
Majko ljubezna,
Majko divna,
Majko dobroga savjeta,

} moli za nas!

Majko Stvoriteljeva,
Majko Spasiteljeva,
Djevice premudra,
Djevice časna,
Djevice hvale dostojna,
Djevice moguća,
Djevice milostiva,
Djevice vjerna,
Ogledalo pravde,
Prijestolje mudrosti,
Uzroče naše radosti,
Posudo duhovna,
Posudo poštovana,
Posudo uzorna pobožnosti,
Ružo otajstvena,
Tornju Davidov,
Tornju bjelokosni,
Kućo zlatna,
Škrinjo zavjetna,
Vrata nebeska,
Zvijezdo jutarnja,
Zdravlje bolesnih
Utočište grješnika,
Utješiteljice žalosnih,
Pomoćnice kršćana,

moli za nas!

Kraljice anđela,
Kraljice patrijarha,
Kraljice proroka,
Kraljice Apoštola,
Kraljice mučenika,
Kraljice ispovjednika,
Kraljice djevica,
Kraljice svih Svetih,
Kraljice bez grijeha istočnoga začeta,
Kraljice svete krunice,
Kraljice mira,
moli za nas!

Jaganjče Božji, koji odnimaš grijehe svijeta, oprosti nam, Gospodine.

Jaganjče Božji, koji odnimaš grijehe svijeta, usliši nas, Gospodine.

Jaganjče Božji, koji odnimaš grijehe svijeta, smiluj nam se.

Svećenik. Moli za nas, sveta Bogorodice.

Puk. Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

Pomolimo se.

Dopusti nama slugama svojim, molimo Gospodine Bože, da se vječnim zdravljem pameti i tijela radujemo: i po slavnom zagovoru blažene Marije vazda Djevice da se od

sadašnje žalosti oslobodimo, i vječnu radost uživamo. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Sveć. Moli za nas, sveti Josipe.

Puk. Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

Pomolimo se.

Molimo te, Gospodine, da nam budu na pomoć zasluge Zaručnika presvete Majke tvoje, da zadobijemo njegovim zagovorom, što svojom slabošću postići ne možemo. Koji živiš i kraljuješ na sve vijeke vijekova. Amen.

Zdravo Kraljice, majko milosrđa; živote, slasti i ufanje naše, zdravo! K tebi vapijemo prognani sinovi Evini. K tebi uzdišemo tugujući i plačući u ovoj suznoj dolini. Svrni dakle, Odvjetniče naša, one svoje milostive oči na nas, te nam poslije ovoga progona pokaži Isusa, blagosloveni plod utrobe svoje. O blaga, o mila, a slatka Djevice Marijo!

Sveć. Moli za nas, sveta Bogorodice.

Puk. Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

Pomolimo se.

Svemogući, vječni Bože, koji si sudjelovanjem Duha Svetoga pripravio tijelo i dušu

slavne Djevice Majke Marije, da bude dostojno prebivalište Sinu tvojemu: daj, da nas ona, koje se s radošću spominjemo, milostivim zagovorom izbavi od sadašnjih zala i od vječne smrti. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

Molitva za umiruće.

Preslavna Majko Božja, Kraljice neba i zemlje, koju Crkva pozdravlja kao Utočište grješnika, dopusti, da preporučim majčinoj dobroti tvojega preslatkoga Srca siromašne duše, koje će danas otići u vječnost. Spomeni se, najnježnija naša Majko, svega onoga, što je tvoj Božanski Sin trpio za spasenje ljudskoga roda, i što si i ti podnijela u jedinstvu s njime, te prikaži sve te boli i zasluge Vječnomu Ocu za obraćenje griješnih, najnesretnijih duša. Spomeni se, da je tvoja molba svemožna kod Srca tvojega predragog Sina Isusa. Dostoj se dakle moliti ga za svaku napose od onih duša, i tako ćeš umnožiti broj klanjaoca Presv. Trojstvu i sinova svojih, koji će na vijeke pjevati tvoju milosrdnost.

Spomeni se, preblaga Djevice Marijo, da se od vijeka nije čulo, da bi bio zapušten onaj, koji se k tebi utekao, od tebe pomoć tražio, tvoju zaštitu prosio. Ja ojačan tim pouzdanjem, o Majko, Djevice djevica, utječem se k tebi, k tebi dolazim i padam pred tobom. raskajani grješnik. Nemoj. Majko Riječi, prezreti mojih molitava u korist jadnih grješnika, što su u smrtnoj borbi, nego me milostivo poslušaj i usliši. Amen.

Molitva Žalosnoj Majci Božjoj.

Bože dobrote i milosrđa, koji si kazao, da ne ćeš smrti grješnika, nego da se obrati i živc, po muci i smrti jedinorođenoga Sina tvojega i po bolima Presvete Djevice Marije, molim te ponizno, baci u neizmjerni ocean svojega milosrđa grijehe svih jadnih grješnika, koji su u smrtnoj borbi, te im duše uvedi u kraljevstvo slave i vječnoga blaženstva. Amen.

SV. JOSIPU.

Litanije o svetom Josipu.

Gospodine, smiluj se.
Kriste, smiluj se.
Gospodine, smiluj se.
Kriste, čuj nas.
Kriste, usliši nas.
Oče nebeski Bože, smiluj nam se.
Sine, Otkupitelju svijeta Bože, smiluj nam se.
Duše Sveti Bože, smiluj nam se.
Sveto Trojstvo, jedan Bože,
Sveta Marijo,
Sveti Josipe,
Slavni porode Davidov,
Svjetlosti patrijarha,
Zaručniče Bogorodice,
Prečisti čuvaru Djevice,
Hranitelju Sina Božjega,
Brižni branitelju Krista,
Glavaru slavne Obitelji,
Josipe prepravedni,
Josipe prečisti,
Josipe premudri,
Josipe prejaki,

moli za nas!

Josipe prepokorni,
Josipe prevjerni,
Ogledalo strpljivosti,
Ljubitelju siromaštva,
Uzore radnika,
Uresu domaćega života,
Čuvaru djevica,
Potporo obitelji,
Utjeho bijednih,
Ufanje bolesnih,
Zaštitniče umirućih,
Strahu zlih duhova,
Pokrovitelju svete Crkve,
} moli za nas!

Jaganjče Božji, koji odnimaš grijehe svijeta, oprosti nam, Gospodine.

Jaganjče Božji, koji odnimaš grijehe svijeta, usliši nas, Gospodine.

Jaganjče Božji, koji odnimaš grijehe svijeta, smiluj nam se Gospodine.

Sveć. Postavi ga Gospodarom doma svojega.

Puk. I poglavicom svega imanja svojega.

Pomolimo se.

Bože, koji si neiskazanom providnosti blaženoga Josipa dostojao se izabrati za zaruč-

nika presvetoj Majci svojoj: daj molimo, da koga kao pokrovitelja častimo na zemlji, zagovornika zavrijedimo imati na nebu: Koji živiš i kraljuješ u vijeke vijekova. Amen.

Tri molitve Zaštitniku umirućih.

I.

Premili Patrijarko, sv. Josipe, poočime Isusa Krista i prečisti zaručniče Djevice Marije, radujem se s tobom, blagosivljem i zahvaljujem tisuću puta Presv. Trojstvu radi izvanrednih darova milosti i slave, kojima te je obasulo. Osobito se radujem tvojoj neprocjenivoj sreći, da si umro na rukama Isusa i Marije. Daj, slavni Zaštitniče sretne smrti, neka te gane na samilost nesretno stanje ogromnog mnoštva jadnih grješnika, koji danomice prelaze u vječnost. Udostoj se za njih moliti svoju premilu zaručnicu Mariju i svoga Posinka Isusa i isprosi im vječno spasenje. To će, slavni sv. Josipe, biti najljepši način, da iskažeš Presv. Trojstvu svoju zahvalnost za sve milosti, koje ti je udijelilo: naime ako izbaviš iz ralja sotone četu siromašnih duša.

koje su na rubu da se strovale u oganj pakleni, i ako u nebu povećaš broj izabranika, koji će na vijeke s tobom pjevati slavu Presv. Trojstvu i Mariji tvojoj zaručnici, a tebi će klicati pjesmu zahvalnicu. Amen.

II.

Slavni sv. Josipe, koji si imao neiskazanu sreću da si izdahnuo uz mile poglede Isusa i Marije, pod plamenim krilima blaženih duhova, budi dobrostivo pokraj onih, koji su u smrtnoj borbi. Koliko tame, koliko zasjeda, koliko propalih žrtava u toj strašnoj zadnjoj borbi!

Sađi na bojište, nebeski Zaštitniče, bori se uz one, koji umiru! Vojuj s njima i za njih, to je puk tvoje dobiti, tvoje kraljevstvo!

Osujeti zasjede, slomi moć, uništi nasrtaje sotone i njegovih pomoćnika. Oružaj protiv njih čitavu zemlju i čitavo nebo. Protjeraj ih poražene u ponor pakleni!

Slomi ludu obijest okorjelih strahom pravednosti Božanske i dovedi ih na put vječnoga spasenja svijetlom suda Božjega, koji im je tako blizu.

Pomozi svojom jakom rukom one, koji su neodlučni. Potakni ih, da odlučno odbiju zadnje nasrtaje i napasti.

Čuvaj pravednike do konačne ustrajnosti pokazujuć im palme i krune, što ih je Bog pripravio svojim vjernim slugama.

Učini, neka se na njih izlije Krv Otkupitelja Isusa Krista, da ih posveti, ojača i ohrabri u zadnjoj borbi; tako te obnovljeni u ljubavi, okrijepljeni pogledom u nebeski sjaj, po Sakramentima dionici božanstvenog života, očišćeni svojim patnjama spokojno izdahnu na rukama tvojim, sveti Zaštitniče, uz blagi i vedri pogled Isusa i Marije. Amen.

III.

Slavni Sveče, koji si čuo prvi plač Spasitelja, koji si mu osušio prve suze, koji si vidio prve kapi njegove presvete Krvi, čuj sada uzdahe umirućih, osuši im suze i operi im duše u Krvi Spasitelja Isusa. Ti si izbavio dijete Isusa od bijesa vojnika Herodovih i vidio, kako padaju misirski kumiri. Zar ne vidiš, kako vojska sotonina hoće evo da odvede u pakao nepreglednu četu duša? Pohiti u pomoć,

veliki Sveče, rastrgaj okove, potjeraj demone, što ih drže sapete, i vodi te duše u luku vječnoga spasenja, gdje će te zahvalno blagosivati. Ti si podnio smrtne muke, dok si tražio Isusa tri dana. Dođi, neka nađu Isusa toliki grješnici, koji su ga izgubili. Ti si blago usnuo na rukama Isusa i Marije; učini slatkom smrtnu borbu svojim štovateljima a i onima, koji te nijesu upoznali i koji su te hotično odnemarili, neka svi iskuse, barem u zadnjem času, kako je mila, kako je moćna tvoja zaštita. Amen.

Molitva prije sv. Krunice.

O sveti Zaštitniče umirućih, ponizno ti prikazujem ovu pobožnost razmišljanja i usmene molitve za sve one, koji se sada nalaze u smrtnoj stisci, i za mene, kada mi dođe moj zadnji čas.

II. Molitve nad umirućim.

PREPORUKA DUŠE.

Gospodine, smiluj se.
Kriste, smiluj se.
Gospodine, smiluj se.
Sveta Marijo,
Svi sveti Anđeli i Arkanđeli,
Sveti Abele,
Vas kore pravednih,
Sveti Abrahame,
Sveti Ivane Krstitelju,
Sveti Josipe,
Svi sveti patrijarsi i proroci,
Sveti Petre,
Sveti Pavle,
Sveti Andrija,
Sveti Ivane,
Svi sveti Apoštoli i evanđelisti,
Svi sveti učenici Gospodnji,
Svi sveti mladenci,
Sveti Stjepane,
Sveti Laurencije,
Svi sveti mučenici,
Sveti Silvestre,
Sveti Gregorije,

Moli (ili Molite) za njega (za nju).

Sveti Augustine,
Svi sveti biskupi i ispovjednici,
Sveti Benedikte,
Sveti Franjo,
Sveti Kamilo,
Sveti Ivane od Boga,
Svi sveti redovnici i pustinjaci,
Sveta Marijo Magdalena,
Sveta Lucijo,
Sve svete djevice i udovice,
Svi Sveci i Svetice Božje.

Moli (ili Molite) za njega (za nju).

Milostiv budi, oprosti mu (joj), Gospodine.
Milostiv budi, oslobodi ga (ju), Gospodine.

Od srdžbe svoje,
Od pogibli smrtne,
Od zle smrti,
Od kazna paklenih,
Od svakoga zla,
Od vlasti đavolske,
Za rođenje svoje,
Za križ i muku svoju,
Za smrt i ukop svoj,
Za slavno uskrsnuće svoje,
Za čudesno uzašašće svoje,
Za milost Duha Svetoga utješitelja,
Na dan sudnji,

Oslobodi ga(ju), Gospodine!

Mi grješnici, Tebe molimo, usliši nas,
Da mu (joj) oprostiš, Tebe molimo, usliši nas.
Gospodine, smiluj se,
Kriste, smiluj se,
Gospodine, smiluj se.

Kad je blizu izdahnuće, govori se ova molitva:

Dijeli se, dušo kršćanska, s ovoga svijeta u ime Boga Oca svemogućega, koji te je stvorio; u ime Isusa Krista, Sina Boga živoga, koji je za te mučen; u ime Duha Svetoga, koji je u te uliven; u ime Anđela i Arkanđela, u ime Prijestolja i Gospodstva, u ime Poglavarstva i Vlasti nebeskih, u ime Kreposti, u ime Kerubina i Serafina; u ime patrijarka i proroka; u ime svetih djevica i sviju Svetaca i Svetica Božjih: danas u miru bilo mjesto tvoje i prebivanje tvoje na svetome Sionu. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

Pomolimo se.

Primi, Gospodine, slugu svoga (službenicu svoju)[1] u mjesto spasenja, kojemu se ufa od milosrđa tvoga. Amen.

[1]) Ovake izmjene učini i u slijedećim molitvama, kad se mole za žensku osobu.

Oslobodi, Gospodine, dušu sluge svojega od sviju pogibli paklenih, i od zamki kazni i od sviju tegoba. Amen.

Oslobodi, Gospodine, dušu sluge svojega, kao što si oslobodio Enoha i Iliju od općenite smrti svijeta. Amen.

Oslobodi, Gospodine, dušu sluge svojega, kao što si oslobodio Nou od potopa, Abrahama iz Ura Haldejskoga, Joba od stradanja njegovih, i ostale u starom zavjetu pravedne od različnih nevolja. Amen.

Oslobodi, Gospodine, dušu sluge svojega, kao što si oslobodio Petra i Pavla iz tamnice. Amen.

I kao što si preblaženu Teklu, djevicu i mučenicu, oslobodio od triju najvećih muka: tako se dostoj osloboditi dušu ovoga sluge svojega, i učini, da se s tobom veseli u blaženstvu dobara nebeskih. Amen.

Molitva.

Preporučujemo ti, Gospodine, dušu sluge tvojega, i molimo te, Gospodine Isuse Kriste, Spasitelju svijeta, da radi koje si milosrdno sišao na zemlju, nju u krilo patrijarha svojih

uvedeš. Poznaj, Gospodine, stvorenje svoje, ne od drugih bogova stvoreno, nego od tebe samoga Boga živoga i istinitoga, jer nema drugoga Boga osim tebe. Obesceli, Gospodine, dušu njegovu pred licem svojim, i ne spominji se starih njegovih bezakonja, koja je probudila sila opake želje; jer premda je sagriješio, ipak nije zatajio Oca i Sina i Duha Svetoga, nego je vjerovao, revnost Božju u sebi imao, i Bogu se, koji je sve učinio, vjerno klanjao.

Pomolimo se.

Prijestupa od mladosti i neznanja njegovih, molimo te, ne spominji se, Gospodine, nego po velikom milosrđu svome spomeni ga se u slavi svjetlosti svoje! Neka mu se otvore nebesa a obesele Anđeli! U kraljevstvo svoje slugu svoga, Gospodine, primi! Neka ga primi sveti Mihael Arkanđeo, koji je bio dostojan biti poglavica vojske nebeske! Neka dođu pred njega sveti Anđeli Božji i odvedu ga u grad nebeski Jeruzalem! Neka ga primi sveti Petar Apoštol, kojemu su od Boga predani ključi od kraljevstva nebeskoga! Neka mole za nj svi Sveti odabrani Božji, da osloboden

od okova tjelesnih bude dostojan prijeći u slavu kraljevstva nebeskoga, dopustivši mu Gospodin naš Isus Krist, koji s Ocem i s Duhom Svetim živi i kraljuje u vijeke vijekova.

Pomolimo se.

Gospodine Isuse Kriste, koji si umro za nas na križu, molimo te, da se dostojiš sve muke i tjeskobe svoje, što si ih za nas nevoljne grješnike podnio na križu osobito u onaj čas, kad se tvoja presveta duša rastavljala sa presvetim tijelom tvojim, prikazati Bogu Ocu za dušu ovoga sluge tvojega i izbaviti ju u ovaj čas od svih kazni i muka, što ih je, kako se boji, za sve grijehe zaslužio. Koji s Ocem i s Duhom Svetim živiš i kraljuješ na vijeke vijekova. Amen.

Uzdasi najposljednji.

Klanjam ti se, Bože jedini, živi, istiniti.
Vjerujem u te, vjekovita Istino.
Ufam se u te, neizmjerno Milosrđe.
Ljubim te više nego li sve stvari, zaradi tebe, najveća i neizmjerna Dobroto.
Gospodine, kajem se iz ljubavi tvoje, što sam te, predragoga Boga, uvrijedio. Ne ću te nigda više uvrijediti.

Isuse, sine Davidov, smiluj mi se!
Gospodine, u ruke tvoje predajem dušu svoju.
Ne moja, preslatki Isuse, nego tvoja volja neka bude!
Isuse, budi mi Isus, i spasi me!
Isuse, Marijo, Josipe!
Majko Božja, spomeni me se!
Sveti Anđeli Božji, branite me!
Svi Sveci i Svetice Božje, molite za me!
Gospodine Isuse, primi dušu moju!
I s u s e, I s u s e, I s u s e!

(Kad bolesnik ne može više da govori, oni koji su uz njega, neka mu češće kazuju ove uzdahe; ali tako da mu ne budu dosadni ili neprilični.)

Kada se odljeli duša od tijela,

(mole oni, koji su kod umirućega).

Pomozite, Sveci Božji, susrećite Anđeli Gospodnji, primajući dušu njegovu (njezinu), prinoseći je pred lice Previšnjega.

Primio te Krist, koji te je zazvao; i u krilo Abrahamovo poveli te Anđeli. Primajući dušu njegovu, prinoseći je pred lice Previšnjega.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine, i svjetlost vječna neka mu svijetli. Prinoseći je pred lice Previšnjega.

Gospodine, smiluj se! Kriste, smiluj se! Gospodine, smiluj se! Oče naš.

I ne uvedi nas u napast.

Nego izbavi nas od zla.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine.

I svjetlost vječna neka mu svijetli.

Od vrata paklenih.

Izbavi, Gospodine dušu njegovu.

Neka počine u miru.

Amen.

Gospodine, usliši molitvu moju.

I vapaj moj k tèbi neka dođe.

Gospodin s vama.

I s duhom tvojim.

Pomolimo se.

Tebi, Gospodine, preporučujemo dušu sluge tvojega (službenice tvoje), da premi-nuvši s ovoga svijeta tebi živi, i koje je gri-jehe po slabosti ljudskoga općenja učinio, ti oproštenjem premilosrdne dobrostivosti otari. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

III. Molitve i Pobožnosti, da sretno umremo.

JUTARNJE MOLITVE.

(Čim se digneš, prekrsti se i reci:)

U ime Gospodina Isusa Krista ustajem; on neka me blagoslovi, ravna, čuva i u život vječni uvede. Amen.

Slava Ocu, koji me je stvorio, slava Sinu, koji me je otkupio, slava Duhu Svetomu, koji me je posvetio.

Isuse, tebi neka živem, Isuse, tebi neka umrem, Isuse, neka sam tvoj živ i mrtav. Amen.

(Kad si se obukao, klekni i moli:)

U dubokoj sniženosti padam na koljena i klanjam ti se zajedno sa tvojim Anđelima i Svecima na nebu. Hvala ti od svega srca na svima darovima tvojim, napose, što si me prošle noći uzdržao i čuvao. Jao, koliko ih je ove noći dovedeno pred tvoj sud, koliko ih je od tvojega suda bačeno na vijeke u pakao! A evo meni daješ opet jedan dan života, da ga upotrijebim na slavu tvoju i na spasenje

moje duše. Pokrijepi me, Bože duše moje, da ga tako i upotrijebim, jer bez tebe ne mogu ništa dobra učiniti.

Prosvijetli mi razum, da vazda vidim ono, što je tebi milo i drago. Potakni mi srce, da vazda ono hoću i činim, što ti od mene tražiš i želiš. Čuvaj mi pamet i srce od neurednih misli i želja, a dušu mi čini sve pravednijom i svetijom u očima svojim. Daj, da sve, što mi danas pošalješ i pripustiš bilo po nerazumnim bilo po razumnim stvorovima, primim iz tvoje očinske ruke, sa pouzdanjem u tvoju Očinsku Providnost, sa ljubavlju, krotkošću, blagošću i strpljivošću prema svima bližnjima, nižima, sebi jednakima i starijima, s kojima ću danas doći u doticaj.

Gospodine Isuse Kriste, u jedinstvu sa onom božanstvenom nakanom, kojom si ti na zemlji po Presvetom Srcu svojem davao hvale Bogu, i sada ih neprekidno u Sakramentu Euharistije svuda na zemlji daješ do konca svijeta, ja, kroz cio ovaj dan, ne izuzimljuć ni najmanjeg dijela, slijedeć Prečisto Srce Bl. Marije Djevice vazda Bezgrješne, tebi naj-

pripravnije prikazujem sve svoje nakane i misli, sva svoja čuvstva i poželjenja, sve svoje čine i riječi. A jer znam, moj Isuse, da ti jedino tražiš ljubav i spas duša, koje si ti svojom krvlju otkupio, daj, da ovaj dan tako provedem sabrano i s čistom nakanom, kao da mi je zadnji u životu; ujedno te molim, primi sve dobro, što ću danas s tvojom pomoću učiniti, kao najvruću molitvu moju, da se spase svi oni, koji se nalaze u smrtnoj borbi, i koji će biti pozvani danas u vječnost. Sve pako oproste, što ih danas mogu zadobiti, kako ih dijeli tvoja sv. Crkva, poklanjam dušama u čistilištu, da se što prije oslobode svojih muka i uglcdaju tebe u svjetlosti vječnoj.

Izlij svoj blagoslov, moj Isuse, na sv. Oca, na biskupe i svećenike, na redovnike i redovnice, da njihov život bude na proslavu tvoju i na ures tvojoj sv. Crkvi. Daj nam dobrih, svetih misionara, da što prije svi nevjernici upoznaju tebe i stupe u tvoje kraljevstvo na zemlji. Daj nam u domovini dobrih i svetih svećenika, koji će u revnosti bdjeti nad ovcama tvojim, da nijednu ne izgube i od njih

brižljivo odbijaju navale vukova u ovčijem runu. Pomeli naume svima, koji zlo snuju tvojoj Crkvi, naročito onima, koji mlade duše hoće da otruju i od tebe odaleče.

O premilostivi Isuse, ljubitelju duša, molim te, po smrtnoj borbi Presvetoga Srca tvojega i po bolima Majke tvoje neokaljane, operi u Krvi svojoj grješnike cijeloga svijeta, koji su sada u smrtnoj borbi te će danas umrijeti. Srce Isusovo u smrtnoj borbi, smiluj se onima, koji umiru.

O moja Gospodo i Majko Marijo, ja ti se sav predajem, i da ti pokažem svoju ljubav, poklanjam ti za ovaj dan svoje oči, svoje uši, svoja usta, svoje srce i svega sebe. Kada sam dakle sav tvoj, a premila Majko, čuvaj me i brani kao dijete svoje.

Slatko Srce Marijino, budi moje spasenje.

Čuvaru djevice i oče, sv. Josipe, čijoj vjernoj skrbi povjerena bi sama nevinost, Isus Krist, i Djevica djevica, Marija, po dvostrukom tom predragom zalogu molim te i zaklinjem, da me od svake nečistoće očuvaš i učiniš, da neokaljane duše, čista srca i čista tijela Isusu i Mariji najčistije služim.

O sveti Josipe, poočime Isusa Krista i pravi zaručniče Djevice Marije, moli za nas i za one, koji danas umiru.

Anđele Božji, moj Čuvaru, mene, koji sam tebi povjeren, višnjom dobrotom danas prosvijetli, čuvaj, ravnaj, vodi. Amen.

Anđeo Gospodnji...

RAZMIŠLJANJE O SMRTI.

Predstavi sebi, da klečiš uz smrtnu postelju svoga prijatelja: oblio ga smrtni znoj, oči mu staklene, usnice modre, lice isušeno, duboko i teško diše, ne može se maknuti, dao si mu u jednu ruku Propelo, u drugoj pomažeš mu da drži smrtnu svijeću, a svećenik moli molitve za umiruće...

Moli se sv. Josipu, da ti isprosi svijetlo s neba, te dobro razumiješ što je smrt, što je nesretna a što blažena smrt, i da ti izmoli snage, te počneš živjeti onako, kako ćeš željeti na smrtnom času, da si proveo život.

Prva tačka. — Što znači umrijeti?

Ja ću umrijeti, znači: 1. ostavit ću sve bez izuzetka... rođake, prijatelje, obitelj, kojima

ću reći zadnji s Bogom! Ostavit ću kuću svoju, svoje pokućstvo, svoj posjed, sve što je moje..., ostavit ću ama baš sve. A koje su ono stvari, uz koje mi je srce najviše prirasło? I te ću ostaviti kao i sve ostalo. Dakle sve napustiti? A ipak je tako! Kako je ludo privezati srce uz nešto, što ćemo tako brzo napustiti!... Toliko sam se trudio, da dobijem i sačuvam što posjedujem, a sve će trebati ostaviti!... Zašto da se od svega ne rastanem prije, potpunim siromaštvom duha, t. j. da mi srce ni zašto nije srasło?

Ja ću umrijeti, znači: 2. duša moja ostavit će tijelo, a tijelo će onda postati neugodnim predmetom, kojeg će se gledati riješiti i rođaci i prijatelji moji, kužna lešina, koja bi mogla prouzrokovati bolesti, ako ju ne bace pod zemlju. Dakle će biti zakopano; a što će tu biti od tijela, za koje se toliko brinem? Što će biti od ovih ruku, nogu, od glave? Zar nijesam lud, što njegujem i kitim ono, što će naskoro biti gnjiloća i prašina? Kako sam lud, što bacam sve na kocku, dušu i vječnost, radi svoga tijela i njegovih ružnih naslada!... I onda će ljudi dugo na mene misliti? Jao, kako

se malo misli na pokojne!... Tko danas misli na ovoga ili onoga, koga sam poznavao i vidio mrtva?... Kako malo vrijedi ljudska čast!...

Ja ću umrijeti, znači: 3. moja će duša doći pred sud Božji. Strašna li časa!... Bit ću sam pred Bogom!... Polagat ću račun o čitavom svojem životu Bogu najpravednijemu, Bogu sveznajućemu, koji neiskazano odurava grijeh, Bogu, koji tada više za mene ne će biti milosrdan! Da izbjegnem tomu sudu, imam jedno jedino sredstvo: da sam sebe ovdje nastrožije sudim, i tada ne ću biti osuđen.

Druga tačka. — Kada i kako ću umrijeti?

Koliko mi jošte preostaje živjeti? Ne znam. Okruglo govoreći, na zemlji umire na sat oko 6000 ljudi, a na minutu oko 100. Koji je sat, koji je časak moj? Evanđelje nas uči: bit će sat i čas, u koji se najmanje budem nadao. Tako je Bog uredio, da ne mogu ni jedan dan razložito se raspustiti, i da me drži vazda u pripravnosti; jer kad bih jedan jedini dan spavao u stanju, u kojem ne bih želio umrijeti, mogao bih se probuditi u paklu. I ne samo da

ne znam, kada ću umrijeti, nego potpuno mi je sakriveno, i kako ću umrijeti. Hoću li umrijeti naglo, te ne ću imati vremena da se pripravim? Tako umiru mnogi. Hoću li umrijeti od bolesti, koja će mi oduzeti svijest i govor, i tako se ne ću moći pripraviti? Ili ću umrijeti od podmukle bolesti, pa ću i ja i moja okolica misliti, da nema smrtne pogibelji, da nije hitnje? Hoću li umrijeti među osobama, koje iz straha, da me ne uzrujavaju, ne će se usuditi da mi spomenu svećenika? Da ne ću umrijeti bez ispovijedi i drugih sv. Sakramenata? Ne znam o svemu tomu ništa, pa sve da ih i primim, muke u bolesti rastresaju, i čovjek malo šta može u takom stanju; ludo je dakle oslanjati se i računati na zadnji čas, da ću tada moći urediti najteži posao, posao sretne ili nesretne vječnosti.

S toga budimo danas pripravni, budimo pripravni uvijek i ne ostavljajmo ništa na nesigurno sutra.

Treća tačka. — Kad bih večeras morao umrijeti, što bih želio da sam učinio?

Jesam li spreman na smrt? Jesu li moje

vremenite stvari u redu? Je li moja oporuka dobro napravljena? Je li moja savjest u miru? Ne moram li se ništa bojati gledom na moje ispovijedi i Pričesti, na izvršenje mojih staleških dužnosti? Kad bih znao, da ću umrijeti danas navečer, kako bih želio da sam proveo dan? O kako bih svaki časak dobro ispunio! Ako bih morao umrijeti iza ove molitve, s kojim bih ju žarom i marom obavio? Ako bih morao umrijeti iza ove ispovijedi, iza ove Pričesti, iza ove Mise, iza ovoga pohoda Presv. Sakramenta, kako bih sve ovo sveto obavio! Svratimo se u sebe, da dobro razumijemo, koliku promjenu u čitavom životu proizvodi misao i temeljito razmišljanje o smrti.

Zaključak. Klekni pred Isusom Propetim na Križu i moli ga, da te izruči svojoj Majci kao učenika Ivana; moli se sv. Josipu, da ti na tvojem smrtnom času sa sobom dovede Majku Mariju, i tako ljubeći Križ po zaslugama Isusovim ispustiš dušu govoreći u srcu:

Isuse, Marijo i Josipe, vama predajem srce i dušu svoju!

Isuse, Marijo i Josipe, pomozite mi u smrtnoj borbi!

Isuse, Marijo i Josipe, s vama u miru neka se odijeli duša moja! Amen.

Zaključna molitva.

O moj klanjanja dostojni Stvoritelju molim te za dar najznamenitiji od svih, naime za svetu smrt. Makar da sam do sada zlorabio dane svojega života, što si mi ga poklonio, daj da ga završim u tvojoj svetoj ljubavi.

Da mi je umrijeti kao sveti Patrijarsi, te bez žalosti ostavim ovu dolinu suza i dođem na uživanje vječnoga mira u svojoj pravoj domovini.

Da mi je umrijeti kao sv. Josip, na rukama Isusa i Marije, izgovarajuć ova sveta imena, koja se uzdam blagosivati kroz svu vječnost.

Da mi je umrijeti kao Bezgrješna naša Majka Marija, u najčišćoj ljubavi i sa željom sjediniti s jedinim predmetom moje ljubavi.

Da mi je umrijeti kao Isus na križu, sa najvećom mržnjom na grijeh, u ljubavi prema tebi, Oče nebeski, i sa potpunom odanošću u

mojoj smrtnoj borbi. Oče Sveti, u tvoje ruke predajem duh svoj. Budi mi milostiv. Isuse, koji si umro iz ljubavi prema meni, daj mi milost, te umrem pri činu savršene ljubavi prema tebi. Sveta Marijo, Majko Božja, moli za me sada i u času smrti moje. Moj Anđele Čuvaru, moji sveti zaštitnici, nemojte me zapustiti u času smrti moje. Sv. Josipe, isprosi mi, da umrem smrću pravednika. Amen.

O moj Bože, vrhovni Gospodaru života i smrti, koji si nepromjenljivim zakonom kao kaznu za grijeh odredio svima ljudima da moraju umrijeti, evo me ponizno prostrta pred tvojim strahopočitanja dostojnim Veličanstvom, odana i podložna zakonu tvoje svete Pravednosti. Od svega srca oduravam prošle svoje grijehe, kojima sam tisuću puta smrt zaslužio, i s toga ju primam u zadovoljštinu za svoje grijehe i u znak poslušnosti tvojoj svetoj volji. Da, Veliki Bože, pošalji mi smrt u vrijeme, na mjestu i na način, kako se tebi bude svidjelo. Međutim koristit ću se danima, i godinama, koje mi ushtjedneš pokloniti, da srce otrgnem od ovoga svijeta i od svih spona, koje me drže vezanim sa ovom zemljom pro-

gonstva, i da dušu pripravim, te sa sigurnim pouzdanjem stanem pred tvoj sud. S toga se izručam bez bojazni u ruke tvoje očinske Providnosti. Neka bude sada i vazda Božanska tvoja volja. Amen.

Molitvica za čas smrti.

Gospodine i Bože moj, od sada primam iz tvojih ruku potpuno odano i rado svaku smrt, koju mi htjedneš poslati, sa svima nevoljama, patnjama i bolima, što će s njome doći.

Oprost potpuni na smrtnom času onome, koji jednoga dana u životu iza ispovijedi i Pričesti izgovori gornju molitvicu u duhu prave ljubavi. Pijo XI. od 9. ožujka 1904.

ISPOVJEDNE MOLITVE.

Sagriješio sam, Bože moj, i rasrdio sam tebe, predobroga Oca, koji me toliko ljubiš i toliko mi dobra činiš. Ne zaslužujem, da se nazovem tvojim djetetom, jer si ti svet i mrziš svaki grijeh. O kako je nesretna duša u grijehu! Boli me u duši, ne miruje mi savjest; bič tvoje kazne vije mi se nad glavom, možda će me naskoro ošinuti. Da me danas zovneš u

vječnost, o kako bi strepio pred licem tvojim!

Ali ja ne ću više da ostanem u grijehu, ne ću, da mi ostane duša griješna, nego ću ustati pak doći k tebi, Ocu svome i ovršiti pokoru. Ti si dobar i milosrdan Otac, koji rado opraštaš rasipnoj djeci, kada se obrate. No ja sam slab i kukavan grješnik, nijesam u stanju bez tebe ništa dobra učiniti. Ti me pomozi, ti me pokrijepi svojom milošću, da pravo i potpuno spoznam svoje grijehe, da se za njih skrušeno pokajem, iskreno ih i potpuno ispovjedim te od njih oproštenje zadobijem.

Dođi, Duše Sveti, napuni dušu moju svojom milošću i užezi u meni oganj svoje svete ljubavi. Amen.

Blažena Djevice Marijo, sv. Josipe, sv. Anto, sveti zaštitniče moj, kojega ime nosim, ti Anđele Čuvaru i svi anđeli i sveci Božji budite mi sada u pomoći, da dostojno, pozorno, pobožno i spasonosno ovu svoju ispovijed učinim.

Sada si ispitaj savjest.

Najprije se pitaj: kada si se zadnji put ispovjedio? kako si se ispovjedio? jesi li pokoru izvršio?

Za tim prođi zapovijedi Božje i crkvene, glavne i tuđe grijehe, dužnosti svoga staleža i t. d.

Kod smrtnih grijeha valja kazati: a) broj, b) potrebite okolnosti.

Pomisli i to: da li si mišlju ili riječju ili djelom ili zanemarivanjem svojih dužnosti sagriješio?...

Zapovijedi Božje. Vjera: novine protuvjerske... društva... govori protuvjerski... praznovjerje... molitva...

Ufanje: preuzetno ufao... zdvajao...

Ime Božje da nijesi pogrdio.. psovao... proklinjao... zaklinjao se krivo... bez potrebe prisegao... zavjet ne ispunio...

Sv. misa u nedjelju i u blagdane... težački poslovi...

Roditelje da nijesi teško uvrijedio... ne poslušao u velikoj stvari... prezirao...

Poglavari duhovni i svjetovni... gospodari...

Roditelji, poglavari, gospodari: kako su vršili dužnosti svoje spram djece, podložnika, sluga?... uzgoj djece?...

Ubio... ranio... osvetio se... žalostio...

Nečiste misli... riječi... djela... sjetila... oči... uši... ruke... bližnja griješna prigoda... Knjige, novine, predstave, slike...

Krađa... prevara... tuđe dobro povraćeno...

Laž... ogovaranje... klevetanje... zle misli o bližnjemu (kriva sumnja, krivi sud)...

Zapovijedi crkvene. Post... Nemrs... godišnja ispovijed... uskrsna sv. Pričest...

Glavni i tuđi grijesi. Oholost... zavist... neumjerenost u jelu i pilu... srditost...

Svjetovati, nagovarati na grijeh... hvaliti tuđi grijeh... šutjeti na grijeh... braniti tuđi grijeh...

Zabave... plesovi...

Dužnosti staleža...

Pokajanje i odluka.

Bože, kajem se od svega srca za sve svoje grijehe, što sam njima uvrijedio tebe, svoga Gospodina i Boga, svoga Stvoritelja i Spasitelja, svoga najvećega dobročinitelja i pravednoga suca, te sam zaslužio, da me kazniš; a kajem se navlastito zato, što sam uvrijedio tebe, najveće i svake ljubavi najdostojnije dobro.

Bože i Spasitelju moj Isuse, svrni milostivo oko na mene. Ah stid me je k tebi podignuti oči svoje. Ti si mene tako ljubio i učinio mi mnogo i mnogo dobra od prvoga trenutka moga života pa sve do sada; ti si za me sašao s neba, za me grozne i ljute trpio muke i boli i napokon umro na križu za mene; a ja sam ti bio nezahvalan, pa toliko puta uvrijedio tebe predobroga svoga Spasitelja. Pravedni Bože, da si me kaznio odmah po prvom grijehu, ah kako bih bio nesretan u sve vijeke! Ali ti si bio uvijek, a jesi i sada, dobar i milosrdan.

O Isuse! Žao mi je, srce me boli, što sam tebe, najveće i svake ljubavi najdostojnije

dobro toliko puta uvrijedio. Kamo sreće, da sam uvijek tebe ljubio! Molim ponizno tebe, Gospodine moj i Spasitelju moj, milostivo mi oprosti, pak me primi opet u svoju milost.

Mrzim na sve svoje grijehe i čvrsto odlučujem, da ću se poboljšati i najbrižnije se u buduće čuvati grijeha i svake grješne prigode, grijehom učinjeno zlo i smutnju nastojat ću, što bolje mogu, popraviti; upotrijebit ću sva sredstva, da svoj život popravim i od sada da samo tvoju volju vršim. Amen.

Poslije ispovjedi.

Od srca ti zahvaljujem, Gospodine i Bože moj, što si mi oprostio grijehe i primio me opet u svoju milost. Kao što je dobri otac izišao u susret rasipnome sinu, kad se je kući vraćao, zagrlio ga i poljubio, tako si i ti mene primio. Da, i ja sam bio izgubljeno dijete, koje je tumaralo po krivim putovima! Ti pako bio si mi uvijek dobar Otac, koji si me tražio i zvao, da se k tebi povratim. A kad sam sada došao k tebi, nijesi me odbio od sebe, kako sam to zaslužio, nego si me primio dobrostivo, te po duhovnom mojem ocu odriješio

me i oprostio mi grijehe. O kako mi je sada pri srcu lahko, kako mi već davno nije bilo!

Nastojat ću od sada što pomnjivije, da te više nikada ne uvrijedim. Pazit ću na sebe, da se očuvam grijeha. Pojavi li mi se opet želja u srcu, da zlo učinim, pomislit ću na tebe, pak promisliti dobro, što bi od mene bilo, da opet sagriješim.

Bože moj, ti me gledaš s neba, ti znaš, da se mislim poboljšati! Blagoslovi moju odluku, i daj, da ispunim ono, što sam odlučio. To te molim po zaslugama presvete Krvi Isusove, po zaslugama njegove milosti pune Majke Djevice Marije i sv. Josipa. Amen.

Presveta Djevice Marijo, ti utočište grješnika! Sveti Anđele, moj Čuvaru! Vi sveti moji zaštitnici! Molite za me, da budem dostojan obećanja Isusovih. Amen.

Sada izmoli zadanu pokoru.

PRIČESNE MOLITVE.

Probudi vjeru.

Moj Isuse, vjerujem, da si ti u Presv. oltarskom Sakramentu pod prilikom kruha i vina u istinu i stvarno prisutan, kao Bog i kao

čovjek. Moja sjetila toga ne vide, moj razum toga ne dokučuje, moja duša, u ovom slabom tijelu zatvorena, preslaba je i pregrješna, te ne može tebe kano blaženi na nebu gledati licem u lice. Budući dakle da ne mogu dokučiti toga predubokog otajstva, zato vjerujem, da si ti nevidljivo prisutan pod vidljivim prilikama kruha i vina, pa kad te primam, primam isto ono tijelo, koje se je začelo u utrobi prečiste Djevice Marije, ono tijelo, koje je na križu za me i sve ljude umrlo, koje je slavno uskrsnulo i sada sjedi ob desnu Boga Oca svemogućega, a to za to vjerujem, jer si svemoguć i istinit i jer si ovo objavio riječima: Ovo je tijelo moje, i: Ovo je krv moja. Klanjam se presvetoj i istinitoj riječi tvojoj i podlažem joj svoj razum i vjerujem sve, što si objavio.

Probudi ufanje.

Isuse moj! Ti si me ljubio ne samo do smrti na križu, nego i sada iz ljubavi prema meni daješ mi sama sebe za hranu. Kako da ti zahvalim? U tebe se ufam, slatki moj Isuse! Ti mi daješ svoje tijelo, dakle ćeš mi dati i

život vječni, jer si rekao: Tko blaguje tijelo moje i pije krv moju, imat će život vječni, i ja ću ga oživjeti na posljednji dan. Ti si, predobri moj Spasitelju, krjepost moja i pomoć moja, ti moje utočište, ti ufanje moje; jer ako su od tebe velike milosti primali, koji su se samo odjeće tvoje dotaknuli, koliko se više ja imam ufati, koji te u svetoj pričesti u svoja vlastita prsa primam! Ufam se, predobri moj Spasitelju, da ćeš se nastaniti u mom srcu i posvetiti dušu moju. Amen.

Probudi ljubav.

O, kako je velika tvoja ljubav prema meni? Što nijesi sve za me učinio? Čovjek si za me postao, na križu si za me umro, pod prilikama kruha na me čekaš, samo da se sa mnom sjediniš. Zato te ljubim, slatki moj Isuse, vrhu svake stvari! A zašto da te ne bih ljubio? Ta ti hoćeš, da moju dušu okrijepiš svojim tijelom, da ju primiš, da se s njome sjediniš. Dođi, mili moj Isuse, pa se sjedini sa mnom. Gospodine, nijesam dostojan, da uniđeš pod krov moj. Ne, ja nijesam dosto-

jan, ali ne gledaj. Gospodine na grijehe moje, već gledaj na vruću ljubav moju. Tvoje presveto tijelo, predragi Spasitelju, neka čuva i jači dušu moju, da dođe u život vječni. Amen.

Moj Bože i Gospodine! Evo pred tobom ničice padam, pak te molim najponiznije, da mi oprostiš sve grijehe, da tebe, neoskvrnjenoga Jaganjca, dostojno primim! Od srca mi je žao, što sam uvrijedio tebe moga premiloga Boga i najveće moje dobro! Bježat ću od svakoga grijeha i paziti, da te više ne vrijeđam, slatki moj Isuse! Ja ti obećajem i tvrdo odlučujem, da ću svoj život sasvim popraviti pomoću tvoje milosti, za koju te molim.

Udijeli mi milost svoju, te mi oprosti sve grijehe moje. Stvori u meni novo srce, da te danas dostojnom čistoćom, gorućom ljubavi i užganim srcem primim na uspomenu muke i smrti tvoje, a na spasenje duše moje. Amen.

Probudi želju.

Dođi dakle, o Isuse! Dođi i zasiti glad moj, utaži žeđu moju. O blažena časa, gdje smijem tebe primiti, zagrliti, cjelivati, ljubiti i sav u

te uroniti. Preljubezni zaručniče duše moje, radosti srca moga, dođi, pa me ojači i u meni užezi oganj ljubavi svoje; bez tebe ne mogu živjeti. Ti si život duše i kruh čiste ljubavi i neumrlosti. Život bez tebe nije život.

Bl. Djevice i majko moja Marijo, evo ja sad već pristupam k tvomu Sinu, da ga primim. Rad bih imao tvoje srce i tvoju ljubav, kojom si se ti pričešćivala! Daj mi danas ovo jutro svoga Isusa, kao što si ga dala pastirima i svetim kraljima. Ja ga želim iz tvojih prečistih ruku primiti. Reci mu, da sam ja tvoj sluga i štovatelj, pa će me onda pogledati ljubezljivijim okom, te će se uže sa mnom sjediniti.

Evo Jaganjac Božji, koji uzima grijehe svijeta.

Gospodine, nijesam dostojan, da uđeš pod krov moj, nego samo reci riječ, i ozdravit će duša moja!

Tijelo Gospodina našega Isusa Krista neka čuva dušu moju za život vječni. Amen.

Poslije sv. pričesti.

Isuse moj, otkuda meni to, da si se ti, Bože moj, ponizio na toliko, te pohodio mene nevoljna grješnika!

Predobri Isuse, kako ću ti naplatiti, što si mi evo sada učinio?

Prikazujem ti svoju dušu i tijelo i sve što imam. Sve, štogod u buduće pomislim, zaželim, rečem i učinim, budi posvećeno tebi i učinjeno jedino za tebe.

Isuse premili, ražari hladno srce moje žarom ljubavi svoje, da te uzljubim nada sve i više nego sama sebe.

Podijeli mi, Gospodine i Bože moj, milosti one, koje mi trebaju, jer ti si neizmjerno dobar.

Zahvali Gospodinu.

Tebe dakle, Isuse, imam u srcu, tebe, Otkupitelju moj i Spasitelju, tebe, Boga svoga, tebe, slast i radost svoju, svoj mir i pokoj, sve dobro moje. Zdravo, zdravo, Isuse premili, ti jedino blago srca moga. Zdravo Isuse, ti spase svijeta, izvore svih milosti, jedina radosti moja, Gospodine i Bože moj! Ljubim te

kao najveće dobro, grlim te kao Otkupitelja i Spasitelja svoga. Evo se uronih u tebe kano u more sve ljubavi i dobrote.

Ah, otkuda meni milost, da se je Gospodin moj i Bog moj, svemogući kralj neba i zemlje, ponizio na toliko, te dostojao doći k meni kukavnu stvoru! Otkuda meni neizrečena ova milost, nego od neizmjerne tvoje dobrote i nedokučivoga milosrđa tvoga. Kako ću ti, Isuse, zahvaliti za ovoliku milost? Ništa boljega nijesi mi ni mogao učiniti na svijetu. Ni majka ne može tako ljubiti djeteta svoga, kako si ti ljubio mene. Vječna ti na tom hvala, Isuse moj. No budući da ti ne mogu sam dostojno zahvaliti, zahvalili ti sa mnom svi Sveci i Anđeli, svi tvoji stvorovi na nebu i na zemlji. Amen.

Snizi se pred Isusom.

Divni moj Isuse! Ti u ljubavi prekoračuješ svaku mjeru; odakle dolazi to, da si se k meni nevoljnomu grješniku svratio? Tko si ti, a tko sam ja? Ti si moj Stvoritelj, moj Gospodin i Otac, a ja sam tvoj rasipni sin; ti si moj predarežljivi dobročinitelj, a ja sam

tvoj nezahvalni podanik; ti si moj Spasitelj, moj Bog, moje najveće dobro, a ja sam nevoljan i opak grješnik, oduran crv zemaljski, koji sam te toliko puta iz svog srca otjerao. O Isuse, o ti moj predobri Bože, moj prelju-bezni Isuse, koli je neprocjenljiva tvoja ljubav. Koli je nečuvena tvoja dobrota, što si se ti dostojao mene nevrijednoga usrećiti svojom prisutnošću i moje siromašno srce odabrati za svoj stan.

Dušo Isusova, posveti me!
Tijelo Isusovo, spasi me!
Krvi Isusova, napoj me!
Vodo iz prsa Isusovih, operi me!
Muko Isusova, pokrijepi me!
O dobri Isuse, usliši me!
U rane svoje sakrij me!
Ne dopusti mi, da se odijelim od tebe!
Od neprijatelja zločestog obrani me!
Na čas smrti moje zovni me!
I zapovjedi mi, da k tebi dođem,
Da te sa svima svetima hvalim,
Na sve vijeke vijekova. Amen.

Molitva pred križem
sa potpunim oprostom iza sv. Pričesti.

Evo ja, o dobri i preslatki Isuse, pred licem tvojim padam na koljena i s najvećim žarom duše molim te i zaklinjem, da u srce moje utisneš živa čuvstva vjere, ufanja i ljubavi, i pravu pokru za moje grijehe i najčvršću volju da ih popravim; dok s velikom osjećajem i bolju duše sobom razmišljam i promatram tvojih pet Rana, imajući pred očima, što je već David Prorok o tebi u tvoja usta stavljao, o dobri Isuse: »Probodoše ruke moje i noge moje, prebrojiše sve kosti moje« (Ps. 21, 17. 18.).

(Reci još pet puta Oče naš, Zdravo Marijo i Vjerovanje na nakanu Sv. Oca Pape.)

MOLITVA BL. GOSPI ZA SRETNU SMRT.

(Od Sv. Alfonza Ligori.)

O Marijo, kakva će biti moja smrt? Kada razmišljam o svojim grijesima i pomislim na onaj osudni čas, kad će biti riješeno pitanje mojega vječnoga ili spasenja ili osuđenja, kad ću morati dati zadnji dah svoj i biti suđen, sav se tresem i smetem. O preslatka moja Majko, sve moje pouzdanje stavljam u Krv Isusa Krista i u tvoj zagovor. O tješiteljice žalosnih, nemoj me tada zapustiti, ne ostavi me bez utjehe u tako velikoj pogibelji. Ako mi već sada misao na moje grijehe, na neizvjesnost oproštenja, na pogibelj ponovnog pada u grijeh, na strogost božanske Pravednosti ulijevaju tako jak strah, što će biti tada? Ako mi ti ne dođeš u pomoć, ja sam propao. Ah, moja Gospođo, prije nego me stigne smrt, isprosi mi veliku žalost nad mojim grijesima, iskreno poboljšanje i vjernost Bogu kroz ostatak moga života. Kada mi nastupe posljednji časovi, o Marijo, nado moja, budi uza me u onoj strašnoj borbi, koju ću morati podnijeti, ojači me proti zdvojnosti, u koju bih mogao

pasti gledajuć svoje grijehe, što će mi ih tada sotona donijeti pred oči. Isprosi mi milost, da te tada češće zazovem i da izdahnem izgovarajuć preslatko Ime tvoje i tvojega poklona dostojnog Sina. Time se ne ograničuju moje želje. Uzvišena Kraljice, oprosti mi moju smjelost: prije nego zatvorim oči, dođi ti sama da me utješiš svojom nazočnošću. Ovu si milost iskazala mnogim svojim slugama, pa ju i ja želim i njoj se nadam. Istina je, ja sam veliki grješnik i ne zaslužujem take naklonosti, ali sam tvoj odani sluga, ljubim te i imam pouzdanje u tebe. O Marijo, ja te očekujem, ne ostavi me bez utjehe. Ako me držiš odveć nedostojnim tako velike milosti, barem s visine nebeske budi mi na pomoći, da odem s ovoga svijeta ljubeći Boga i tebe i dođem da te na vijeke ljubim u raju. Amen.

Slatko Srce Marijino, budi moje spasenje!

Druga molitva Bl. Gospi.

O Maria, sine labe concepta, ora pro nobis, qui confugimus ad Te; o Refugium peccatorum, Mater agonizantium, noli nos derelinquere in hora exitus nostri, sed impetra nobis dolorem perfectum, sinceram contritionem, remissionem peccatorum nostrorum, Sanctissimi Viatici dignam receptionem, Extremae Unctionis Sacramenti corroborationem, quatenus securi praesentari valeamus ante thronum justi sed et misericordis Judicis, Dei est Redemptoris nostri. Amen.

O Marijo, bez ljage začeta, moli za nas, koji se Tebi utičemo. O utočište grješnika, Majko onih, koji su u smrtnoj borbi, ne zapusti nas u času smrti naše, nego nam isprosi savršenu bol i iskreno kajanje, oproštenje naših grijeha, milost da dostojno primimo Presvetu Popudbinu, okrepu Sakramenta Zadnje Pomasti, tako te se uzmognemo sigurni staviti pred prijestolje pravednoga ali i milosrdnoga Suca, Boga i Otkupitelja našega. Amen.

LITANIJE SV. JOSIPU ZA SRETNU SMRT.

Gospodine, smiluj se.
Kriste, smiluj se.
Gospodine, smiluj se.
Kriste, čuj nas.
Kriste, usliši nas.

Oče nebeski, Bože, smiluj nam se.
Sine, Otkupitelju svijeta, Bože, smiluj nam se.
Duše Sveti, Bože, smiluj nam se.
Sveto Trojstvo, jedan Bože, smiluj nam se.

Isuse, koji si se udostojao za naše spasenje umrijeti na križu, smiluj nam se.

Sveta Marijo, koja si umrla u najsavršenijoj ljubavi prema Bogu, moli za nas.

Sv. Josipe, koji si svaki dan proživio, kao da ti je zadnji u životu,
Sv. Josipe, koji si se smatrao bez pokoja, kao putnik u vječnost,
Sv. Josipe, koji si onako dobro shvatio, da nam je Bog dao vrijeme, samo da se bavimo spasenjem svoje duše,
Sv. Josipe, koji si ovaj svijet smatrao prolaznom sjenom,

} moli za nas!

Sv. Josipe koji nijesi vezao svoje čuvstvo ni za što, što će jednom iščeznuti,
Sv. Josipe, koji si čeznuo jedino za vječnim blaženstvom,
Sv. Josipe, koji si samozatajom bio vazda mrtav sam sebi,
Sv. Josipe, kod koga je na smrtnom času bio Spasitelj i njegova premila Majka,
Sv. Josipe, koga je u smrtnoj borbi Spasitelj obasuo svim blagoslovima,
Sv. Josipe, koga je u zadnjim časovima Majka Milosrđa tješila molitvama,
Sv. Josipe, koji si na samrti onako pobožno izgovorio imena Isus i Marija,
Sv. Josipe, koji si svoje zadnje časove prikazao, da isprosiš sretnu smrt svojim štovateljima,
Sv. Josipe, koji si blago preminuo na rukama Isusa i Marije,
Sv. Josipe, koga je Bog postavio zaštitnikom onima, koji su u smrtnoj borbi,
Sv. Josipe, koji dolaziš u pomoć u smrtnoj borbi onima, koji su te za života štovali,

} moli za nas!

Sv. Josipe, koji nikada ne dopuštaš, da nesretno umre itko od tvojih štićenika,
Po svojoj presretnoj smrti,
Kada nas snađe bolest,
Kada nastupe naši zadnji časovi,
Kada naše mutne i zamračene oči pred smrt ne budu vidjele stvari ovoga svijeta,
Kada naše uši ogluše za riječi ljudske,
Kada tjeskobno naše srce zadnji put kucne,
Kada ispustimo zadnji svoj dah,
Kada naša duša stupi pred Boga,
Ako naša duša bude osuđena u čistilište,
} moli za nas!

Jaganjče Božji, koji odnimaš grijehe svijeta, oprosti nam, Gospodine.

Jaganjče Božji, koji odnimaš grijehe svijeta, usliši nas, Gospodine.

Jaganjče Božji, koji odnimaš grijehe svijeta, smiluj nam se, Gospodine.

Moli za nas sv. Josipe, zaštitniče dobre smrti,

Da budemo dostojni umrijeti na tvojim rukama.

Molitva.

Pomolimo se. Budi nam u pomoći, sv. Josipe, sve dane našega života, a osobito u zadnjim časovima, i pripravi tada našu dušu, da primimo sv. Sakramente sa velikom vjerom, sa živim ufanjem i sa žarkom ljubavlju. Svojim moćnim zagovorom odagnaj od nas nasrtaje sotone i daj, da umremo na tvojem srcu, da uzmognemo blagosivati tebe sa Isusom i Marijom po sve vijeke vijekova Amen.

MOLITVA SV. JOSIPU ZA SRETNU SMRT.

(Od sv. Alfonza Ligori.)

O sv. Josipe, poradi mojih grijeha zaslužujem nesretnu smrt. Ali ako ti budeš uza me, ne ću propasti. Ti si bio ne samo prijatelj, nego i čuvar i otac-hranitelj Onoga, koji će me jednoga dana suditi. Isus me ne će odbaciti, ako ti za mene progovoriš jednu samo dobru riječ. Iza Marije, o sv. Josipe, ja tebe izabirem svojim zagovornikom i zaštitnikom. Obećajem ti, da ću svaki dan tebi u čast učiniti koje nabožno djelo i svaki dan moliti tvoju pomoć. Ne poradi mojih zasluga,

nego za svoju ljubav prema Isusu i Mariji uzmi me za svoga vječnoga slugu. Poradi onoga slatkoga društva Isusa i Marije na zemlji štiti me, dokle god budem živio, i ne daj, da se odijelim od Boga gubitkom njegove milosti.

Po pomoći, koju su ti iskazali Isus i Marija u tvojim posljednjim časovima, budi uza me u času moje smrti, da iza sretnog prelaza u drugi svijet uzmognem u tvojem društvu hvaliti i blagosivati Boga u vijeke. Amen.

MOLITVE

u čast sedam žalosti i sedam radosti Sv. Josipa.

1. Prečisti Zaručniče Marijin, slavni sv. Josipe, kako su bile teške borbe i tjeskobe tvojega srca u neizvjesnosti, da ostaviš tvoju prečistu Zaručnicu, tako je bila i neizrecciva tvoja radost, kad ti je Anđeo objavio visoko otajstvo Utjelovljenja. Po ovoj tvojoj žalosti i radosti molimo te, utješi sada i u posljednjim bolima dušu našu radošću dobra života i svete

smrti, da bude slična tvojoj smrti među Isusom i Marijom.

Oče naš... Zdravo Marijo... Slava Ocu...

II. Presretni Patrijarko, slavni sv. Josipe, koji si bio preodabran za poočima, ocu-hraniteljа Utjelovljenoj Riječi, žalost, koju si osjetio gledajuć Djetešce Isusa rođeno u onolikom siromaštvu, brzo se okrenula u nebesku radost, kad si čuo anđeosku pjesmu i gledao slavu one prejasne noći. Po ovoj svojoj žalosti i radosti molimo te, isprosi nam, te iza putovanja ovoga života, dođemo da slušamo pjesme anđela i uživamo sjaj nebeske slave.

Oče naš... Zdravo Marijo... Slava Ocu...

III. Najposlušniji vršitelju volje Božje, slavni sv. Josipe, predragocjena Krv, koju je prolilo Djetešce-Otkupitelj pri obrezovanju, ranila je tvoje srce, ali ga je Ime Isus zacijelilo i napunilo zadovoljstvom. Po ovoj svojoj žalosti i radosti isprosi nam, da odbacivši od sebe svaku pogrješku u životu, s Imenom Presvetim Isus na srcu i na ustima radosno izdahnemo.

Oče naš... Zdravo Marijo... Slava Ocu...

IV. Prevjerni Sveče, koji si bio upućen u tajne našega Otkupljenja, slavni sv. Josipe, ako je Simeonovo proroštvo o tom, što su imali trpjeti Isus i Marija, tebi prouzrokovalo smrtne boli, ipak te je i radošću napunilo, jer je unaprijed kazalo plod, naime spasenje i uskrsnuće mnogih duša. Po ovoj svojoj žalosti i radosti isprosi nam, da budemo u broju onih, koji će slavno uskrsnuti po zaslugama Isusovim i po zagovoru Djevice i Majke Marije.

Oče naš... Zdravo Marijo... Slava Ocu...

V. Prebrižni čuvaru, srdačni pouzdaniče utjelovljenoga Sina Božjega, slavni sv. Josipe, koliko si s jedne strane trpio uzdržavajući i služeći Sina Svevišnjega, osobito za bijega u Misir, a koliko si s druge strane i uživao u duši imajuć vazda uza se Boga svoga i gledajuć, kako se ruše idoli misirski! Po ovoj svojoj žalosti i radosti isprosi nam, da, držeći se daleko od neprijatelja paklenoga, naročito, izbjegavajući grješne prigode, pane s našeg srca svaki idol zemaljskog osjećaja, te predani posvema u službu Isusu i Mariji samo njima živemo i sretno umremo.

Oče naš... Zdravo Marijo... Slava Ocu...

VI. Anđele zemlje, slavni sv. Josipe, koji si se divio poslušnosti Kralja nebesa tvojoj volji, ako ti je utjehu, kojom si ga iz Misira natrag vodio, pomutio strah pred Arhelaom, to te je Anđeo izveo na sigurno, pa si radostan s Isusom i Marijom boravio u Nazaretu. Po ovoj svojoj žalosti i radosti isprosi nam, da nam srce bude slobodno od štetnoga straha i uživa mir savjesti, te da sigurni živimo sa Isusom i Marijom i s njima umremo.

Oče naš... Zdravo Marijo... Slava Ocu...

VII. Uzoru svake svetosti, slavni sv. Josipe, koji si bez vlastite krivnje izgubio dječaka Isusa! Tri dana si ga s najvećom žalošću tražio, dok na najveću radost nijesi našao svoj Život u hramu među učiteljima. Po ovoj svojoj žalosti i radosti molimo te iz svega srca, ne daj, da ikada izgubimo Isusa po smrtnom grijehu, a ako bismo ga ikad nesrećom izgubili, da ga neumornom bolju tražimo, sve dok ga sretno ne nađemo, osobito na času smrti, te odemo u nebo, da ga na vijeke uživamo i ondje na vijeke slavimo njegovo Božansko milosrđe.

Oče naš... Zdravo Marijo... Slava Ocu...

Isus je počeo od prilike u tridesetoj godini, kako se mislilo, sin Josipov.

Moli za nas, sv. Josipe!

Da postanemo dostojni obećanja Kristovih.

Pomolimo se:

Bože, koji si po neizrecivoj Providnosti dostojao se izabrati blaženoga Josipa za zaručnika presvetoj Majci svojoj, daj molimo te, da, koga štujemo pokroviteljem na zemlji, zaslužimo imati zagovornikom na nebesima. Koji živiš i kraljuješ na vijeke vijekova. Amen.

OPORUKA DUHOVNA.

(Testamenat duše).

U ime Oca i Sina ✝ i Duha Svetoga. Amen.

Ja nevoljni grješnik ne znajući vrijeme polaska svoga s ovoga svijeta, a želeći, da nepripravan ne odem, poklanjam se tebi, Bože moj, i pred božanskim veličanstvom tvojim, pred blaženom Djevicom Marijom, pred sv. Josipom i cijelim dvorom nebeskim očitujem ovu svoju posljednju volju i čvrstu odluku.

Vjerujem u te, Bože moj, i vjerujem sve, što vjeruje sveta mati Crkva rimokatolička;

i zato vjerujem, jer si ti ovo objavio, Bože moj, koji si neizmjerna mudrost i vječna istina. Zahvaljujem ti, što si mi dopustio roditi se u ovoj svetoj vjeri, u kojoj odlučujem umrijeti.

Ufam se u neizmjerno milosrđe tvoje, Bože moj, i u neizmjerne zasluge Isusa, Gospodina moga, koji je za ljubav moju umro.

Ljubim te, Bože moj, svim srcem i nada sve; i ljubim te zato, što si najveće i svake ljubavi najdostojnije dobro. U ovoj ljubavi želim živjeti i umrijeti.

Kajem se iz svega srca i žalim, što sam tebe, Boga svoga, ikada uvrijedio. O da mogu učiniti, da te nijesam nikada uvrijedio! Obećajem temeljito, da te ne ću nigda više uvrijediti, i volim prije umrijeti, nego li se od tebe grijehom rastaviti.

Zahvaljujem ti, premilosrdni Bože, za neizbrojena i neprocijenjena dobra, koja si mi nedostojnomu darežljivo udijelio; osobitu ti hvalu dajem, što si me nezahvalna toliko vremena u grijesima mojim trpio i na pokoru čekao.

Iz ljubavi tvoje, Bože moj, ljubim bližnjega svojega kao sebe samoga; i zato od srca pra-

štam svima, koji me ikad uvrijedišc. Ujedno ponizno molim, da i oni oproste meni, koje sam ja uvrijedio; a ja sam pripravan svakomu zadovoljiti, ako sam koga djelom ili jezikom u tijelu, poštenju, dobru i tečenju njegovu uvrijedio.

Ispovijedam, o Bože, gospodaru života i smrti, da drage volje primam, štogod odrediš i o načinu smrti moje i o ostalim događajima mojim. Ti si gospodar moj, neka bude volja tvoja! Griješno tijelo moje neka se obrati u prah radi kazne sa istočnoga i premnogih vlastitih grijeha mojih. Za dušu pak svoju molim predragoga Spasitelja svoga, da ju zaradi presvete Krvi svoje ne ostavi, nego da ju primi u presvetu ranu Srca svoga božanskoga; tude je pokoj moj, tude ću prebivati u vijeke.

Ispovijedam, o Bože moj, da želim primiti više puta svete Sakramente; a osobito u vrijeme smrti poslije ispovijedi i Pričesti Sakramenat posljednjega pomazanja za oproštenje grijeha svojih i za umnoženje milosti.

Ispovijedam, da u milostivu Djevicu i majku Mariju, kanoti Majku milosrđa i umirućima premoguću pomoćnicu, za Bogom stavljam sve

ufanje svoje; proseći je svim srcem za ovo materinsko od milosrđa ime, da se dostoji u krilo milosti primiti me i zaštititi od neprijatelja u ono strahovito vrijeme.

Ispovijedam, da zazivam svetoga Mihovila Arkanđela za osobitoga branitelja duše svoje; i svojega Anđela Čuvara, da me čuva i dušu moju privede u ruke Stvoritelju. Po isti način zazivam i molim sve Svete, a osobito svetoga Josipa i zaštitnike svoje N. N., da mi budu u pomoći i potkrijepe me proti duhu paklenomu.

Primi Bože, ovu moju žrtvu i poniznu molbu. I ako bi u čas smrtni po napasti i prijevari đavolskoj štogod proti ovoj svojoj dobroj odluci pomislio, govorio ili učinio: sve ono sada uništavam, i onomu se svim srcem protivim. A da mi se to ne zbude, ljubivajući presvete Rane tvoje, o Isuse preporučujem se dobroti tvojoj, da se na čas smrti nađe duša moja u ljubavi i milosti tvojoj. Ovako želim, Isuse moj, nalazeći se u rani Presvetoga Srca tvoga živjeti i umrijeti.

Ja nedostojno stvorenje tvoje.

VEČERNJA MOLITVA.

(Izmoli najprije jedne od Litanija, što se nalaze u ovom Molitveniku, zatim dodaj:)

Hvala ti, Oče nebeski, što si me na svoju sliku i priliku stvorio i odredio za vječno spasenje, te me do sada tako očinski uzdržavao.

Hvala ti, Sine Božji, što si me svojom svetom Krvlju otkupio i dušu mi očistio.

Hvala ti, Duše Sveti, što si me u sv. Krštenju posvetio i uveo u sv. Crkvu, dok toliki pogibaju u tami i sjeni nevjere.

Hvala ti, Trojedini Bože, što si me danas tolikim dobročinstvima na duši i tijelu obasuo i od tolikih zala sačuvao.

Oče svjetlosti, za ljubav, koju imaš od vijeka prema meni, molim te, prosvijetli me i potakni, da upozam, zamrzim, osudim i odlučim popraviti grijehe, nemarnosti i nezahvalnost svoje, kojima sam danas uvrijedio Božansko tvoje Veličanstvo.

(Proði pameću: Kako si se čuvao svoje glavne mane? Kako si nastojao steći tebi najpotrebitiju krjepost? U čemu si se svladao, a u čemu nijesi? Kako si obavio molitve,

pobožnosti, staleške dužnosti? Kakav si bio u dužnostima prema Bogu, prema sebi, prema bližnjemu?)

Jaganjče Božji, koji odnimaš grijehe svijeta, smiluj mi se. Priznajem zloću svoju. Iz sve duše se kajem za sve opačine i pomanjkanja, jer vrijedaju tebe, mojega najboljeg Oca, tebe, jedino i pravo dobro. Kamo sreće, da sam u svemu najtačnije gledao i vršio samo tvoju svetu volju! Kamo sreće, da mogu izbrisati pred očima tvojim sve svoje grijehe! Pokrijepi me, Spasitelju moj, da ti od sada s većim žarom i s jačom samozatajom služim! Osobito daj, da se ovoga... grijeha većim marom čuvam, i ovu... krjepost da što dublje u srce sebi usadim.

Pohodi, Gospodine, ovaj dom, i daleko od njega ukloni sve zasjede neprijateljske. Anđeli tvoji sveti neka stanuju u njemu, da nas oni čuvaju, i tvoj blagoslov bio vazda s nama.

O moja Gospođo i Majko Marijo (str. 281.)

O sv. Josipe, koji si u prisutnosti Isusa i svoje Prečiste Zaručnice ovaj svijet ostavio, priteci mi u pomoć osobito onda, kad se približi zadnji čas mojemu životu. Očuvaj me

od nagle i nepripravne smrti, i isprosi mi, molim te vruće, milošt, da i ja, zazivajući imena Isus i Marija, ispustim svoju dušu. U vaše ruke predajem živ i mrtav svoj duh, Isuse, Marijo i Josipe. Amen.

Isuse, Marijo i Josipe, vama predajem srce i dušu svoju.

Isuse, Marijo i Josipe, pomozite mi u smrtnoj borbi.

Isuse, Marijo i Josipe, s vama u miru neka se odijeli duša moja. Amen.

Vjerni moj pratioče, koga mi je Bog dao za Čuvara, ti branitelju i zaštitniče moj, koji me nikada ne ostavljaš! Kako da ti zahvalim za ljubav tvoju i neizbrojiva dobročinstva tvoja. Ako spavam, bdiješ nada mnom, ako sam žalostan, tješiš me, ako klonem, pridižeš me, ako mi pogibelj prijeti, otkloniš je, od grijeha me odvraćaš, na dobro me nagoniš, posrnula u grijeh nukaš na pokoru i pomirenje s Bogom. Valjda bih već davno bio u paklu, da ti nijesi svojim molitvama srdžbu Božju od mene odvratio. Molim te, nikada me ne zapusti. Pazi na mene, da ne panem u grijeh, potiči me na krjepost, u neprilikama me tješi,

u pogibeljima me štiti, u napastima me brani. Molitve i uzdahe moje, sva moja dobra djela prikaži očima Božjim i učini, da u milosti od ovoga života predem u život vječni.

Daj da otpočinem, moj Isuse, te okrijepim svoje sile, da budem sposobniji za tvoju službu. Moj Isuse, koliko puta dahnem u noći, toliko puta da si ti od mene blagoslovljen, kao što te na nebu blagosivlju Serafini i Kerubini. Moj Isuse, u te vjerujem, moj Isuse, u te se uzdam, moj Isuse, ljubim te nada sve. Tebi bdijem, tebi spavam, tebi živim, tebi umirem, preljubezni Isuse.

(Probudiš li se po noći, nastoj odmah u sebi pobuditi svete misli i čuvstva. — Koliko hiljada redovnika ustaju u ponoći, da pjevaju hvale Bogu! — Koliko ljudi noćas vodi smrtnu borbu! Kamo sreće, da svrše sretno! Neka im Isus dade snage! — Ako je neugodno ležati bez spavanja na mekoj postelji, kako će biti kroz svu vječnost u ognju paklenom! — S pobožnim, strjelovitim molitvicama nastoj opet usnuti.)

SADRŽAJ.

Strana

Predgovor 5

Prvi Dio: Razmišljanja i Primjeri.

Poglavlje:

I. Slavlje smrti — Don Luigi Guanella († 1915.) 9
II. Žrtve grijeha — Đavao kod smrtne postelje 16
III. Ima pakao — Sveta Terezija († 1582.) 24
IV. Vječnost muka — Sv. Ignacij Loj. († 1556.) 31
V. Vrijednost duše — Sv. Franjo Ksav. († 1552.) 39
VI. Otkupljenje — Sv. Alfonzo Lig. († 1787.) 46
VII. Naša svrha — Bl. Petar Chanel († 1841.) 54
VIII. Sotona i njegovi pomagači — Dvije bitke i dvije pobjede . . 61
IX. Najpreča stvar — Vapaj sa smrtne postelje 68
X. Sveopće apoštolstvo — Sv. Ivan Fr. Regis († 1680.) 75
XI. Čudoviti ribolov — Bl. Josip Cottolengo († 1842.) 83
XII. Milosrđe Božje... Putovi Providnosti... 90

Poglavlje:		Strana
XIII.	Ne treba zdvajati o spasenju nijedne duše. — Spaseni u zadnji čas	97
XIV.	Ključ raja — Sv. Karlo Borom. († 1584.)	104
XV.	Strjelovite molitvice — Bl. Josip Cafasso († 1860.)	112
XVI.	Žrtva sv. Mise — Velehan naum	119
XVII.	Pobožno slušanje sv. Mise — Pijo X. i Benedikt XV.	127
XVIII.	Sv. Pričest i sv. Popudbina — — Poziv anđela	135
XIX.	Molenje Časoslova — O. Damjan († 1889.)	143
XX.	Presveto Srce i oni, koji su u smrtnoj borbi — Povratak izgubljenog sina	152
XXI.	Vrata nebeska — Nada u pomoć Marijinu	159
XXII.	Krunica — Tajna milosti	167
XXIII.	Zaštitnik onima, koji su na umoru — Dva obraćenja	175
XXIV.	Zakon zadovoljštine — Gemma Galgani († 1903.)	182
XXV.	Laki načini zadovoljštine — Don Bosco († 1888.) i Don Andrija Beltrami († 1897.)	190
XXVI.	Vježbanje u savršenosti — Sv. Ivan Vianney († 1859.)	198

Poglavlje: Strana
XXVII. U naš čas — Sv. Andrija Avellino († 1609.) 205
XXVIII. Vječna nagrada — Mons. de Ségur († 1881.) 213
XXIX. Kako ćeš pomoći onima, koji su na umoru? — Ivan Klaudio Colin († 1875.) 220
XXX. Budite pripravni — Marcelin Champagnat († 1840.) 228
Očitovanje pisca 236

Drugi Dio: Molitve i Pobožnosti.

I. Molitve i Pobožnosti za umiruće.

Molitve pod sv. Misom 239
Sv. Pričest za umiruće 248
Strjelovite molitve 252
Presv. Srcu Isusovu:
Litanije o Presv. Srcu Isusovu . . . 253
Molitva Isusu u Presv. Sakramentu . 255
Kratka molitva za umiruće 257
Prečistoj Djevici Mariji:
Litanije Lauretanske B. D. M. . . . 258
Molitva za umiruće 262
Sv. Josipu:
Litanije o sv. Josipu 264
Tri molitve Zaštitniku umirućih . . 266

Strana

II. Molitve nad umirućim.

Preporuka duše. Litanije 270
Kad je blizu izdahnuće 272
Uzdasi najposljednji 275
Kada se odijeli duša od tijela 276

III. Da sretno umremo.

Jutarnja molitva 278
Razmišljanje o smrti 282
Ispovjedne molitve 289
Pričesne molitve 295
Molitva Bl. Gospi za sretnu smrt . . . 304
Druga molitva Bl. Gospi 306
Litanije sv. Josipu za sretnu smrt . . . 307
Molitva sv. Josipu za sretnu smrt . . . 310
Molitve u čast sedam žalosti i sedam radosti sv. Josipa 311
Duhovna oporuka 315
Večernja molitva 319